

T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Halk Sağlığı
Kurumu

TÜRKİYE'DE VEREM SAVAŞI 2015 RAPORU

ANKARA - 2016

T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Halk Sağlığı
Kurumu

TÜRKİYE'DE VEREM SAVAŞI 2015 RAPORU

Bu raporda 2014 yılı tüberküloz kontrol faaliyetleri, 2013 yılı tüberküloz hasta verileri ve 2012 yılı tüberküloz hastalarının tedavi sonuçları sunulmuştur.

Ankara - 2016

ISBN: 978-975-590-631-7

Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1059

Baskı: Neyir Matbaacılık

Matbaacılar Sitesi 1341 cd. No: 62 İvedik - Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 395 53 00 • www.neyir.com • e-posta: neyir@hotmail.com

<http://tuberkuloz.thsk.saglik.gov.tr/>

Bu yayın; T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Tüberküloz Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmış ve bastırılmıştır.

Her türlü yayın hakkı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'na aittir. Kaynak gösterilmeksizin alıntı yapılamaz. Kısmen dahi olsa alınamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

Alıntı yapıldığında kaynak gösterimi "Türkiye'de Verem Savaşı 2015 Raporu", Sağlık Bakanlığı Yayın No, Ankara ve Yayın Tarihi" şeklinde olmalıdır.

Ücretsizdir. Parayla satılmaz.

EDİTÖRLER**Prof. Dr. İrfan ŞENCAN**

Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (THSK) Başkanı

Dr. M. Ali TORUNOĞLU

THSK Bulaşıcı Hastalıklar Kontrol Programları Başkan Yardımcısı

YAYINA HAZIRLAYANLAR**Dr. Erhan KABASAKAL**

THSK Tüberküloz Daire Başkanı

Uzm. Dr. Ayşegül YILDIRIM

THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Birimi Sorumlusu

S. Murat MUTLU

THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı Saha Hizmetleri ve İkmal Birimi Sorumlusu

Funda BAYKAL

THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Birimi

YAYIN KOORDİNATÖRLERİ**Dr. Erhan KABASAKAL**

THSK Tüberküloz Daire Başkanı

Uzm. Dr. Ayşegül YILDIRIM
(Redaksiyon)

THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Birimi Sorumlusu

YAYIN KOMİSYONU**Uzm. Dr. Hasan IRMAK**

Komisyon Başkanı

Doç. Dr. Nazan YARDIM

THSK Obezite, Diyabet ve Metabolik Hastalıklar Daire Başkanı

Dr. Mustafa Bahadır SUCAKLI

THSK Bulaşıcı Hastalıklar Kontrol Programları Başkan Yardımcılığı

Dr. Kanuni KEKLİK

THSK Toplum Sağlığı Hizmetleri Daire Başkanı

Dr. Yıldırım CESARETLİ

THSK Tüketici Güvenliği Laboratuvarları Daire Başkanı

TEŞEKKÜR

Bu verilerin oluşması, toplanması ve raporlandırılması aşamalarında emeği bulunan; TSM Verem Savaşı Dispanseri Birimi (VSD) çalışanlarına, Tüberküloz İl Koordinatörlerine, Halk Sağlığı Müdürlüğü çalışanlarına, Daire Başkanlığı çalışanlarına ve diğer emeği geçenlere teşekkür ederiz.

ÖNSÖZ

Tüberküloz; dünya genelinde yürütülen çalışmalar sonucunda pek çok başarı elde edilmesine rağmen halen tüm dünyada önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünyada tüberküloz kontrolü için Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel bir kontrol programı, ülkemizde ise aynı standartlarda ve paralelde bir ulusal tüberküloz kontrol programı uygulanmaktadır. Türkiye, tüberkülozla mücadele konusunda DSÖ'nün belirlediği kriterlere göre eliminasyon fazına girmiş bulunmaktadır. Bu kapsamda tüberküloz kontrol faaliyetlerinin daha da güçlendirilerek sürdürülmesi ve tüberkülozla mücadele programında nihaî başarıya ulaşılması hedeflenmektedir.

Tüberküloz kontrol hizmetleri, ülkemizde "Veremsiz Bir Türkiye" vizyonu çerçevesinde yürütülmektedir. Vizyonumuzu gerçekleştirmek için Bakanlık teşkilatımız, ülke genelindeki tüm sağlık çalışanlarımız ve tüberküloza karşı mücadele eden gönüllü kuruluşlarımızın işbirliği ve katkıları ile ulusal tüberküloz kontrol çalışmaları yürütülmektedir.

"Türkiye'de Verem Savaşı 2015 Raporu"nda, ülke genelindeki tüberküloz hastaları ile ilgili istatistikler yanında Bakanlık olarak politik kararlılığımızı yansıtan altyapı ve yürütülen faaliyetler ortaya konulmuştur.

Rapor, geçmiş yıllarda yapılan faaliyetlerle günümüzde yürütülen faaliyetlerin etkisini ortaya koyduğu için bizlere tüberküloz kontrol hizmetlerinin geçmişi ile günümüzdeki durumunu kıyaslama fırsatı da sunmaktadır. Bu yönüyle "Türkiye'de Verem Savaşı 2015 Raporu", Bakanlığımızın tüberküloz kontrol hizmetleri ile ilgili politikalarına yön verecek, stratejik kararlarımıza ve önümüzdeki yıllar için yapılacak planlamalarımıza yol gösterecektir.

"Türkiye'de Verem Savaşı 2015 Raporu"nun hazırlanmasında ve tüberkülozla mücadelede emeği geçen herkesi gönülden kutlar, başarılı çalışmalarının devamını dilerim.

Prof. Dr. Recep AKDAĞ
Sağlık Bakanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
1. KÜRESEL TÜBERKÜLOZ 2014 RAPORUNDA TÜRKİYE.....	1
2. ÖZET	9
SUMMARY	14
3. 2014 YILI FAALİYETLERİ	17
3.1. ALTYAPI.....	19
3.1.1. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimleri.....	19
3.1.2. Tüberküloz Laboratuvarları	22
3.2. SÜRVEYANS.....	25
3.3. TOPLANTILAR VE EĞİTİM FAALİYETLERİ	25
3.3.1. DSÖ Misyon Ziyareti.....	25
3.3.2. Uluslararası Toplantılar	25
3.3.3. Danışma Kurulu, Çalışma Grubu Toplantıları	26
3.3.4. Eğitim Faaliyetleri.....	26
3.3.5. Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası.....	26
3.3.6. İnternet Sayfası	27
3.4. İKMAL	27
3.5. DISPANSERLERDE TANI ÇALIŞMALARI	28
3.6. TEMASLI MUAYENESİ VE KORUYUCU TEDAVİ UYGULAMASI	29
3.7. DOĞRUDAN GÖZETİMLİ TEDAVİ UYGULAMASI	32
3.8. MOBİL TARAMA ÇALIŞMALARI	32
4. TÜRKİYE GENELİ TÜBERKÜLOZ VERİLERİ.....	35
5. İLLERE GÖRE TÜBERKÜLOZ VERİLERİ	67
6. TEDAVİ SONUÇLARI	87
7. EKLER.....	103
Ek 1. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	105
Ek 2. Tanımlar ve Veri Standartları	107
8. KAYNAKLAR	111

KISALTMALAR

AC	Akciğer
AD	Akciğer Dışı
ARB	Aside Rezistan Basil
CISID	Computerized Information System for Infectious Diseases (Bulaşıcı Hastalıklar İçin Elektronik Bilgi Sistemi)
ÇİD-TB	Çok İlaça Dirençli Tüberküloz
DGT	Doğrudan Gözetimli Tedavi
DGTS	Doğrudan Gözetimli Tedavi Stratejisi
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
ECDC	European Centre for Disease Prevention and Control (Avrupa Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü Merkezi)
EuroTB	Avrupa Tüberküloz Sürveyansı
GİS	Gastrointestinal Sistem
GÜS	Genitoüriner sistem
İDT	İlaç Duyarlılık Testi
LAP	Lenfadenopati
MSS	Merkezi Sinir Sistemi
TB	Tüberküloz
TDB	Tüberküloz Daire Başkanlığı
TSM	Toplum Sağlığı Merkezi
TUTSA	Türkiye Ulusal Tüberküloz Sürveyans Araştırması
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UTRL	Ulusal Tüberküloz Referans Laboratuvarı
VSD	Verem Savaşı Dispanseri
İlaç Kısaltmaları	
E	Etambutol
H	İzoniyazid
R	Rifampisin
S	Streptomisin

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.	DSÖ Küresel Tüberküloz 2014 Raporu Türkiye Özet Sayfası.....	4
Şekil 2.	Ülkelere Göre Tahmini TB İnsidans Hızları, 2013.....	5
Şekil 3.	Ülkelere Göre Yeni Tüberküloz Olgularında ÇİD-TB Oranı, 2013.....	7
Şekil 4.	Ülkelere Göre Önceden Tedavi Görmüş Tüberküloz Olgularında ÇİD-TB Oranı, 2013.....	7
Şekil 5.	Ülkelere Göre TB Olgularında HIV Testi Uygulaması (HIV durumu bilinen TB hastalarının yüzdesi), 2013.....	8
Şekil 6.	Ülkelere Göre Yeni ve Nüks TB Olgularında Tahmini HIV Prevalansı, 2013.....	8
Şekil 7.	TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin İllere Göre Sayıları (2014 yılı sonu).....	19
Şekil 8.	Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) Laboratuvarların Buldukları İllere Göre Dağılımı (2014 Yılı Sonu).....	24
Şekil 9.	Verem Savaşı Dispanseri Birimlerinde (VSD) Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2014.....	28
Şekil 10.	TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma Sayısı, 2005-2013.....	29
Şekil 11.	Mobil Tarama Ekipleri ve Faaliyet Gösterdikleri İller, 2014.....	32
Şekil 12.	Mobil Tarama Ekipleri Tarafından Tarama Yapılan Kişi Sayısı, 2006-2014.....	34
Şekil 13.	Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Toplam Olgularda Olgu Hızları, 2005-2013.....	39
Şekil 14.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2013.....	42
Şekil 15.	Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2013.....	42
Şekil 16.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013.....	44
Şekil 17.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları, 2013.....	45
Şekil 18.	Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013.....	46
Şekil 19.	Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013.....	47
Şekil 20.	Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularının Cinsiyete ve Tutulan Organa Göre Dağılımı, 2013.....	53
Şekil 21.	Toplam Akciğer Tüberkülozu Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2013.....	55
Şekil 22.	Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Sayıları, 2005-2013.....	60
Şekil 23.	TB Olgularında Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2012.....	92
Şekil 24.	Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2012.....	93
Şekil 25.	Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tedavi Başarısı, 2012.....	94
Şekil 26.	Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2005-2012.....	96

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.	DSÖ Bölgelerine Göre Tahmini TB Hastalık Yüğü, 2013	5
Tablo 2.	DSÖ Bölgelerine Göre TB Vaka Bulma Hızları ve Tedavi Başarıları.....	6
Tablo 3.	TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin Listesi (2014 Yılı Sonu).....	20
Tablo 4.	TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı (2014 yılı sonu).....	22
Tablo 5.	TB Laboratuvarlarında Yapılan Tetkiklerin Dağılımı, 2014	22
Tablo 6.	Tüberküloz Tanı Hizmeti Veren Laboratuvarların İllere Göre Dağılımı, 2014	23
Tablo 7.	Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2013	24
Tablo 8.	Verem Savaşı Dispanseri Birimlerinde (VSD) Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2014	28
Tablo 9.	TSM Verem Savaşı Dispanseri Birimi (VSD) Kayıtlarına Göre TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma, 2005-2013.....	29
Tablo 10.	İllere Göre Toplam Muayene, Temaslı Muayenesi ve İlaçla Korumaya Alınanların Dağılımı, 2013	30
Tablo 11.	Mobil Tarama Ekipleri Tarafından Yapılan Taramaların Kurumlara Göre Dağılımı, 2014	33
Tablo 12.	Kurumlara Göre Yapılan Taramalar ve Sonuçları, 2014	34
Tablo 13.	Yıllara Göre TB İnsidans Hızları, 2005-2013	37
Tablo 14.	Yıllara Göre Yeni Olgu Sayıları ve Olgu Hızları, 2005-2013.....	38
Tablo 15.	Yıllara Göre Toplam Olgu Sayıları ve Olgu Hızları, 2005-2013.....	38
Tablo 16.	Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2013.....	40
Tablo 17.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2013	41
Tablo 18.	Toplam TB Olgularında 2005-2013 Yılları Arasında Olgu Hızındaki Değişim	42
Tablo 19.	Toplam TB Olgularının Yaş ve Cinsiyet Dağılımı, 2013	43
Tablo 20.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013	44
Tablo 21.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları (100.000'de), 2013.....	45
Tablo 22.	Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013	46
Tablo 23.	Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013	47
Tablo 24.	Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013	48
Tablo 25.	Erkek Hastalarda Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013	48
Tablo 26.	Kadın Hastalarda Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013	48

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 27.	TB Hastalarında Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013.....	49
Tablo 28.	Erkek Hastalarda Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013.....	49
Tablo 29.	Kadın Hastalarda Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013.....	49
Tablo 30.	Yeni TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2013.....	50
Tablo 31.	Önceden Tedavi Görmüş TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2013.....	50
Tablo 32.	Toplam TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2013.....	50
Tablo 33.	Çocuk Hastalarda Yıllara Göre Tüberküloz Menenjit Olgularının Dağılımı, 2002-2013.....	51
Tablo 34.	Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularında Tutulan Organların Dağılımı, 2013.....	52
Tablo 35.	Akciğer Dışı TB Olgularında Cinsiyete Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2013.....	52
Tablo 36.	Akciğer Dışı TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2013.....	54
Tablo 37.	Toplam Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2013.....	55
Tablo 38.	Toplam Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2013.....	56
Tablo 39.	Erkek Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2013.....	56
Tablo 40.	Kadın Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2013.....	56
Tablo 41.	Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkikler, 2005-2013.....	57
Tablo 42.	Akciğer TB Olgularında Kültür ile İlgili Veriler, 2005-2013.....	57
Tablo 43.	Akciğer TB Olgularında IDT Yapılma Durumu, 2005-2013.....	57
Tablo 44.	Akciğer TB Olgularında Mikroskopi ve Kültür Sonuçlarının Birlikte Değerlendirilmesi, 2006-2013.....	58
Tablo 45.	İlaç Duyarlılık Testi (İDT) Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Her Bir TB İlacı İçin Toplam Direnç Sonuçları, 2006-2013.....	59
Tablo 46.	Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Oranları, 2005-2013.....	60
Tablo 47.	İlaç Duyarlılık Testi (İDT) Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Tekli ve Çoklu İlaç Direnci Dağılımları, 2013.....	61
Tablo 48.	ÇİD-TB Olgularının Cinsiyet, Yaş, HIV Durumu ve Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2013.....	62
Tablo 49.	TB Olgularında HIV Testi Yapılma Durumu ve HIV (+) TB Hasta Sayısı, 2009-2013.....	62
Tablo 50.	Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalar Göre Dağılımı, 2013.....	63
Tablo 51.	Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalar ve Yıllara Göre Dağılımı, 2006-2013.....	64

TABLolar DİZİNİ

Tablo 52.	İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı, 2006-2013	70
Tablo 53.	İllere Göre Toplam TB Olgu Hızı (Yüz binde), 2006-2013	72
Tablo 54.	İllerin Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013	74
Tablo 55.	İllerin Toplam TB Olgularının Hastalığın Tutulum Yerine Göre Dağılımı, 2013	76
Tablo 56.	Toplam TB Olgularının İllere ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013	78
Tablo 57.	Toplam TB Olgularının İllere ve Olgu Tanımına Göre Dağılımı, 2013	80
Tablo 58.	Toplam TB Olgularının İllere, Olgu Tanımına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013.....	82
Tablo 59.	İllere Göre Toplam Akciğer TB Olgularında Bakteriyolojik Tetkik Sonuçları, 2013.....	84
Tablo 60.	Tüm Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları	90
Tablo 61.	Yeni Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları	90
Tablo 62.	Önceden Tedavi Görmüş Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları	91
Tablo 63.	Yayma (+) Akciğer TB Olgularında Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları.....	91
Tablo 64.	Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları.....	92
Tablo 65.	Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları	93
Tablo 66.	Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları	94
Tablo 67.	Erkek Hastalarda Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları.....	95
Tablo 68.	Kadın Hastalarda Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları	95
Tablo 69.	Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2005-2012.....	96
Tablo 70.	2010 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl ve 3. Yıl Tedavi Sonuçları	97
Tablo 71.	2011 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl (24. ay) Tedavi Sonuçları	97
Tablo 72.	TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları ve DGT Oranları, 2012 Hastaları	98
Tablo 73.	Yeni Yayma (+) AC TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları	100

1

**KÜRESEL TÜBERKÜLOZ
2014 RAPORUNDA TÜRKİYE**

“DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ KÜRESEL TÜBERKÜLOZ 2014 RAPORU”NDA TÜRKİYE

2005 yılından itibaren Türkiye genelinde verem savaşı dispanserlerine kayıt edilen tüm TB hastalarının verileri bireysel olarak toplanmaktadır. 2013 yılı hasta verileri ile 2012 yılı TB hastalarının tedavi sonuçları Daire Başkanlığımızca toplanmış ve 30 Mayıs 2014 tarihinde DSÖ'ye iletilmiştir. Bu veriler DSÖ tarafından analiz edilmiş olup Küresel Tüberküloz 2014 Raporuna yansıtılmıştır.

DSÖ tarafından yayımlanan Küresel Tüberküloz 2014 Raporunda (Global Tuberculosis Report 2014) yer alan Türkiye profili özet sayfası Şekil 1'de görülmektedir.

AÇIKLAMA:

Küresel Tüberküloz Raporunda (Global Tuberculosis Report) verilen insidans, prevalans ve mortalite hızları DSÖ tahminlerine dayanmaktadır.

*DSÖ tarafından tüm ülkelere bildirilen TB olgu sayıları ve çeşitli parametreler kullanılarak ülkelerin **tahmini (estimated) olgu sayıları** hesaplanmakta, daha sonra da bu sayılar kullanılarak **tahmini insidans, tahmini prevalans ve tahmini mortalite hızları** hesaplanmaktadır. Küresel Tüberküloz Raporlarında bu tahmini hızlar yayınlanmaktadır.*

Turkey

Population 2013

75 million

Estimates of TB burden * 2013	Number (thousands)	Rate (per 100 000 population)
Mortality (excludes HIV+TB)	0.31 (0.18–0.48)	0.42 (0.24–0.65)
Mortality (HIV+TB only)	0.01 (<0.01–0.013)	0.01 (0.01–0.02)
Prevalence (includes HIV+TB)	17 (7.9–30)	23 (11–39)
Incidence (includes HIV+TB)	15 (14–17)	20 (19–22)
Incidence (HIV+TB only)	0.076 (0.073–0.076)	0.1 (0.1–0.1)
Case detection, all forms (%)	88 (78–92)	

Estimates of MDR-TB burden * 2013	New	Retreatment
% of TB cases with MDR-TB	2.5 (2.1–3)	18 (15–21)
MDR-TB cases among notified pulmonary TB cases	190 (160–230)	160 (130–190)

TB case notifications 2013	New **	Relapse
Pulmonary, bacteriologically confirmed	5 975	533
Pulmonary, clinically diagnosed	1 816	115
Extrapulmonary	4 561	170

Total new and relapse	13 170
Previously treated, excluding relapses	239
Total cases notified	13 409

Among 13 170 new and relapse cases:
581 (4%) cases aged under 15 years; male:female ratio: 1.4

Reported cases of RR-/MDR-TB 2013	New	Retreatment	Total **
Cases tested for RR-/MDR-TB	4 947 (83%)	592 (56%)	5 539
Laboratory-confirmed RR-/MDR-TB cases			283
Patients started on MDR-TB treatment			228

TB/HIV 2013	Number	(%)
TB patients with known HIV status	8 787	(66)
HIV-positive TB patients	32	(<1)
HIV-positive TB patients on co-trimoxazole preventive therapy (CPT)	11	(34)
HIV-positive TB patients on antiretroviral therapy (ART)	20	(63)
HIV-positive people screened for TB		
HIV-positive people provided with IPT		

Treatment success rate	(%)
New cases registered in 2012	88
Previously treated cases registered in 2012	66
HIV-positive TB cases, all types, registered in 2012	51
RR-/MDR-TB cases started on second-line treatment in 2011	66
XDR-TB cases started on second-line treatment in 2011	100

Laboratories 2013	
Smear (per 100 000 population)	0.5
Culture (per 5 million population)	10.2
Drug susceptibility testing (per 5 million population)	5.3
Sites performing Xpert MTB/RIF	19
Is second-line drug susceptibility testing available?	Yes, in country

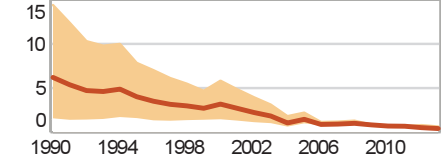
Financing TB control 2014	
National TB programme budget (US\$ millions)	
% Funded domestically	
% Funded internationally	
% Unfunded	

* Ranges represent uncertainty intervals

** Includes cases with unknown previous TB treatment history

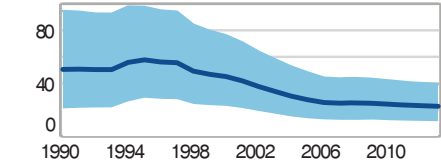
Tuberculosis profile

(Rate per 100 000 population per year)

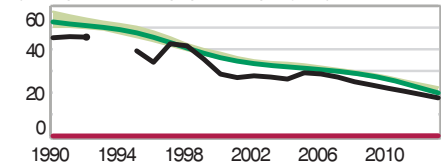
Mortality (excludes HIV+TB)

(Rate per 100 000 population)

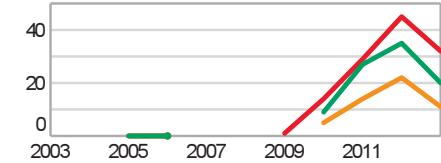
Prevalence

(Rate per 100 000 population per year)

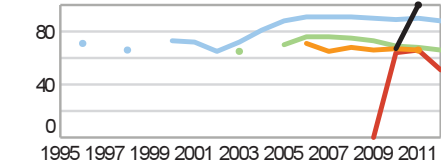
Notified (new and relapse) Incidence
Incidence (HIV+TB only)

(Number of patients)

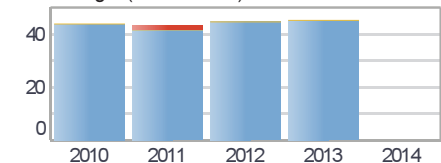
HIV-positive TB patients
on CPT on ART

Treatment success rate (%)

New Retreatment
HIV-positive RR-/MDR-TB XDR-TB

Total budget (US\$ millions)

Funded domestically Funded internationally
Unfunded

Şekil 1. DSÖ Küresel Tüberküloz 2014 Raporu Türkiye Özet Sayfası

Dünya geneli ve DSÖ bölgelerine göre, TB hastalık yükü ile ilgili veriler Tablo 1'de görülmektedir. Dünya genelinde insidans, prevalans ve mortalitenin en yüksek olduğu bölgeler, Afrika ve Güney Doğu Asya Bölgeleridir. Türkiye, DSÖ Avrupa Bölgesinde yer almaktadır.

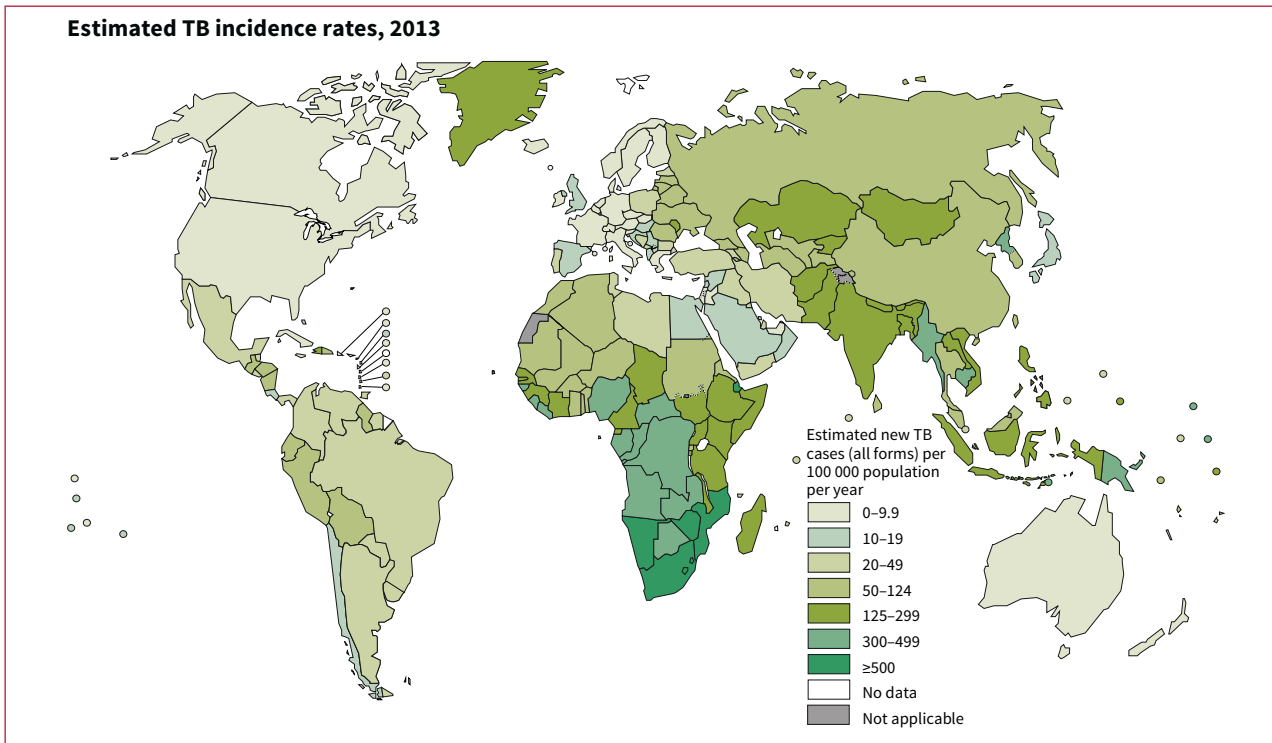
Küresel Tüberküloz 2014 Raporunda Türkiye'nin 2013 yılı insidans hızı yüz binde 20, prevalans hızı yüz binde 23 ve TB mortalite hızı yüz binde 0,42 olarak verilmiştir.

Tablo 1. DSÖ Bölgelerine Göre Tahmini TB Hastalık Yükü, 2013 (Yüz bin nüfusta)

BÖLGE	İnsidans (100.000'de)	Prevalans (100.000'de)	Mortalite (100.000'de)
Afrika Bölgesi	280	300	42
Güney Doğu Asya Bölgesi	183	244	23
Doğu Akdeniz Bölgesi	121	165	23
Batı Pasifik Bölgesi	87	121	5,8
Avrupa Bölgesi	39	51	4,1
* TÜRKİYE	20	23	0,42
Amerika Bölgesi	29	38	1,5
DÜNYA GENELİ	126	159	16

*Türkiye, DSÖ Avrupa Bölgesinde yer almaktadır.

DSÖ tarafından ülkeler bazında hesaplanan 2013 yılı tahmini insidans hızları Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2. Ülkelere Göre Tahmini TB İnsidans Hızları, 2013 (Global Tuberculosis Report 2014)

Dünya geneli ve DSÖ bölgelerine göre vaka bulma hızı ve tedavi sonuçları ile ilgili veriler Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. DSÖ Bölgelerine Göre TB Vaka Bulma Hızları ve Tedavi Başarıları* (Global Tuberculosis Report 2014)

BÖLGE	Vaka Bulma Hızı (%) (2013)	Yeni Olgularda Tedavi Başarısı (%) (2012)	Önceden Tedavi Görmüş Olgularda Tedavi Başarısı (%) (2012)
Afrika Bölgesi	52	81	48
Güney Doğu Asya Bölgesi	62	88	75
Doğu Akdeniz Bölgesi	58	87	76
Batı Pasifik Bölgesi	83	92	82
Avrupa Bölgesi	83	76	57
**TÜRKİYE	88	88	66
Amerika Bölgesi	77	75	46
DÜNYA GENELİ	64	86	65

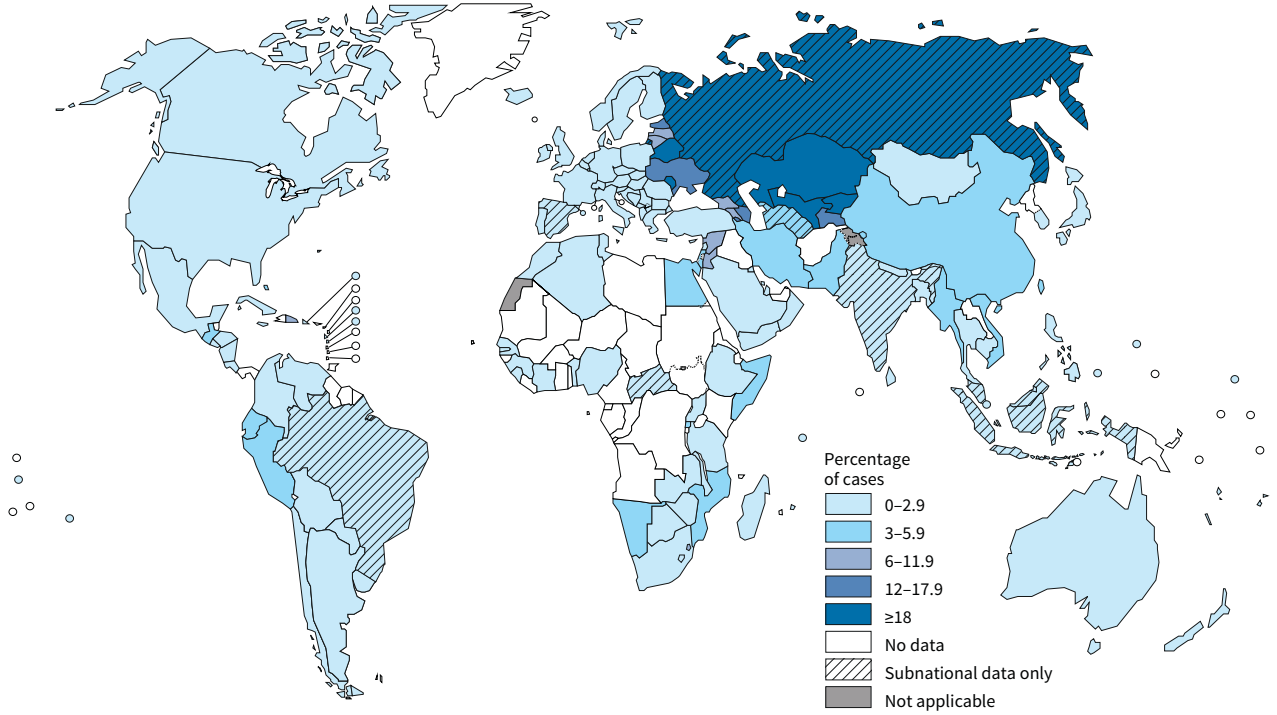
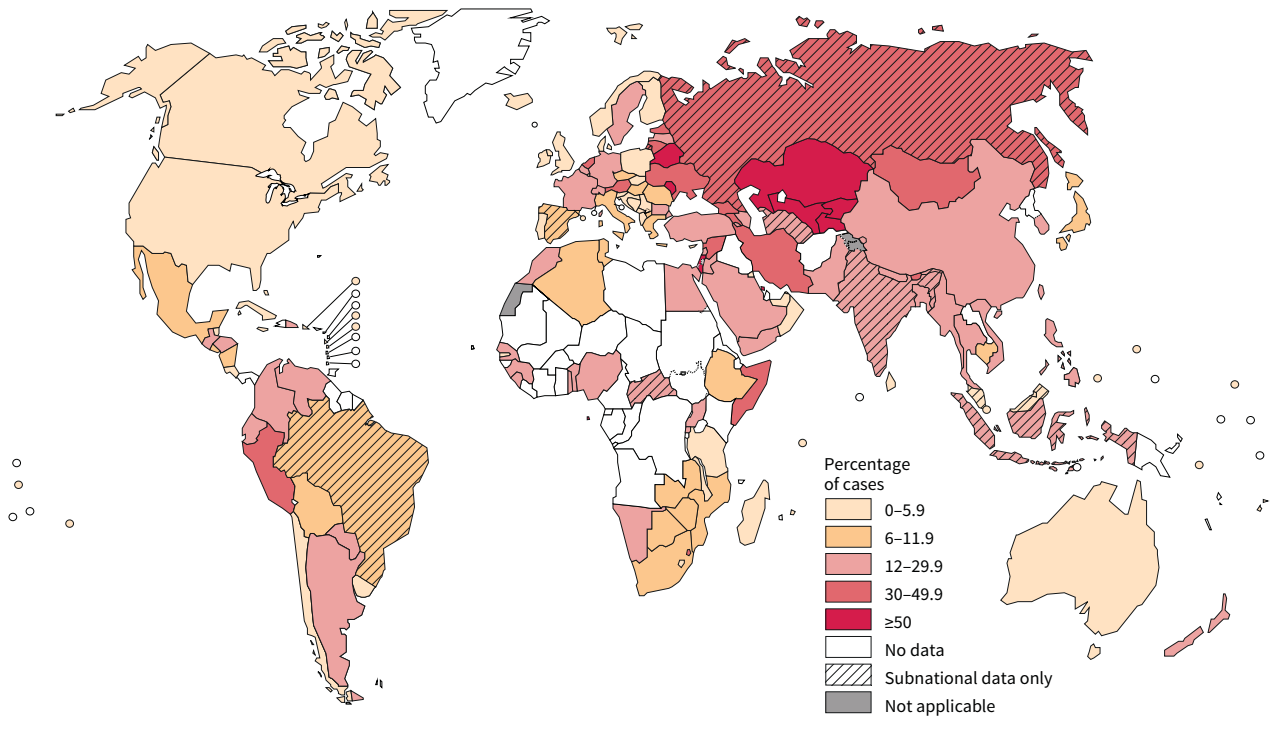
*Tedavi başarısı: Kür ve tedavi tamamlamanın toplamıdır.

**Türkiye, DSÖ Avrupa Bölgesinde yer almaktadır.

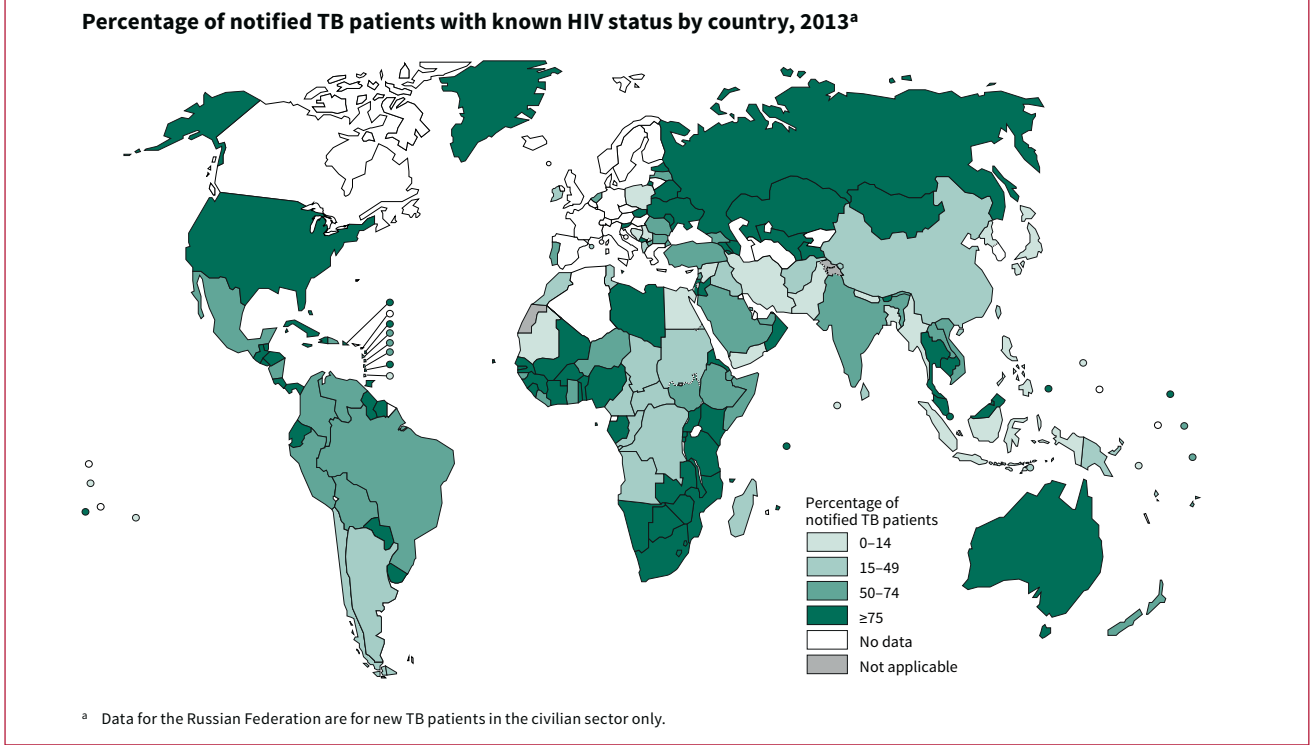
Küresel Tüberküloz 2014 Raporunda Türkiye’nin 2013 yılı vaka bulma hızı **%88** olarak verilmiştir. DSÖ tarafından Küresel Tüberküloz Raporu hazırlanırken tüm ülkelerce bildirilen TB olgu sayıları ve diğer bazı parametreler kullanılarak tahmini olgu sayıları hesaplanmakta ve insidans ve prevalans hızları buna göre verilmektedir. Raporda yer alan vaka bulma hızı değeri (%88) DSÖ’nün hesapladığı tahmini olgu sayısı ile kayıtlı olgu sayıları arasındaki farkı yansıtmaktadır.

Türkiye’nin, 2012 yılı yeni yayma (+) olgularda tedavi başarısı **%88** ve önceden tedavi görmüş olgularda tedavi başarısı **%66**’dır.

Türkiye ÇİD-TB açısından yüksek hastalık yüküne sahip 27 ülke arasında değildir. Küresel Tüberküloz 2014 Raporu ÇİD-TB haritalarında Türkiye’de yeni tüberküloz olgularında ÇİD-TB oranı %0-2,9 aralığında, önceden tedavi görmüş tüberküloz olgularında ÇİD-TB oranı ise %12-29,9 aralığında verilmiştir (Şekil 3-4).

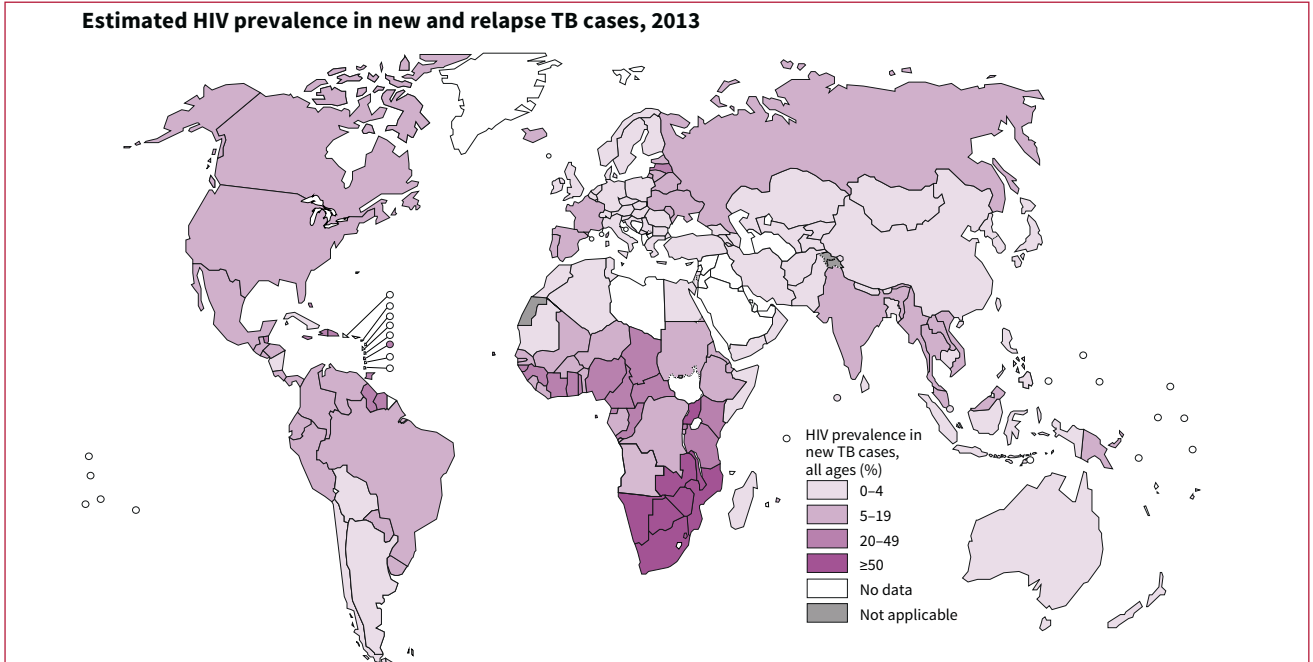
Percentage of new TB cases with MDR-TB^a**Şekil 3. Ülkelere Göre Yeni Tüberküloz Olgularında ÇİD-TB Oranı, 2013 (Global Tuberculosis Report 2014)**Percentage of previously treated TB cases with MDR-TB^a**Şekil 4. Ülkelere Göre Önceden Tedavi Görmüş Tüberküloz Olgularında ÇİD-TB Oranı, 2013 (Global Tuberculosis Report 2014)**

Türkiye’de 2013 yılında kayıtlara giren 13.409 TB olgusundan 8.787’sine (%65,5) HIV testi yapılmıştır. Küresel Tüberküloz 2014 Raporunda Türkiye’de 2013 yılında HIV durumu bilinen TB hasta oranı %50-74 aralığında verilmiştir (Şekil 5).

Şekil 5. Ükelere Göre TB Olgularında HIV Testi Uygulaması (HIV durumu bilinen TB hastalarının yüzdesi), 2013 (Global Tuberculosis Report 2014)

Türkiye’de 2013 yılında kayıtlara giren 13.409 TB olgusundan 32’sinin (%0,24) HIV (+) olduğu tespit edilmiştir. Küresel Tüberküloz 2014 Raporunda Türkiye’nin 2013 yılı yeni ve nüks TB olgularında HIV prevalansı %0-4 aralığında verilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Ükelere Göre Yeni ve Nüks TB Olgularında Tahmini HIV Prevalansı, 2013 (Global Tuberculosis Report 2014)

2

ÖZET

ÖZET

Tüberküloz hasta verileri 2005 yılından önce, verem savaşı dispanserlerinden aylık toplam istatistikler olarak gönderilmekte, Başkanlığımızca il ve ülke düzeyinde istatistikler hesaplanmaktaydı. Ülkemizde 2006 yılında uygulanmaya başlanan Doğrudan Gözetimli Tedavi Stratejisi kapsamında 2005 yılından itibaren dispanserlere kayıtlı her bir hastanın verisi bireysel olarak toplanmaya ve analiz edilerek raporlanmaya başlanmıştır.

Tüberküloz hastalarının tanı ve tedavileri uzun süreli programlar dahilinde yürütüldüğü için 2015 raporunda 2014 yılı faaliyetleri, 2013 yılı tüberküloz hasta verileri, 2012 yılı tüberküloz hastalarının tedavi sonuçları ve 2011 yılı ÇİD-TB hastalarının ikinci yıl tedavi sonuçları sunulmuştur.

Tüberküloz Kontrol Faaliyetleri:

Ülkemizde 2010 yılında her ilde en az bir adet olmak üzere her 500.000 nüfusa bir dispanser olacak şekilde yeniden yapılandırma çalışması başlatılmıştır. Bu doğrultuda 2014 yılında 2 yeni verem savaşı dispanseri (VSD) açılmıştır. 2014 yılında kapatılan VSD yoktur. Verem savaşı dispanseri sayısı 2014 yılı sonu itibarıyla 179'dur.

2014 yılında Türkiye Halk Sağlığı Kurumu bünyesinde yer alan Ulusal Tüberküloz Referans Laboratuvarı ile birlikte ülke genelinde 379 laboratuvarında tüberküloz tanı hizmetleri verilmiştir. Referans Laboratuvarı dışındaki laboratuvarların 90'ı devlet hastanesi, 80'i verem savaşı dispanseri, 64'ü tıp fakültesi hastanesi, 54'ü özel hastane, 21'i Bölge TB laboratuvarı, 18'i eğitim araştırma hastanesi, 18'i özel laboratuvar, 14'ü dal hastanesi 10'u göğüs hastalıkları hastanesi, 6'sı özel tıp merkezi ve 3'ü halk sağlığı laboratuvarıdır.

Toplam 379 laboratuvarın 375'inde yayma mikroskopisi, 148'inde konvansiyonel kültür, 88'inde sıvı kültür, 79'unda MTBC-TDM ayrımı, 76'sında ilaç duyarlılık testi (İDT), 61'inde moleküler tanı ve 39'unda hızlı direnç testi yapılmaktadır. Yayma + Kültür + İDT yapan (Seviye 3) laboratuvar sayısı 75'tir (%19,8).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Cenevre Ofisinde görev yapan DSÖ uzmanı tarafından, tüberküloz kontrol hizmetleri, çok ilaca dirençli tüberküloz çalışmaları ve kamu-özel işbirliği aktivitelerini değerlendirmek amacıyla 17-28 Şubat 2014 tarihleri arasında Ankara ve İstanbul'da sağlık kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarına ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Daire Başkanlığımız ilgili personeli tarafından DSÖ Avrupa Bölge Ofisi tarafından 30 Nisan-2 Mayıs 2014 tarihlerinde İran'ın Tahran kentinde düzenlenen "Tüberkülozun Sınır Ötesi Kontrol ve Tedavisi" başlıklı bölgelerarası çalışmaya; Avrupa Hastalıkları Önleme ve Kontrol Merkezi (ECDC) tarafından 10-11 Haziran 2014 tarihlerinde Bulgaristan'ın Sofya kentinde düzenlenen "Avrupa Tüberküloz Sürveyans Ağı Yıllık Toplantısı"na; DSÖ Avrupa Bölge Ofisi tarafından 23-24 Haziran 2014 tarihlerinde İsviçre'nin Cenevre kentinde düzenlenen "İlaça Dirençli Tüberküloz Yönetiminde Kamu-Özel İşbirliği Faaliyetleri Uzmanlar Toplantısı"na katılım sağlanmıştır.

Daire Başkanlığımızca "Çok İlaça Dirençli ve Yaygın İlaça Dirençli Tüberkülozu Önleme ve Mücadele Eylem Planı, 2014-2018" hazırlık çalışmaları kapsamında 25-26 Mart 2014, 04-05 Haziran 2014 ve 04-05 Eylül 2014 tarihlerinde üç grup çalışması yapılmış ve taslak eylem planı hazırlanmıştır.

“Hekimlere Yönelik Verem Savaşı Sertifikalı Eğitim Programı” çerçevesinde 2014 yılında VSD hekimlerine yönelik eğitimler yapılmış olup eğitimlere toplam 45 hekim katılmıştır.

Elektronik Tüberküloz Yönetim Sistemini (ETYS) kullanan personele eğitim hizmeti verebilecek eğiticilerin yetiştirilmesi amacıyla VSD’lerde görev yapan toplam 172 sağlık personeline ETYS eğitici eğitimi verilmiştir.

Tüberküloz Enfeksiyon Kontrolü ile Çok İlaça Dirençli ve Yaygın İlaça Dirençli Tüberkülozu Önleme ve Mücadele için Saha Uygulamaları Eğitici Eğitimi kapsamında 162 sağlık personeline eğitici eğitimi verilmiştir.

Rutin ikmal ve sürveyans çalışmaları yürütülmüştür.

Dispanserlerin faaliyetleri:

Verem savaşı dispanserlerinde 2014 yılında 1.643.937 poliklinik muayenesi yapılmıştır. Radyolojik tetkik sayısı 1.316.322 ve direkt mikroskopi sayısı 54.401 olarak gerçekleşmiştir. İleri tetkik için bölge tüberküloz laboratuvarlarına gönderilen örnek sayısı 111.035’dir.

2013 yılı için temaslı muayene sayısı 87.439 (hasta başına 6,5 kişi) iken, koruyucu ilaç tedavisine alınanların sayısı ise 19.844 kişi (hasta başına 1,5 kişi)’dir.

2014 yılında dispanserlerde kayıt altına alınan hastaların %99,1’inin tedavilerine doğrudan gözetim altında başlanmıştır. Tedavi sonundaki verilere bakıldığında, tedavi süresince DGT oranı 2012 yılı hastaları için %97,8’dir.

Yurt genelinde il sağlık müdürlüklerine bağlı olarak faaliyet gösteren 19 Mobil Tarama Ekibi tarafından 2014 yılında 255.362 kişinin röntgen taraması gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda 5.627 tüberküloz şüphelisi saptanmış ve ileri tetkikler sonucunda 40 kişinin tüberküloz hastası olduğu tespit edilmiştir.

2013 yılı tüberküloz hasta verileri:

Toplam 13.409 tüberküloz hastası 2013 yılında verem savaşı dispanserleri kayıtlarına girmiştir. Toplam olgu hızı yüz binde 19,4’ten yüz binde 17,5’e (-%10,0) düşüş göstermiştir.

Hastaların 7.881’i (%58,8) erkek, 5.528’i (%41,2) kadındır. Erkek/Kadın oranı 1,4’tür. Olgu hızı erkeklerde yüz binde 20,5 ve kadınlarda yüz binde 14,5’dir. Olgu hızının yaş gruplarına dağılımı incelendiğinde, 15-24 yaş grubundan başlayarak yükseldiği, 65 ve üzeri yaşlarda en yüksek düzeye (yüz binde 36,2) ulaştığı görülmektedir.

Toplam 13.409 hastada yeni olguların oranı %92,1 (12.352) iken önceden tedavi görmüş olguların oranı %7,9’dur (1.057). Önceden tedavi görmüş olguların toplam hasta içindeki oranları; % 6,1 (818) nüks, %1,2 (165) tedaviyi terkten dönen, %0,5 (67) tedavi başarısızlığından gelen ve % 0,1 (7) kronik olgudur.

Hastaların %60,0’ı (8.042) akciğer tutulumu, %35,4’ü (4.754) akciğer dışı organ tutulumu, %4,6’sı (613) hem akciğer hem de akciğer dışı tutulum göstermiştir. Akciğer dışı TB tespit edilen toplam 5.367 hastanın (4.754+613) %43,9’u (2.354) erkek, %56,1’i (3.013) kadındır. Akciğer dışı organ tüberkülozu olgularında en sık ekstratorasik lenf bezleri (%30,9) ve plevra (%26,7) tutulumu olduğu tespit edilmiştir.

2013 yılında akciğer tüberkülozu olan 8,655 hastada yapılan bakteriyolojik tetkikler incelendiğinde; mikroskopi yapılma oranı %92,7 (8.021), mikroskopi yapılanlar içinde mikroskopi pozitiflik oranı %65,5 (5.255); kültür yapılma oranı %83,8 (7.250), kültür yapılanlar içinde kültür pozitiflik oranı %80,5 (5.837); kültür pozitif olgularda ilaç duyarlılık testi yapılma oranı ise %90,0 (5.255) bulunmuştur.

İlaç duyarlılık testi yapılan toplam 5.539 hastanın (5.255 AC+284 AC dışı) sonuçları incelendiğinde; %20'sinde (1.107) en az bir ilaca direnç saptanmıştır. En yüksek oranda direncin %13,6 ile izoniyazide karşı geliştiği (754/5.539) görülmüştür.

İzoniyazid ve rifampisin için (her ikisine) ilaç duyarlılık testi yapılan 5.529 olgunun 228'inin (%4,1) çok ilaca dirençli (ÇİD- TB) olduğu tespit edilmiştir. İDT yapılanlarda ÇİD-TB oranı yeni olgularda %2,5 (123) iken, önceden tedavi görmüş olgularda %17,8 (105) olarak saptanmıştır.

Toplam 13.409 TB olgusundan 32'sinin HIV (+) olduğu tespit edilmiştir.

Verem savaşı dispanserlerinde 2013 yılında kayıt altına alınan yabancı ülke doğumlu hastaların sayısı 491 olup bunların %72,1'i (354) Asya, %20,2'i (99) Avrupa, %7,5'i (37) Afrika, %0,2'i (1) Amerika kıtası ülkelerindedir.

Tedavi sonuçları, 2012 yılı hastaları:

Verem savaşı dispanserlerine 2012 yılında kaydedilen 14.691 hastadan 191'inin (yeni olgularda 171 kişi, önceden tedavi görmüşlerde 20 kişi) daha sonraki incelemelerde TB olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle tedavi sonuçları 14.500 hasta (13.364 yeni + 1.136 önceden tedavi görmüş) üzerinden verilmiştir. Toplam 14.500 hastanın (13.364 yeni + 1.136 önceden tedavi görmüş olgu) tedavi başlangıcından 12 ay sonraki tedavi sonuçları bireysel olarak toplanarak raporlanmıştır.

Toplam tüberküloz olgularında tedavi başarısı %87,7 (12.718/14.500); yeni olgularda %89,4 (11.950/13.364), önceden tedavi görmüş olgularda %67,6 (768/1.136) olarak tespit edilmiştir. Ölüm oranı; tüm olgularda %4,3 (629), yeni olgularda %4,2 (556) ve önceden tedavi görmüş olgularda %6,4 (73) olarak saptanmıştır.

Kadın hastalarda tedavi başarısı %90,0 ve tedavi terki %1,9 iken, aynı oranlar erkeklerde sırasıyla %86,1 ve %3,7'dir. Kadın hastaların tedavi sonuçlarının daha iyi olduğu görülmektedir.

Yayma pozitif akciğer tüberkülozu olgularında tedavi başarısı (kür + tedavi tamamlama) oranı; yeni olgularda %89,1 (4.326/4.857), önceden tedavi görmüş olgularda %62,1 (434/699) ve tüm yayma pozitif akciğer tüberkülozu olgularında %85,7'tür (4.760/5.556).

2011 yılı ÇİD-TB olgularının 2. yıl (24. ay) tedavi sonuçları değerlendirilmiş olup tedavi başarısı %64,5 (169/262)'dir.

SUMMARY

Tuberculosis patient data was sent monthly from tuberculosis (TB) dispensaries in the overall statistics; statistics were computed by Tuberculosis Control Department at the provincial and country levels prior to the year 2005. The data of each registered patient to the TB dispensaries has been collected, analyzed and reported on an individual basis each year since 2005 in Turkey in frame of the Directly Observed Treatment Strategy which was launched in 2006.

Activities of the year 2014, the data of tuberculosis cases of the year 2013, the treatment outcomes of tuberculosis cases of the year 2012 and the second year treatment outcomes of multi drug resistant tuberculosis cases of the year 2011 were presented in this 2015 report, because of carrying out of the diagnosis and treatment of tuberculosis patients in long-term programs.

Tuberculosis control activities:

A reorganization work which means a dispensary for every 500.000 population and at least one for every province was started in Turkey in 2010. 3 new TB dispensaries were opened for this purpose. The number of tuberculosis dispensaries is 179 by the end of 2014.

The tuberculosis diagnosis services were provided in 379 laboratories nationwide in 2014 together with the National Tuberculosis Reference Laboratory in Ankara which is located within the Turkish Public Health Institution. 80 of the TB diagnosis laboratories are tuberculosis dispensaries laboratories, 90 are public hospitals, 64 are medical faculty hospitals, 54 are private hospitals, 21 are regional TB laboratories, 18 are training and education hospitals, 18 are specialized laboratories, 14 are branchhospitals, 10 are chest disease hospitals, 6 are special medical centers and 3 are public health laboratories.

Smear microscopy examination is conducted in 375, conventional culture in 148, liquid culture in 88, DST in 76, differentiation of MTBC with NTM in 79, molecular diagnosis in 61 and quickly resistance test in 39 of 379 laboratories. Smear + culture + DST are done in 75 laboratories (%19,8) (Level III).

Participation to below mentioned meetings were provided by our department's personnel:

1. "Inter-regional workshop for cross border tuberculosis control and care" on 30 April- 2 May 2014 in Tehran, Iran.
2. "Annual Meeting on TB Surveillance in Europe" on 10-11 June 2014 in Sofia, Bulgaria.
3. "Expert Consultation Meeting on Public-Private Mix For Management of Drug-Resistant Tuberculosis" on 23-24 June 2014 in Geneva, Switzerland.

Health care facilities and NGOs in Ankara and in İstanbul were visited on 17-28 February 2014 together with a WHO Expert from HQ in Geneva in order to evaluate studies on multi drug resistant TB and activities for public private partnership.

Draft "Action plan for the prevention and fight against multi-drug resistant (MDR) and extensively drug resistant (XDR) tuberculosis, 2014-2018" was prepared in workshop groups assembled on 25-26 of March 2014, 4-5 of June 2014 and 4-5 of September 2014.

The training sessions have been held for physicians of tuberculosis dispensary in frame of the "Certified Tuberculosis Control Training Program for Physicians" and 45 physicians have been awarded to the certificate.

Training of trainers about “Electronic tuberculosis management system” was given to 172 health care personnel working at TB Dispensaries.

“Training of tuberculosis infection control” and training for the prevention and fight against multi-drug resistant (MDR) and extensively drug resistant (XDR) tuberculosis was given to 162 health care personnel.

Routine drug supply activities and surveillance studies were conducted during the year.

Activities of tuberculosis dispensaries:

1.643.937 clinical examinations have been made in tuberculosis dispensaries during the year 2014. The number of radiological examinations was 1.316.322 and the number of direct microscopy examination was 54.401. The number of samples sent to the regional tuberculosis laboratories was 111.035.

While the number of contact examination was 87.439 (6,5 people per tuberculosis patient), the number of preventive drug therapy receiving people was 19.844 (1,5 people per tuberculosis patient) for the year 2013.

The treatment of 99,1% of tuberculosis patients registered to TB dispensaries has been started under the direct observation in 2014.

X-ray screening of 255.362 people was held by 19 mobile screening teams which operate in parallel with Provincial Health Directorates in 2014. 5.627 people were found to be a tuberculosis suspect as a result of these scans and 40 people were identified as a tuberculosis patient after further investigations.

Tuberculosis patient data for the year 2013:

A total of 13.409 tuberculosis patients have registered to tuberculosis dispensaries in 2013. Total case notification rate has been decreased to 17,5 from 19,4 (per 100.000 population) (-10,0% change).

7.881 (58,8%) of tuberculosis cases are male and 5.528 (41,2%) are female. Male/ female ratio of TB cases is 1,4. Case notification rates are 20,5 (per 100.000 population) in males and 14,5 (per 100.000 population) in females. When we examine the distribution of case notification rates in the age groups, we can see that it was increasing beginning from the 15-24 age group and was reached to the highest level (36,2 per 100.000 population) in the ages 65 and over.

The percentage of new TB cases is 92,1% (n=12.352) and the percentage of retreatment TB cases is 7,9% (n=1.057) in the total of 13.409 TB cases. When we look at ratios of retreatment TB cases in all TB cases, they are 6,1% (n=818) relapse, 1,2% (n=165) after loss to follow-up, 0,5% (n=67) after failure and 0,1% (n=7) chronic cases.

60,0% (n=8.042) of all TB cases have pulmonary involvement, 35,4% (n=4.754) have extra pulmonary involvement and 4,6% (n=613) have both the pulmonary and extra pulmonary involvement. The 43,9% (n=2.354) of 5.367 (4.754+613) extra pulmonary TB cases are male and the 56,1% (n=3.013) are female. The most common extra pulmonary TB cases are the cases that have extra thoracic lymph nodes (30,9%) involvement and pleura (26,7%) involvement.

When we examine the bacteriological tests for the total pulmonary tuberculosis cases of 2013 year (n=8.655) we can see the following results: Microscopy made ratio is 92,7% (8.021), microscopy-positivity ratio is 65,5% (5.255), culture made ratio is 83,8% (7.250), culture-positivity ratio is 80,5% (5.837); drug susceptibility testing made ratio in culture-positive cases is 90,0% (5.255).

When the drug susceptibility testing results of the total 5.539 patients (5.255 pulmonary +284 extra pulmonary) are examined, at least one drug resistance was found in 20,0% (1.107/5.539) of them. It was seen that the highest rates of resistance with 13,6% (754/5.539) ratio had been developed to isoniazid.

228 multidrug resistant tuberculosis (MDR TB) cases (4,1%) have been found to be in 5.529 cases which the drug susceptibility testing (DST) were carried out. The percentages of MDR-TB in those cases that the DST carried out are 2,5% (n=123) for the new cases and 17,8% (n=105) for retreatment cases.

The number of foreign-born TB cases registered to tuberculosis dispensaries is 491 in 2013. Of these 491 foreign born patients, 72,1% (n=354) were from Asian countries, 20,2% (n=99) were from European countries, 7,5% (n=37) were from African countries and 0,2% (n=1) were from America countries.

Treatment outcomes, patients of the year 2012:

In 191 (171 new and 20 retreatment cases) of 14.691 TB cases which were recorded at tuberculosis dispensaries in 2012 it had been understood that in fact they were not TB patients in later examinations. The treatment outcomes of total 14.500 TB cases (13.364 new and 1.136 retreatment cases) were collected individually as 12 months later treatment results after the beginning of the TB treatment.

Treatment success rates were identified as 87,7% (12.718/14.500) in all tuberculosis cases, 89,4% (11.950/13.364) in new cases and 67,6% (768/1.136) in retreatment cases. Mortality rates were identified as 4,3% (629) in all tuberculosis cases, 4,2% (556) in new cases and 6,4% (73) in retreatment cases.

While the treatment success rate is 90,0% and loss to follow-up rate is 1,9% for female patients, the same rates are 86,1% and 3,7% respectively for male patients. The female patients' treatment outcomes are better than the males as understood.

The treatment success (cured+treatment completed) rates for smear-positive pulmonary tuberculosis cases are 89,1% (4.326/4.857) in new cases, 62,1% (434/699) in retreatment cases and 85,7% (4.760/5.556) in all smear positive pulmonary tuberculosis cases.

When we analyze the second year treatment outcome of multi drug resistant tuberculosis cases of 2011, it is seen that the treatment success rate was 64,5% (169/262).

3

**2014 YILI
FAALİYETLERİ**

3.1. ALTYAPI

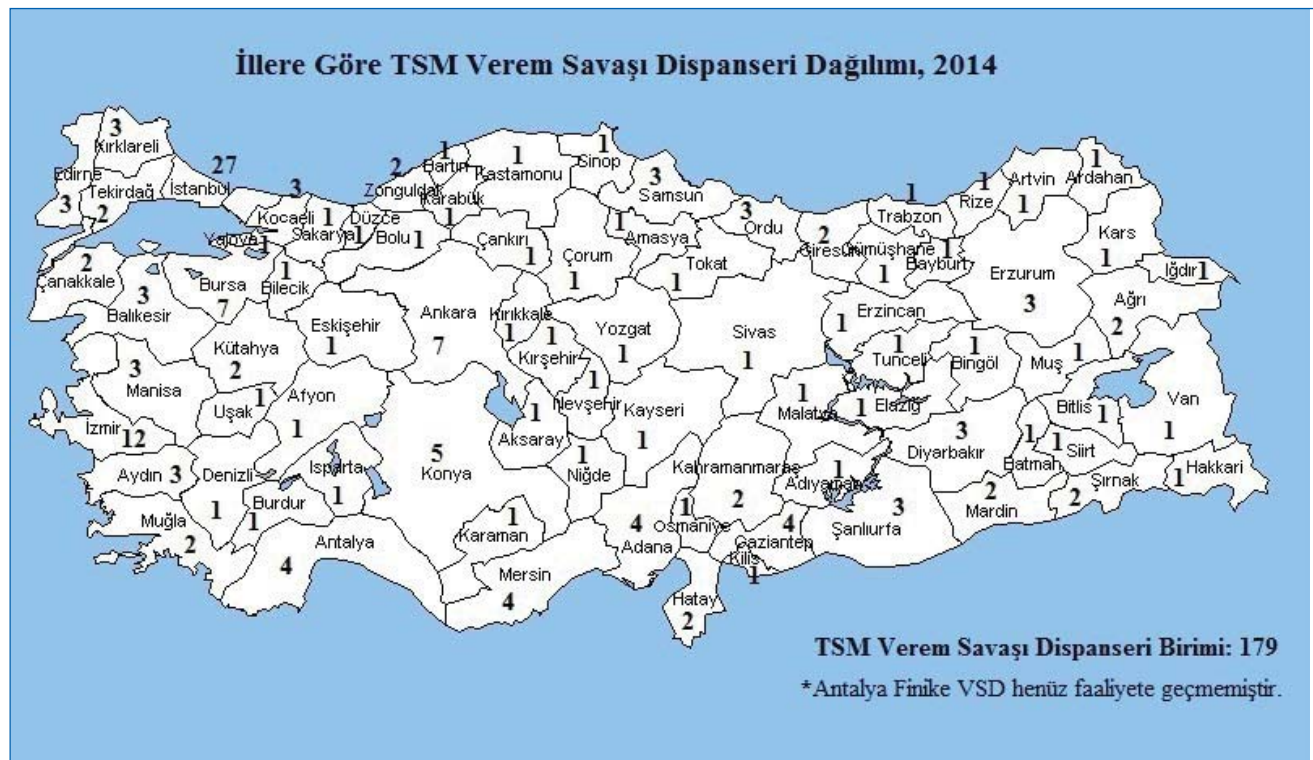
3.1.1. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimleri

Toplum Sağlığı Merkezi Verem Savaşı Dispanseri Birimlerinin (VSD) etkin, çağdaş ve sürdürülebilir hizmet vermelerini sağlamak amacıyla her ilde en az bir adet olmak üzere, her 500.000 nüfusa bir VSD olacak şekilde yapılandırma çalışması sürdürülmüştür.

Ülkemizde 2014 yılı sonu itibari ile 179 VSD bulunmaktadır. Bunlardan 27 tanesi dernek verem savaşı dispanseri olarak faaliyet göstermektedir.

2014 Yılında Yapılan Planlama Çerçevesinde Açılan ve Kapatılan VSD'ler:

Yapılandırma çalışmaları kapsamında 2014 yılında 2 yeni verem savaşı dispanseri (Antalya Finike, Muğla Fethiye) açılmıştır. Antalya Finike Verem Savaşı Dispanseri henüz aktif olarak faaliyete geçirilmemiştir. 2014 yılında kapatılan verem savaşı dispanseri yoktur.

Tablo 3. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin Listesi (2014 Yılı Sonu)

NO	İL	DİSPANSER ADI	NO	İL	DİSPANSER ADI
1	ADANA	Çifte Minare	45	ÇANAKKALE	Merkez
2		Karşıyaka (D)	46		Biga
3		Ceyhan	47	ÇANKIRI	Merkez
4		Kozan	48	ÇORUM	Merkez
5	ADİYAMAN	Merkez	49	DENİZLİ	Merkez
6	AFYON	Merkez	50	DİYARBAKIR	1 Nolu
7	AĞRI	Merkez	51		2 Nolu
8		Doğubeyazıt	52		Ergani
9	AKSARAY	Merkez	53	DÜZCE	Merkez
10	AMASYA	Merkez	54	EDİRNE	Merkez
11	ANKARA	Merkez	55		Keşan
12		2 Nolu (Altındağ) (D)	56		Uzunköprü
13		3 Nolu (D)	57	ELAZIĞ	Merkez
14	ANKARA	4 Nolu	58	ERZİNCAN	Merkez
15		5 Nolu (Yenimahalle) (D)	59	ERZURUM	Merkez
16		7 Nolu (Mamak) (D)	60		Hınıs
17		Çubuk	61		Oltu
18	ANTALYA	Merkez	62	ESKİŞEHİR	Merkez
19		Alanya	63	GAZİANTEP	1 Nolu
20		Kepez (Dr.Faik Doğrusöyler) (D)	64		2 Nolu
21		Finike	65		İslahiye
22	ARDAHAN	Merkez	66	Nizip	
23	ARTVİN	Merkez	67		GİRESUN
24	AYDIN	Merkez (D)	68	Görece	
25		Nazilli	69	GÜMÜŞHANE	Merkez
26	Söke	70	HAKKARİ	Merkez	
27	BALIKESİR	Merkez	71	HATAY	Merkez
28		Bandırma	72		İskenderun
29		Edremit	73	İĞDIR	Merkez
30	BARTIN	Merkez	74	ISPARTA	Merkez
31	BATMAN	Merkez	75	İSTANBUL	Arnavutköy
32	BAYBURT	Merkez	76		Bağcılar
33	BİLECİK	Merkez	77		Bağcılar Güneşli
34	BİNGÖL	Merkez	78		Bahçelievler
35	BİTLİS	Merkez	79		Beykoz (D)
36	BOLU	Merkez	80		Çatalca
37	BURDUR	Merkez	81		Esenler (D)
38	BURSA	Merkez	82		Esenyurt
39		Nilüfer (D)	83		Eyüp (D)
40		Yıldırım	84		Gaziosmanpaşa
41		Gemlik	85		Güngören
42		İnegöl	86		Kadıköy (D)
43		M.Kemalpaşa	87		Kağıthane
44		Karacabey	88		Kartal (D)

Tablo 3. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinin Listesi (2014 Sonu) (devamı)

NO	İL	DİSPANSER ADI	NO	İL	DİSPANSER ADI	
89	İSTANBUL	Küçükçekmece	135	KÜTAHYA	Merkez	
90		Maltepe	136		Simav	
91		Pendik (D)	137	MALATYA	2 Nolu	
92		Samandıra	138	MANİSA	Merkez	
93		Sarıyer (D)	139		Akhisar	
94		Şehremini (D)	140		Salihli	
95		Taksim (D)	141	MARDİN	Merkez	
96		Tevfik Sağlam (Bayrampaşa)	142		Midyat	
97		Tuzla	143	MERSİN	Merkez	
98		Ümraniye (D)	144		Anamur	
99		Üsküdar (D)	145		Silifke	
100		Zeytinburnu (D)	146		Tarsus	
101		Zülfü Sami Özgen (Bakırköy)	147	MUĞLA	Merkez	
102		Kahramanlar (Merkez)	148		Fethiye	
103		İZMİR	Ali Halim Bayer (D)	149	MUŞ	Merkez
104			Balçova (D)	150	NEVŞEHİR	Merkez
105			Bergama	151	NİĞDE	Merkez
106	Bornova		152	ORDU	Merkez	
107	Buca (D)		153		Fatsa	
108	Çiğli (D)		154		Ünye	
109	H. Açıan (Eşrefpaşa)		155	OSMANİYE	Merkez	
110	Karşıyaka (D)		156	RİZE	Merkez	
111	Ödemiş (D)		157	SAKARYA	Merkez	
112	Tire		158	SAMSUN	Merkez	
113	Torbali		159		Bafra	
114	K.MARAŞ		160		Çarşamba	
115	Elbistan		161	SİİRT	Merkez	
116	KARABÜK	162	SİNOP	Merkez		
117	KARAMAN	163	SİVAS	Merkez		
118	KARS	164	ŞANLIURFA	Merkez		
119	KASTAMONU	165		Siverek		
120	KAYSERİ	166		Viranşehir		
121	KIRIKKALE	167	ŞIRNAK	Merkez		
122	Merkez	168		Cizre		
123	KIRKLARELİ	Babaeski	TEKİRDAĞ	Merkez		
124		Lüleburgaz		170	Çorlu	
125	KIRŞEHİR	171	TOKAT	Merkez		
126	KİLİS	172	TRABZON	Merkez		
127	KOCAELİ	Merkez	TUNCELİ	Merkez		
128		Gebze	174	UŞAK	Merkez	
129		Gölcük	175	VAN	Merkez	
130	KONYA	Mümtaz Kuru-Merkez	176	YALOVA	Merkez	
131		Güzide Kuru (D)	177	YOZGAT	Merkez	
132		Akşehir M.N.Şen	178	ZONGULDAK	Merkez	
133		Beyşehir	179		Ereğli	
134		Ereğli				

D: Dernek Dispanseri

3.1.2. Tüberküloz Laboratuvarları

Ülke genelinde 2014 yılı sonu itibarıyla 379 laboratuvar da tüberküloz tanı hizmetleri verilmektedir. Bu laboratuvarların dağılımı Tablo 4’de görülmektedir.

Tablo 4. TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı (2014 Yılı Sonu)

Kurum Tipi	Sayı	%
Devlet Hastanesi	90	23,7
VSD Laboratuvarı	80	21,1
Tıp Fakültesi	64	16,9
Özel Hastane	54	14,2
Bölge TB Laboratuvarı	21	5,5
Özel Laboratuvar	18	4,7
Eğitim Araştırma Hastanesi	18	4,7
Dal Hastanesi	14	3,7
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	10	2,6
Özel Tıp Merkezi	6	1,6
Halk Sağlığı Laboratuvarı	3	0,8
UTRL	1	0,3
TOPLAM	379	100,0

Ülkemizde 20 ilde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul (iki), İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kocaeli, Konya, Samsun, Sivas, Trabzon, Van ve Zonguldak) toplam 21 adet Bölge Tüberküloz Laboratuvarı THSK’ya bağlı olarak çalışmaktadır (Elazığ BTL 2014 yılında hizmet verememiştir).

Tablo 5. TB Laboratuvarlarında Yapılan Tetkiklerin Dağılımı, 2014

YAPILAN TETKİK	Sayı	%
Yayma Mikroskopisi	375	98,9
Konvansiyonel Kültür	148	39,1
Sıvı Kültür	88	23,2
MTBC-TDM ayırımı	79	20,8
İDT (Konvansiyonel)	76	20,1
Moleküler Tanı	61	16,1
Hızlı Direnç Testi	39	10,3
TOPLAM	379	

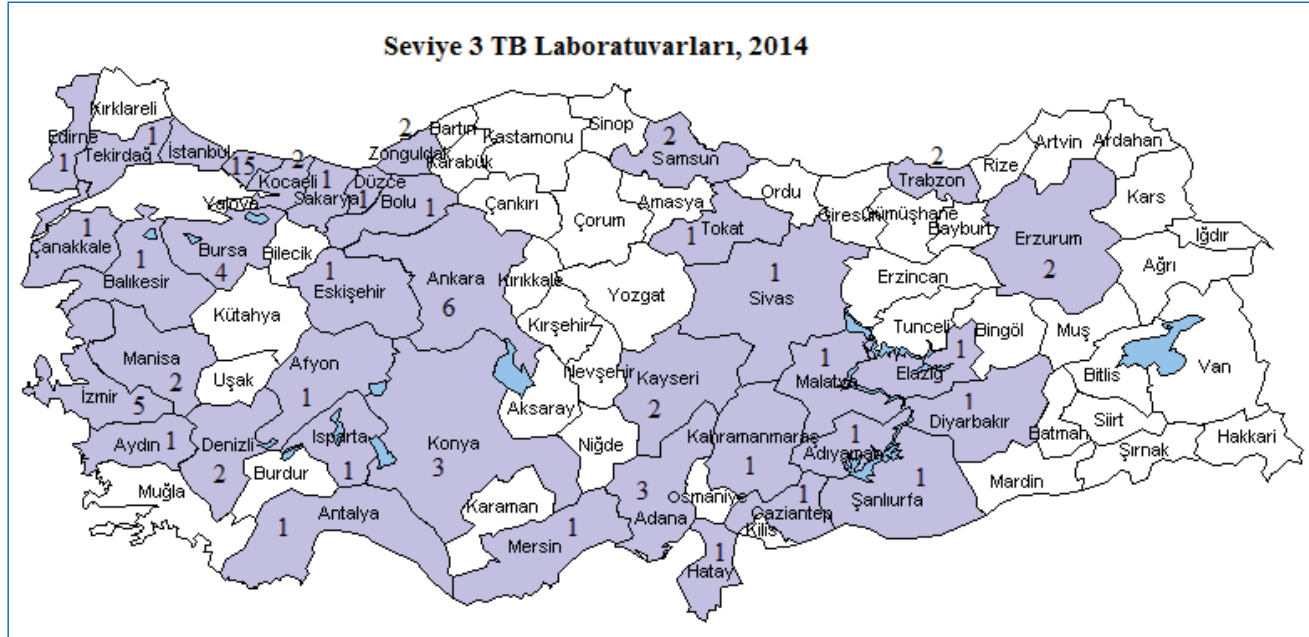
Tablo 6. Tüberküloz Tanı Hizmeti Veren Laboratuvarların İllere Göre Dağılımı, 2014

İL	Sayı	İL	Sayı
Adana	5	Kahramanmaraş	6
Adıyaman	2	Karabük	2
Afyon	5	Karaman	1
Ağrı	1	Kars	1
Aksaray	3	Kastamonu	2
Amasya	3	Kayseri	3
Ankara	22	Kırıkkale	3
Antalya	8	Kırklareli	3
Ardahan	1	Kırşehir	2
Artvin	1	Kilis	2
Aydın	7	Kocaeli	4
Balıkesir	11	Konya	12
Bartın	3	Kütahya	3
Batman	3	Malatya	4
Bayburt	1	Manisa	7
Bilecik	0	Mardin	2
Bingöl	2	Mersin	11
Bitlis	2	Muğla	6
Bolu	3	Muş	2
Burdur	3	Nevşehir	2
Bursa	17	Niğde	1
Çanakkale	3	Ordu	6
Çankırı	1	Osmaniye	4
Çorum	2	Rize	4
Denizli	4	Sakarya	3
Diyarbakır	5	Samsun	5
Düzce	4	Siirt	1
Edirne	4	Sinop	1
Elazığ	4	Sivas	4
Erzincan	2	Şanlıurfa	4
Erzurum	2	Şırnak	3
Eskişehir	5	Tekirdağ	4
Gaziantep	8	Tokat	6
Giresun	3	Trabzon	5
Gümüşhane	0	Tunceli	1
Hakkari	0	Uşak	4
Hatay	3	Van	3
Iğdır	0	Yalova	1
Isparta	2	Yozgat	4
İstanbul	68	Zonguldak	3
İzmir	11	TOPLAM	379

Sadece yayma mikroskopisi yapan (Seviye 1) laboratuvar sayısı 223'tür (%58,8). Yayma + Kültür yapan (Seviye 2) laboratuvar sayısı 75'tir (%19,8). Yayma + Kültür + İDT yapan (Seviye 3) laboratuvar sayısı 75'tir (%19,8).

Tablo 7. Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) TB Laboratuvarlarının Kurum Tipine Göre Dağılımı, 2014

KURUM TİPİ	Sayı	%
Tıp Fakültesi	44	58,7
Bölge TB Laboratuvarı	10	13,3
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	8	10,7
Eğitim Araştırma Hastanesi	5	6,7
Özel Laboratuvar	3	4,0
Dal Hastanesi	2	2,7
VSD Laboratuvarı	1	1,3
Devlet Hastanesi	1	1,3
UTRL	1	1,3
TOPLAM	75	100,0

Şekil 8. Yayma + Kültür + İDT Yapan (Seviye 3) Laboratuvarların Buldukları İllere Göre Dağılımı (2014 Yılı Sonu)

3.2. SÜRVEYANS

Bu rapor kapsamında, dispanserlere 2013 yılında kayıt edilen tüberküloz hastalarının bilgileri ve 2012 yılı hastalarının tedavi sonuçları Türkiye Ulusal Tüberküloz Sürveyans Araştırması (TUTSA) formları ile bireysel olarak toplanmış ve analiz edilmiştir (Bkz Ek 1).

3.3. TOPLANTILAR ve EĞİTİM FAALİYETLERİ

3.3.1. DSÖ Misyon Ziyareti

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Cenevre Ofisinde görev yapan DSÖ uzmanı (Dr. Linh Nguyen), dört ülkede (Myanmar, Pakistan, Nijerya ve Türkiye) tüberküloz kontrol hizmetleri, çok ilaca dirençli tüberküloz çalışmaları ve kamu- özel işbirliği aktivitelerini değerlendirmek amacıyla 17-28 Şubat 2014 tarihleri arasında Ankara ve İstanbul'da sağlık kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarına ziyaretler gerçekleştirmiştir. Ziyaret edilen kurum ve kuruluşlarda yöneticiler, hekimler ve diğer ilgili personelle görüşme yapılmış, ilgili birimler yerinde değerlendirilmiş, tüberküloz kontrol çalışmaları incelenmiştir. Ziyarete ayrıca DSÖ ekibi tarafından geliştirilen "İlaca Dirençli Tüberküloz Yönetiminde Kamu-Özel İşbirliği Faaliyetleri Formu" (Public-Private Mix For Drug-Resistant Tuberculosis Management -A Situation Assessment Tool To Engage All Relevant Care Providers In Drug Resistant TB (DR-TB) Management At Country Level) üzerinde çalışmalar yapılmıştır.

3.3.2. Uluslararası Toplantılar

2014 yılında katılım sağlanan tüberküloz konulu uluslararası toplantılar:

1. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi tarafından "Tüberkülozun Sınır Ötesi Kontrol ve Tedavisi" başlıklı bölgelerarası çalıştay (Inter-regional workshop for cross border tuberculosis control and care) 30 Nisan-02 Mayıs 2014 tarihlerinde İran'ın Tahran kentinde düzenlenmiştir. DSÖ Avrupa Bölgesinden beş, DSÖ Doğu Akdeniz Bölgesinden dört ülkenin davet edildiği toplantıya Bulaşıcı Hastalıklar Kontrol Programları Başkan Yardımcısı Dr. A. Çiğdem ŞİMŞEK, Tüberküloz Daire Başkanı Uzm. Dr. Seher MUSAONBAŞIOĞLU katılmıştır.

2. Avrupa Hastalıkları Önleme ve Kontrol Merkezi (ECDC) tarafından organize edilen ve her yıl DSÖ Avrupa Bölgesinde yer alan ülkelerin katılımı ile düzenlenen "Avrupa Tüberküloz Sürveyans Ağı Yıllık Toplantısı" (Annual Meeting on TB Surveillance in Europe) 10-11 Haziran 2014 tarihlerinde Bulgaristan'ın Sofya kentinde düzenlenmiştir. Toplantıya Tüberküloz Daire Başkanı Uzm. Dr. Seher MUSAONBAŞIOĞLU ve Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Birim Sorumlusu Uzm. Dr. Ayşegül YILDIRIM katılmıştır.

3. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi tarafından "İlaca Dirençli Tüberküloz Yönetiminde Kamu-Özel İşbirliği Faaliyetleri Uzmanlar Toplantısı" (Expert Consultation Meeting on Public-Private Mix For Management of Drug-Resistant Tuberculosis) 23-24 Haziran 2014 tarihlerinde İsviçre'nin Cenevre kentinde düzenlenmiştir. İlgili ülke temsilcilerinin, kamu-özel işbirliği ve ilaca dayanıklı tüberkülozun yönetimi konusunda deneyim sahibi uzmanların katıldığı toplantıda, DSÖ uzmanı Dr. Linh Nguyen tarafından ülke ziyaretlerinde yapılan çalışmalar ve geliştirilen "İlaca Dirençli Tüberküloz Yönetiminde Kamu-Özel İşbirliği Faaliyetleri Formu" (Framework on Public-Private Mix (PPM) For Management Drug-Resistant

Tuberculosis) ile ilaca dayanıklı tüberkülozun yönetimi konuları ele alınmıştır. Toplantıya Tüberküloz Daire Başkanı Uzm. Dr. Seher MUSAONBAŞIOĞLU ve Ankara Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi E.A. Hastanesinden Doç. Dr. Şeref ÖZKARA katılmıştır.

3.3.3. Danışma Kurulu, Çalışma Grubu Toplantıları

1. Çok İlaça Dirençli ve Yaygın İlaça Dirençli Tüberkülozu Önleme ve Mücadele Eylem Planı Toplantıları: İlaça dirençli tüberküloz sorunu ile ilgili çalışmalarını güçlendirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla DSÖ Avrupa Bölgesi eylem planı (Roadmap to prevent and combat drug-resistant tuberculosis) temel alınarak “Çok İlaça Dirençli ve Yaygın İlaça Dirençli Tüberkülozu Önleme ve Mücadele Eylem Planı, 2014-2018” hazırlık çalışmaları yürütülmüştür. 03-04 Aralık 2013’te yapılan ilk toplantıda oluşturulan çalışma grupları ile 2014 yılında üç grup çalışması yapılmış (25-26 Mart 2014, 04-05 Haziran 2014 ve 04-05 Eylül 2014) ve taslak eylem planı hazırlanmıştır.

3.3.4. Eğitim Faaliyetleri

1. Hekimlere Yönelik Verem Savaşı Sertifikalı Eğitim Programı: 2014 yılında 12-17 Mayıs 2014 ve 23-31 Mayıs 2014 tarihleri arasında Ankara Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde toplam 2 grup halinde ve 6’şar gün süreyle 45 hekimin katılımıyla eğitim yapılmıştır.

2. Elektronik Tüberküloz Yönetim Sistemi (ETYS) Eğitici Eğitimleri: Programı kullanan personele eğitim hizmeti verebilecek eğiticilerin yetiştirilmesi ve böylece programın etkin bir şekilde kullanılması amacıyla VSD’lerde görev yapan sağlık personeline ETYS eğitici eğitimleri düzenlenmiştir. 10-21 Kasım 2014 tarihleri arasında 4 grup halinde 172 sağlık personeline 2’şer günlük ETYS Eğitici Eğitimi verilmiştir.

3. Tüberküloz Enfeksiyon Kontrolü ile Çok İlaça Dirençli ve Yaygın İlaça Dirençli Tüberkülozu Önleme ve Mücadele için Saha Uygulamaları Eğitici Eğitimi: Tüberküloz Enfeksiyon Kontrolü ile Çok İlaça Dirençli ve Yaygın İlaça Dirençli Tüberkülozu Önleme ve Mücadele konularında illerde görev yapan 162 sağlık personeline 22-24 Ekim 2014 tarihlerinde eğitici eğitimi verilmiştir.

3.3.5. Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası

Ülkemizde ilk olarak 1947 yılında gerçekleştirilen Verem Eğitimi ve Propaganda Haftasında; radyo konuşmaları, film gösterileri ile halkı bilgilendirme çalışmaları, halkevlerinin çalışmaları ve BCG aşısının kullanımının yaygınlaştırılması çalışmaları yapılmıştır. Bu yıldan sonra her ocak ayının ilk pazar günü ile başlayan haftası ülkemizde “Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası” olarak anılmakta olup 2014 yılında 05-11 Ocak 2014 tarihleri arasında 67. Verem Eğitim ve Propaganda Haftası yurt genelinde kapsamlı etkinliklerle kutlanmıştır.

Başkanlığımızca hazırlanan, verem hastalığı ile ilgili bilgileri içeren slayt setleri, öğrenciler, sağlık çalışanları ve vatandaşlara yönelik eğitim faaliyetlerinde kullanılmak üzere Bakanlığımızın internet sitesinde yayınlanmıştır. Yine etkinliklerde kullanılmak üzere Başkanlığımızca afiş ve broşürler bastırılmış ve illere dağıtılmıştır.

67. Verem Eğitimi ve Propaganda Haftası etkinlikleri kapsamında 81 ilde il sağlık müdürlüklerince; ilköğretim ve ortaöğretim okullarında 1.262.460 öğrenciye, cezaevleri, halk eğitim merkezleri, fabrika ve iş yerleri vb. yerlerde 172.273 kişiye verem hastalığı konusunda eğitim verilmiştir. Bu eğitim çalışmaları ile yurt genelinde toplam 1.434.703 kişiye yüz yüze eğitim verilmiştir. Yine verem haftasında 34.709 sağlık personeline verem hastalığı ile ilgili hizmet içi eğitim verilmiştir.

İllerde yerel basında verem hastalığı ve verem haftası ile ilgili haberler yayınlanması sağlanmış, yine yerel radyo ve TV'lerde çeşitli programlarda konu ile ilgili halka yönelik bilgilendirme yapılmıştır. Bu kapsamda yürütülen propaganda çalışmaları ile 65 Radyo-TV programı ve 644 yazılı basın haberi yayınlanması sağlanmıştır. Ayrıca, etkinlikler kapsamında 7 ilde Milli Eğitim Müdürlükleriyle işbirliği yapılarak resim, kompozisyon ve şiir yarışmaları düzenlenmiştir.

3.3.6. İnternet Sayfası

Başkanlığımız, sağlık kurumlarında internet teknolojisinin önemi gerçeğinden yola çıkarak, Eylül 2010'dan itibaren kurumsal web sayfasını yayın hayatına başlatmıştır. Sağlık Bakanlığı ile bağlı kuruluşların yeniden yapılandırılması süreciyle birlikte 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu çatısı altına alınmıştır. Tüberküloz Daire Başkanlığı ismi altında faaliyetlerine devam eden Başkanlığımızın internet sitesi Türkiye Halk Sağlığı Kurumu bünyesinde faaliyet gösteren web sitelerinden birisidir.

Oluşturulan web sitesi ile Başkanlığımız kamuoyuyla doğrudan irtibat kurabilmekte, daha geniş bir kitleye daha hızlı ve daha kolay erişilebilmektedir. Sağlık personeline ve halkımıza yönelik doğru bilgilendirmelerin yapıldığı, sürekli güncellenen internet sitemiz "<http://tuberkuloz.thsk.saglik.gov.tr>" adresinde hizmet vermektedir.

3.4. İKMAL

Tüberküloz tedavisinde kullanılan birinci seçenek ilaçlar; izoniyazid, rifampisin, etambutol, prazinamid ve streptomisin ile ikinci seçenek ilaçlardan; amikasin, para-aminosalisilik asit, sikloserin, protionamid, ofloksasin, kapreomisin, klofazimin, moksifloksasin, linezolid ve tiasetazon etken maddeli ilaçlar Kurumumuzca tedarik edilmiştir.

Birinci seçenek ilaçlar halk sağlığı müdürlüklerinin taleplerine göre üçer aylık dönemler halinde gönderilmektedir. İkinci seçenek ilaçlar ise hasta bazlı dağıtılmakta olup hastanın kayıtlı olduğu VSD'den yapılan taleplere göre Kurum Başkanlığından kargo ile gönderilmektedir. İkinci seçenek ilaç talepleri Ankara Atatürk, İzmir Dr. Suat Seren, İstanbul Süreyyapaşa ve Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastaneleri ile üniversite hastaneleri tarafından verilmiş ilaç kullanım raporlarına göre yapılmaktadır.

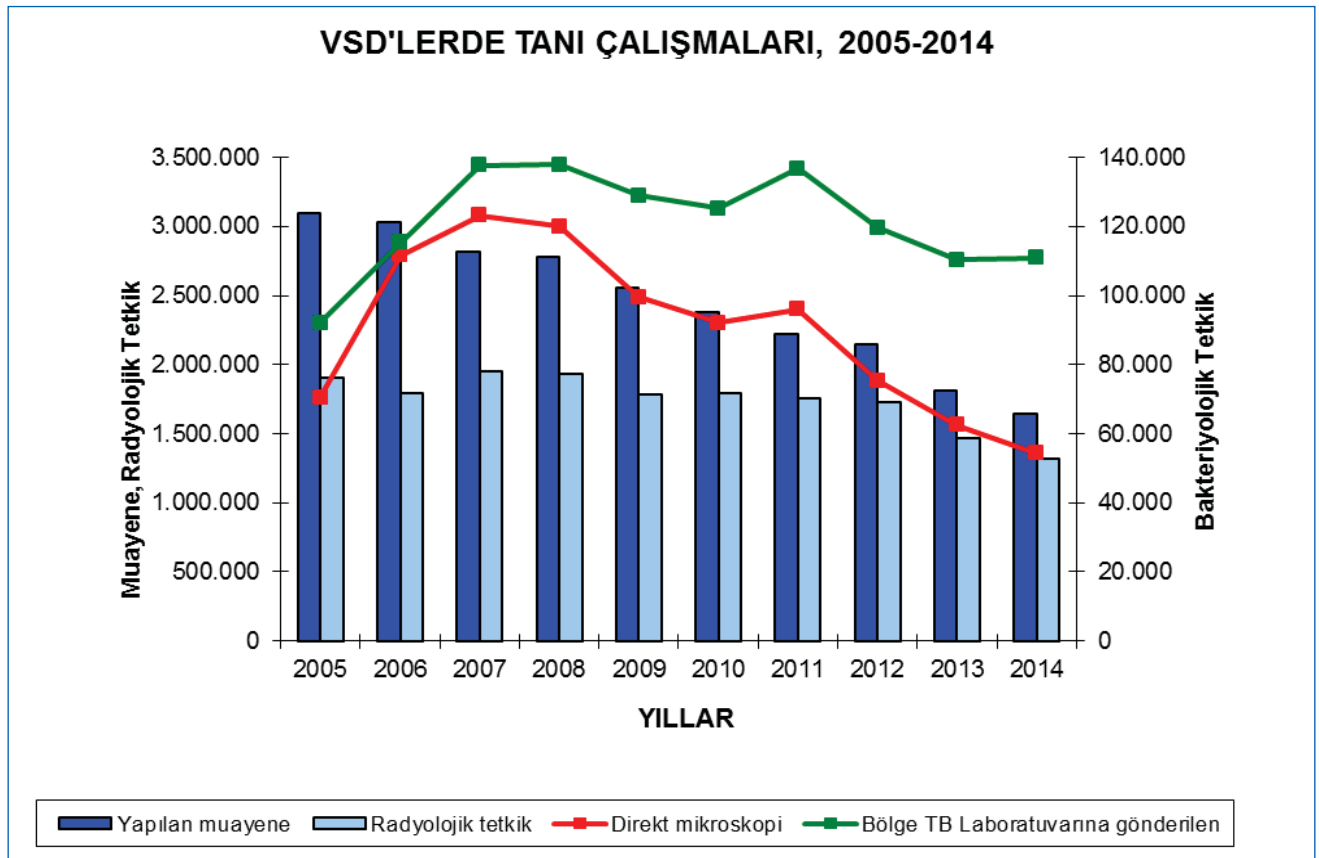
2014 yılı boyunca ilaç ikmalinde aksaklık yaşanmamıştır.

3.5. DİSPANSERLERDE TANI ÇALIŞMALARI

Tablo 8. Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinde Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2014

YIL	Yapılan Muayene	Radyolojik Tetkik	Direkt Mikroskopi	Bölge TB Laboratuvarına Gönderilen*
2005	3.101.826	1.909.554	70.466	92.182
2006	3.034.848	1.797.798	111.780	115.338
2007	2.818.945	1.951.644	123.258	137.835
2008	2.781.992	1.937.885	120.048	138.023
2009	2.557.787	1.783.560	99.582	128.955
2010	2.378.998	1.793.368	92.238	125.256
2011	2.219.534	1.760.349	96.147	136.865
2012	2.143.765	1.726.124	75.316	119.796
2013	1.815.805	1.471.113	62.593	110.481
2014	1.643.937	1.316.322	54.401	111.035

* Dispanserlerden Bölge TB Laboratuvarına gönderilen balgam ya da diğer örneklerin sayısı.

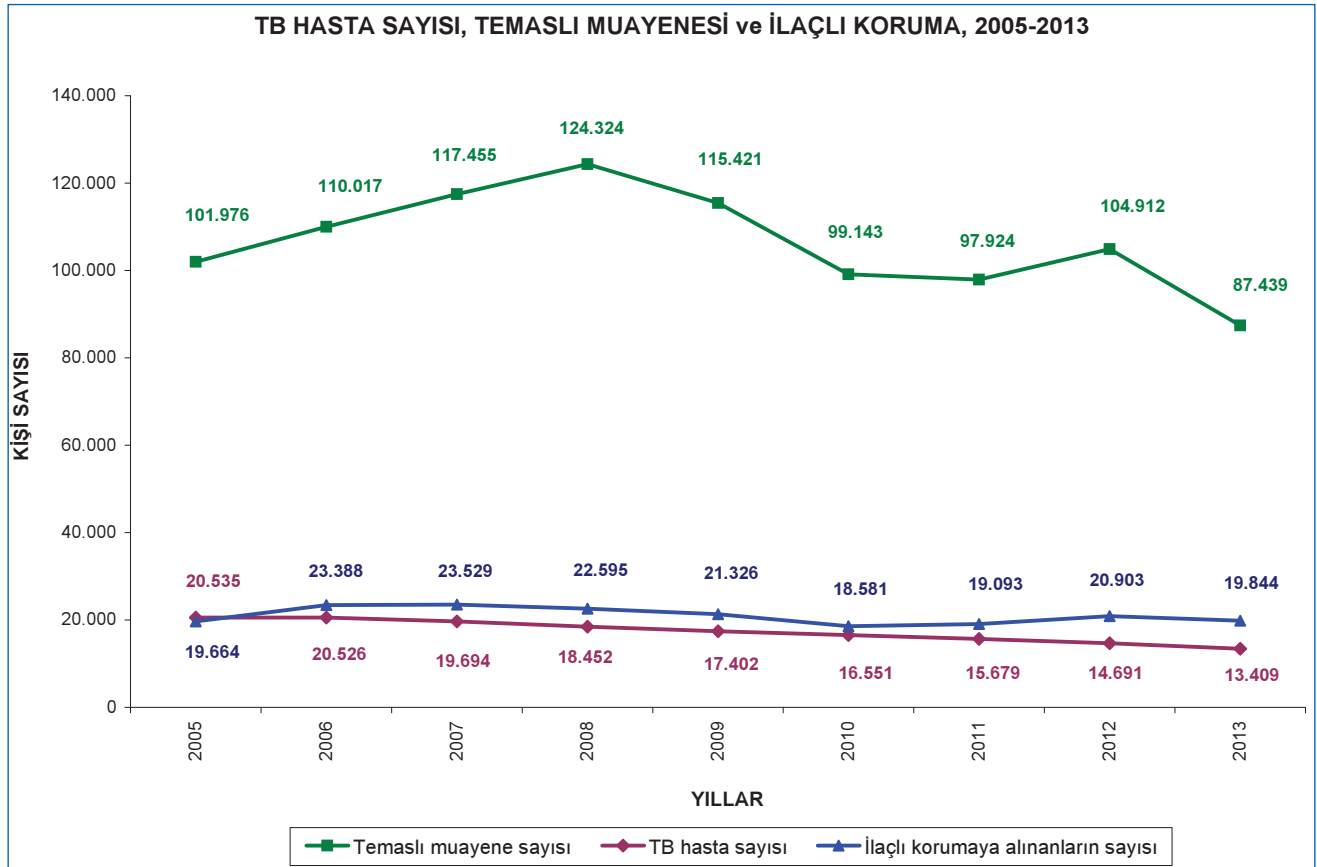

Şekil 9. Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimlerinde Yapılan Tanı Çalışmaları, 2005-2014

3.6. TEMASLI MUAYENESİ VE KORUYUCU TEDAVİ UYGULAMASI

Tablo 9. TSM Verem Savaşı Dispanseri (VSD) Birimi Kayıtlarına Göre TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma, 2005-2013

YIL	Toplam TB Hasta Sayısı	Temaslı Muayene Sayısı	Hasta Başına Yapılan Temaslı Muayenesi	İlaçlı Korumaya Alınanların Sayısı	Hasta Başına İlaçlı Korumaya Alınanların Sayısı
2005	20.535	101.976	5,0	19.664	1,0
2006	20.526	110.017	5,4	23.388	1,1
2007	19.694	117.455	6,0	23.529	1,2
2008	18.452	124.324	6,7	22.595	1,2
2009	17.402	115.421	6,6	21.326	1,2
2010	16.551	99.143	6,0	18.581	1,1
2011	15.679	97.924	6,2	19.093	1,2
2012	14.691	104.912	7,1	20.903	1,4
2013	13.409	87.439	6,5	19.844	1,5

Şekil 10. TB Hasta Sayısı, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Koruma Sayısı, 2005-2013

Tablo 10. İllere Göre Toplam Muayene, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Korumaya Alınanların Dağılımı, 2013

İL	Toplam Hasta	Toplam Muayene	Temaslı Muayenesi	Hasta Başına Temaslı Muayenesi	İlaçlı Korumaya Alınan	Hasta Başına İlaçlı Koruma
Adana	383	52.858	1.356	3,5	469	1,2
Adıyaman	62	3.828	244	3,9	95	1,5
Afyonkarahisar	106	6.702	292	2,8	84	0,8
Ağrı	56	1.087	252	4,5	59	1,1
Aksaray	30	7.036	459	15,3	87	2,9
Amasya	26	2.940	321	12,3	102	3,9
Ankara	580	53.001	3.556	6,1	1.145	2,0
Antalya	217	100.599	1.806	8,3	318	1,5
Ardahan	11	846	139	12,6	41	3,7
Artvin	37	892	75	2,0	24	0,6
Aydın	154	24.224	1.814	11,8	308	2,0
Balıkesir	269	21.779	1.638	6,1	259	1,0
Bartın	62	5.032	719	11,6	80	1,3
Batman	82	10.187	662	8,1	111	1,4
Bayburt	8	334	36	4,5	8	1,0
Bilecik	31	6.885	516	16,6	68	2,2
Bingöl	54	1.786	174	3,2	18	0,3
Bitlis	27	769	69	2,6	4	0,1
Bolu	29	5.959	285	9,8	53	1,8
Burdur	17	4.934	274	16,1	37	2,2
Bursa	595	198.861	3.850	6,5	1.118	1,9
Çanakkale	106	7.372	730	6,9	169	1,6
Çankırı	19	3.278	137	7,2	19	1,0
Çorum	69	5.985	322	4,7	92	1,3
Denizli	96	22.441	1.577	16,4	384	4,0
Diyarbakır	247	17.790	751	3,0	407	1,6
Düzce	78	16.094	204	2,6	84	1,1
Edirne	113	11.014	631	5,6	152	1,3
Elazığ	84	9.127	156	1,9	98	1,2
Erzincan	18	6.035	275	15,3	58	3,2
Erzurum	88	10.317	441	5,0	56	0,6
Eskişehir	112	33.677	371	3,3	58	0,5
Gaziantep	277	52.037	1.491	5,4	370	1,3
Giresun	86	6.542	946	11,0	133	1,5
Gümüşhane	17	1.255	190	11,2	20	1,2
Hakkari	17	456	30	1,8	6	0,4
Hatay	187	23.724	1.614	8,6	459	2,5
İğdır	21	507	34	1,6	12	0,6
Isparta	25	11.986	137	5,5	84	3,4
İstanbul	4.124	410.223	24.494	5,9	6.043	1,5
İzmir	678	85.636	3.993	5,9	707	1,0

Tablo 10. İllere Göre Toplam Muayene, Temaslı Muayenesi ve İlaçlı Korumaya Alınanların Dağılımı, 2013 (devamı)

İL	Toplam Hasta	Toplam Muayene	Temaslı Muayenesi	Hasta Başına Temaslı Muayenesi	İlaçlı Korumaya Alınan	Hasta Başına İlaçlı Koruma
Kahramanmaraş	110	30.145	546	5,0	189	1,7
Karabük	35	4.448	154	4,4	33	0,9
Karaman	16	7.903	138	8,6	21	1,3
Kars	33	1.491	208	6,3	36	1,1
Kastamonu	50	3.415	490	9,8	75	1,5
Kayseri	126	42.006	566	4,5	252	2,0
Kırıkkale	25	3.137	151	6,0	41	1,6
Kırklareli	93	19.444	535	5,8	44	0,5
Kırşehir	21	2.068	55	2,6	32	1,5
Kilis	23	1.388	73	3,2	29	1,3
Kocaeli	307	68.413	4.315	14,1	556	1,8
Konya	267	64.551	1.347	5,0	320	1,2
Kütahya	61	17.813	410	6,7	59	1,0
Malatya	117	18.275	886	7,6	342	2,9
Manisa	236	33.352	3.240	13,7	564	2,4
Mardin	90	3.708	506	5,6	104	1,2
Mersin	205	27.723	1.317	6,4	204	1,0
Muğla	87	13.493	480	5,5	158	1,8
Muş	44	5.278	159	3,6	36	0,8
Nevşehir	34	5.427	315	9,3	40	1,2
Niğde	31	4.161	165	5,3	35	1,1
Ordu	193	15.101	1.821	9,4	298	1,5
Osmaniye	62	6.232	406	6,5	116	1,9
Rize	72	7.111	258	3,6	64	0,9
Sakarya	282	14.428	1.885	6,7	273	1,0
Samsun	261	43.827	1.759	6,7	325	1,2
Siirt	35	1.829	343	9,8	126	3,6
Sinop	27	939	128	4,7	29	1,1
Sivas	101	5.228	283	2,8	53	0,5
Şanlıurfa	250	16.030	786	3,1	274	1,1
Şırnak	66	2.690	915	13,9	57	0,9
Tekirdağ	167	25.625	766	4,6	106	0,6
Tokat	90	4.762	1.096	12,2	123	1,4
Trabzon	115	11.304	579	5,0	126	1,1
Tunceli	7	498	86	12,3	73	10,4
Uşak	30	6.130	198	6,6	87	2,9
Van	85	10.043	459	5,4	180	2,1
Yalova	43	5.227	169	3,9	27	0,6
Yozgat	52	3.830	285	5,5	147	2,8
Zonguldak	162	11.297	2.100	13,0	291	1,8
TOPLAM	13.409	1.815.805	87.439	6,5	19.844	1,5

3.7. DOĞRUDAN GÖZETİMLİ TEDAVİ UYGULAMASI

Tüberküloz hastalarında tedavi başlangıcındaki doğrudan gözetimli tedavi (DGT) uygulaması ile ilgili veriler Bakanlıkça aylık olarak Verem Savaş Dispanseri Aylık Çalışma Formu (VSD-17) ile toplanmaktadır. TUTSA formları ile tedavi sonuçları toplanırken ise hastaların tedavi süresince DGT alma durumları bildirilmektedir.

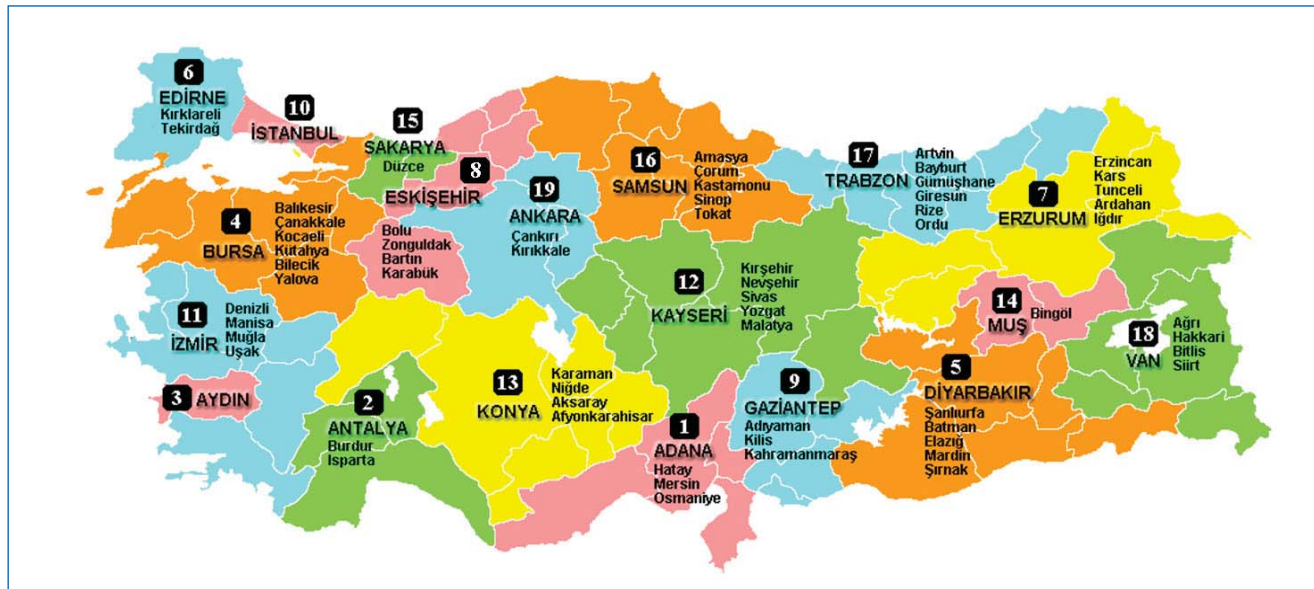
Temel Sağlık İstatistikleri Modülü (TSİM) üzerinden alınan VSD-17 verilerine göre dispanserlerde kayıt altına alınan hastaların 2010 yılında %97,9'unun, 2011 yılında %98,2'sinin, 2012 yılında %99,0'unun, 2013 yılında %98,3'ünün, 2014 yılında ise %99,1'inin tedavilerine doğrudan gözetim altında başlanmıştır.

TUTSA formları ile toplanan tedavi sonundaki DGT durumu ile ilgili verilere göre; tedavi süresince DGT oranı 2010 yılı hastalarında %97,8, 2011 yılı hastalarında %98,9, 2012 yılı hastalarında ise %97,8'dir.

3.8. MOBİL TARAMA ÇALIŞMALARI

Başkanlığımızca yayımlanan 2006/61 sayılı genelge kapsamında 2014 yılında yurt genelinde Halk Sağlığı Müdürlüklerine bağlı olarak 19 mobil tarama ekibi (MTE) faaliyet göstermiştir. Mobil tarama ekipleri verem hastalığı açısından risk grubu olan cezaevi, huzurevi, çocuk yuvası vb. toplu yaşam alanları veya organize topluluklarda radyolojik olarak verem taraması yapmaktadır.

İstanbul, Aydın ve Zonguldak illerindeki mobil tarama faaliyetleri Verem Savaşı Dernekleri tarafından yürütülmektedir. Bu derneklerin mobil tarama faaliyetleri 2010/81 sayılı genelge kapsamında Halk Sağlığı Müdürlükleri aracılığı ile takip edilmektedir.

Şekil 11. Mobil Tarama Ekipleri ve Faaliyet Gösterdikleri İller, 2014

Mobil tarama ekipleri tarafından 2014 yılı içinde yurt genelinde 342 cezaevi, 123 huzurevi, 38 çocuk yuvası, 95 askeri birlik, 15 sağlık kurumu, 103 okul, 49 yurt, 207 diğer (esnaf, otel, belde, köy vb.) olmak üzere toplam 972 kurumda tarama faaliyeti gerçekleştirilmiştir (Tablo 11).

Tablo 11. Mobil Tarama Ekipleri Tarafından Yapılan Taramaların Kurumlara Göre Dağılımı, 2014

MOBİL TARAMA EKİBİ	TARAMA YAPILAN KURUM								TOPLAM
	Cezaevi	Huzurevi	Çocuk Yuvası	Askeri Birlik	Sağlık Kurumu	Okul	Yurt	Diğer	
Adana	33	7	4	5	0	2	9	0	60
Ankara	33	12	1	16	0	2	1	3	68
Antalya	16	6	0	9	0	6	5	30	72
Aydın	8	5	0	1	1	0	0	0	15
Bursa	36	14	3	3	2	10	3	3	74
Diyarbakır	21	6	4	6	1	2	0	4	44
Edirne	20	6	0	0	0	0	0	0	26
Erzurum	13	1	3	6	0	22	1	3	49
Eskişehir	18	0	0	2	0	0	0	12	32
Gaziantep	28	6	11	2	0	13	2	0	62
İstanbul	16	6	2	11	5	5	0	41	86
İzmir	0	2	0	12	1	0	0	1	16
Kayseri	6	0	1	3	0	0	0	0	10
Konya	34	36	2	8	0	8	5	56	149
Muş	3	0	0	0	0	15	0	5	23
Sakarya	7	3	4	3	0	6	6	37	66
Samsun	19	10	1	7	3	10	8	1	59
Trabzon	4	1	2	0	2	2	7	5	23
Van	27	2	0	1	0	0	2	6	38
TOPLAM	342	123	38	95	15	103	49	207	972

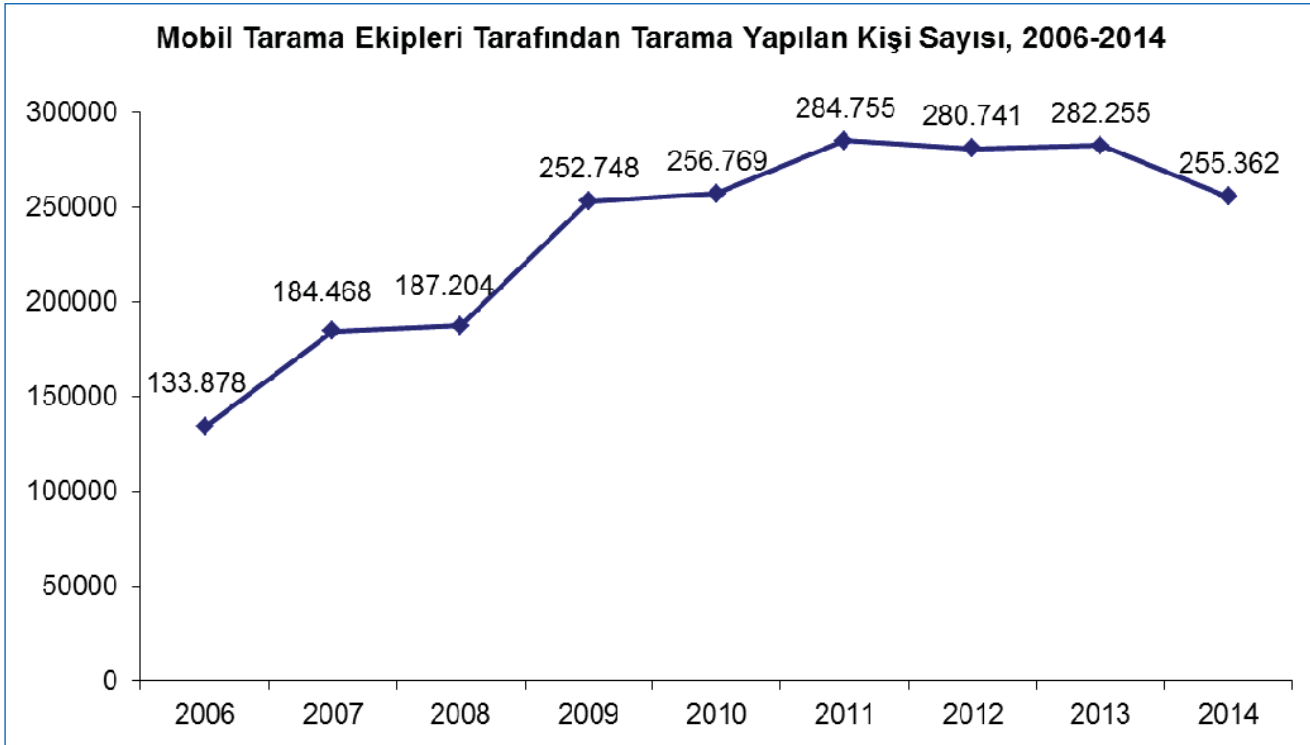
Yurt genelinde 2014 yılında MTE'ler tarafından **255.362** kişinin röntgen taraması gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda **5.627** tüberküloz şüphelisi saptanmış ve ileri tetkikler sonucunda **40** kişinin tüberküloz hastası olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 12. Kurumlara Göre Yapılan Taramalar ve Sonuçları, 2014

Tarama Yapılan Kurum	Taranan Kurum Sayısı	Tarama Planlanan Kişi Sayısı	Taranan Kişi Sayısı	TB Şüpheli Sayısı	Bulunan TB Hastası			
					E	K	TOPLAM	
							Sayı	%*
Cezaevi	342	118.387	107.252	3.115	31	1	32	0,03
Huzurevi	123	10.900	8.569	787	2	1	3	0,04
Çocuk Yuvası	38	1.944	1.592	18	0	0	0	
Askeri Birlik	95	89.844	80.392	474	0	0	0	
Sağlık Kurumu	15	2.081	1.792	120	1	0	1	0,06
Okul	103	27.402	21.831	416	1	0	1	0,005
Yurt	49	5.073	4.274	43	0	0	0	
Diğer**	207	31.445	29.660	654	3	0	3	0,01
TOPLAM	972	287.076	255.362	5.627	38	2	40	0,02

* Yüzdeler her kurumdaki taranan kişi sayısı üzerinden alınmıştır.

** Köy, Otel, Fabrika vb.

Şekil 12. Mobil Tarama Ekipleri Tarafından Tarama Yapılan Kişi Sayısı, 2006-2014

4

**TÜRKİYE GENELİ
TÜBERKÜLOZ VERİLERİ**

TÜRKİYE GENELİ TÜBERKÜLOZ VERİLERİ

Ülkemizde **2005 yılından itibaren** verem savaşı dispanserlerine kayıtlı her bir hastanın verisi **bireysel olarak** toplanmakta ve analiz edilerek raporlanmaktadır. Bu bölümde, 2013 yılı tüberküloz hastalarının verileri ile hasta verilerindeki yıllara göre değişimi gösteren tablo ve grafikler yer almaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü, “tahmini yeni + nüks” olgu sayılarını kullanarak tahmini TB insidansını hesaplamakta ve yıllık raporlarında bu veriyi yayımlamaktadır (Bölüm 1).

Başkanlığımızca bu yıl **VSD’lerde kayıtlı gerçek olgu sayıları** üzerinden geri dönük olarak 2005 yılından itibaren Türkiye TB insidansları hesaplanmış olup Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Yıllara Göre TB İnsidans Hızları, 2005-2013

Yıllar	Nüfus*	Yeni olgu sayısı	Nüks olgu sayısı	Yeni + Nüks olgu sayısı	İnsidans** (100.000’de)
2005	72.065.000	18.753	1.509	20.262	28,1
2006	72.974.000	18.544	1.534	20.078	27,5
2007	70.586.256	17.781	1.460	19.241	27,3
2008	71.517.100	16.760	1.314	18.074	25,3
2009	72.561.312	15.943	1.177	17.120	23,6
2010	73.722.988	15.183	1.070	16.253	22,0
2011	74.724.269	14.417	990	15.407	20,6
2012	75.627.384	13.535	870	14.405	19,0
2013	76.667.864	12.352	818	13.170	17,2

*2005 ve 2006 yıllarında TÜİK’in nüfus projeksiyonları, 2007 yılından itibaren adrese dayalı nüfuslar kullanılmıştır.

**İnsidans: Yeni + Nüks Olgu Sayısı / Nüfus x 100.000

Tablo 14. Yıllara Göre Yeni Olgu Sayıları ve Olgu Hızları, 2005-2013

Yıllar	Nüfus*	Yeni olgu sayısı	Yeni olgu hızı** (100.000 nüfusta)	Olgu hızındaki yıllık değişim, %***
2005	72.065.000	18.753	26,0	-
2006	72.974.000	18.544	25,4	-2,3
2007	70.586.256	17.781	25,2	-0,9
2008	71.517.100	16.760	23,4	-7,0
2009	72.561.312	15.943	22,0	-6,2
2010	73.722.988	15.183	20,6	-6,3
2011	74.724.269	14.417	19,3	-6,3
2012	75.627.384	13.535	17,9	-7,2
2013	76.667.864	12.352	16,1	-10,0

*2005 ve 2006 yıllarında TÜİK'in nüfus projeksiyonları, 2007 yılından itibaren adrese dayalı nüfuslar kullanılmıştır.

**Yeni olgu hızı: Yeni olgu sayısı / Nüfus x 100.000

***Yıllık yüzde değişim: (O yılın olgu hızı-Bir önceki yılın olgu hızı) / Bir önceki yılın olgu hızı x 100

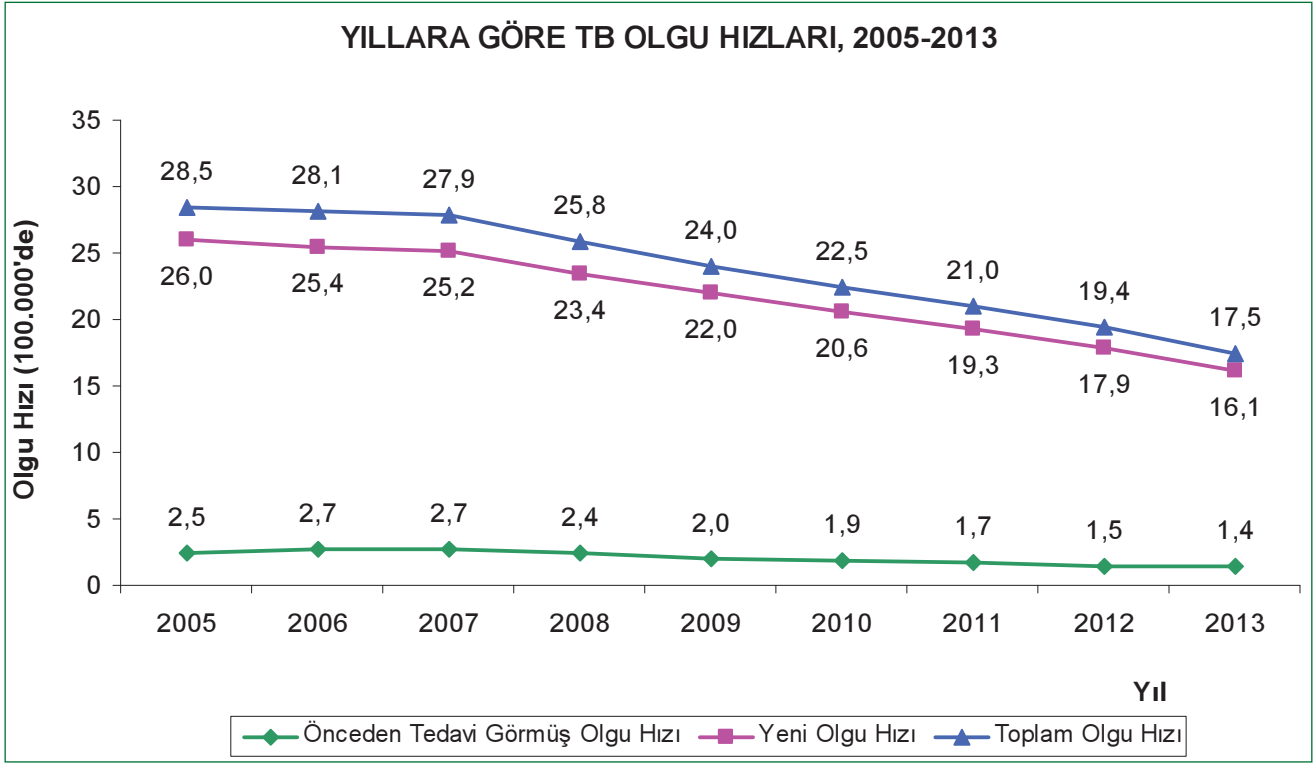
Tablo 15. Yıllara Göre Toplam Olgu Sayıları ve Olgu Hızları, 2005-2013

Yıllar	Nüfus*	Toplam olgu sayısı	Toplam olgu hızı** (100.000 nüfusta)	Olgu hızındaki yıllık değişim, %***
2005	72.065.000	20.535	28,5	
2006	72.974.000	20.526	28,1	-1,4
2007	70.586.256	19.694	27,9	-0,7
2008	71.517.100	18.452	25,8	-7,5
2009	72.561.312	17.402	24,0	-7,0
2010	73.722.988	16.551	22,5	-6,4
2011	74.724.269	15.679	21,0	-6,5
2012	75.627.384	14.691	19,4	-7,4
2013	76.667.864	13.409	17,5	-10,0

*2005 ve 2006 yıllarında TÜİK'in nüfus projeksiyonları, 2007 yılından itibaren adrese dayalı nüfuslar kullanılmıştır.

**Toplam olgu hızı: Toplam olgu sayısı / Nüfus x 100.000

***Yıllık yüzde değişim: (O yılın olgu hızı-bir önceki yılın olgu hızı) / Bir önceki yılın olgu hızı x 100

Şekil 13. Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Toplam Olgularda Olgu Hızları, 2005-2013

Tablo 16. Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2013

Yıllar	YAŞ GRUBU																	
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65			
	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı		
2005	291 1,6	4,4	906 4,8	6,5	4.735 25,3	36,8	4.098 21,9	31,5	2.830 15,1	29,0	2.473 13,2	34,0	1.656 8,8	37,4	1.764 9,4	41,5		
2006	271 1,5	4,1	842 4,5	6,0	4.608 24,9	35,9	4.113 22,2	31,2	2.738 14,8	27,3	2.398 12,9	31,9	1.715 9,2	37,4	1.859 10,0	42,7		
2007	193 1,1	3,3	758 4,3	5,9	4.288 24,1	34,6	3.951 22,2	32,3	2.632 14,8	26,9	2.403 13,5	31,4	1.671 9,4	34,4	1.885 10,6	37,7		
2008	232 1,4	3,9	717 4,3	5,6	3.770 22,5	30,3	3.637 21,7	29,5	2.515 15,0	25,0	2.273 13,6	28,7	1.783 10,6	35,2	1.833 10,9	37,5		
2009	220 1,4	3,6	720 4,5	5,7	3.410 21,4	27,2	3.445 21,6	27,7	2.228 14,0	21,9	2.324 14,6	28,4	1.703 10,7	32,1	1.893 11,9	37,2		
2010	218 1,4	3,5	661 4,4	5,2	3.034 20,0	24,2	3.087 20,3	24,4	2.219 14,6	21,8	2.234 14,7	26,6	1.785 11,8	31,0	1.945 12,8	36,5		
2011	196 1,4	3,2	548 3,8	4,3	2.725 18,9	21,7	2.898 20,1	22,6	2.103 14,6	20,2	2.079 14,4	24,2	1.894 13,1	31,5	1.974 13,7	36,0		
2012	177 1,3	2,9	495 3,6	3,9	2.434 18,0	19,3	2.691 19,9	21,0	2.013 14,9	18,6	1.971 14,6	22,6	1.757 13,0	28,6	1.997 14,7	35,1		
2013	135 1,1	2,2	432 3,5	3,4	2.191 17,7	17,3	2.302 18,6	17,9	1.777 14,4	16,0	1.861 15,1	20,8	1.646 13,3	26,1	2.008 16,3	34,1		

Tablo 17. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Sayı, Yüzde ve Olgu Hızları, 2005-2013

Yıllar	Toplam Olgu Sayısı	YAŞ GRUBU															
		0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65	
		Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı	Sayı (%)	Olgu Hızı
2005	20.535	293 1,4	4,4	942 4,6	6,8	4.962 24,2	38,6	4.461 21,7	34,3	3.201 15,6	32,8	2.831 13,8	39,0	1.886 9,2	42,6	1.959 9,5	46,1
2006	20.526	274 1,3	4,2	871 4,2	6,3	4.865 23,7	38,0	4.530 22,1	34,4	3.131 15,3	31,2	2.787 13,6	37,1	1.999 9,7	43,6	2.069 10,1	47,5
2007	19.694	197 1,0	3,4	787 4,0	6,1	4.521 23,0	36,5	4.354 22,1	35,6	3.008 15,3	30,7	2.807 14,3	36,7	1.936 9,8	39,9	2.084 10,6	41,7
2008	18.452	236 1,3	3,9	744 4,0	5,8	3.974 21,5	31,9	3.979 21,6	32,3	2.849 15,5	28,3	2.661 14,4	33,6	2.007 10,9	39,6	2.002 10,8	40,9
2009	17.402	223 1,3	3,6	735 4,2	5,8	3.562 20,5	28,5	3.757 21,6	30,2	2.527 14,5	24,8	2.628 15,1	32,1	1.905 10,9	35,9	2.065 11,9	40,6
2010	16.551	223 1,3	3,6	677 4,1	5,3	3.200 19,3	25,5	3.351 20,2	26,5	2.465 14,9	24,3	2.536 15,3	30,2	1.999 12,1	34,7	2.100 12,7	39,4
2011	15.679	198 1,3	3,2	563 3,6	4,4	2.880 18,4	23,0	3.145 20,1	24,6	2.371 15,1	22,8	2.323 14,8	27,1	2.078 13,2	34,5	2.121 13,5	38,6
2012	14.691	179 1,2	2,9	507 3,5	4,0	2.554 17,4	20,3	2.951 20,1	23,0	2.203 15,0	20,4	2.211 15,0	25,3	1.942 13,2	31,6	2.144 14,6	37,7
2013	13.409	138 1,0	2,2	446 3,3	3,5	2.313 17,3	18,2	2.512 18,7	19,6	1.970 14,7	17,7	2.084 15,6	23,3	1.815 13,5	28,7	2.131 15,9	36,2

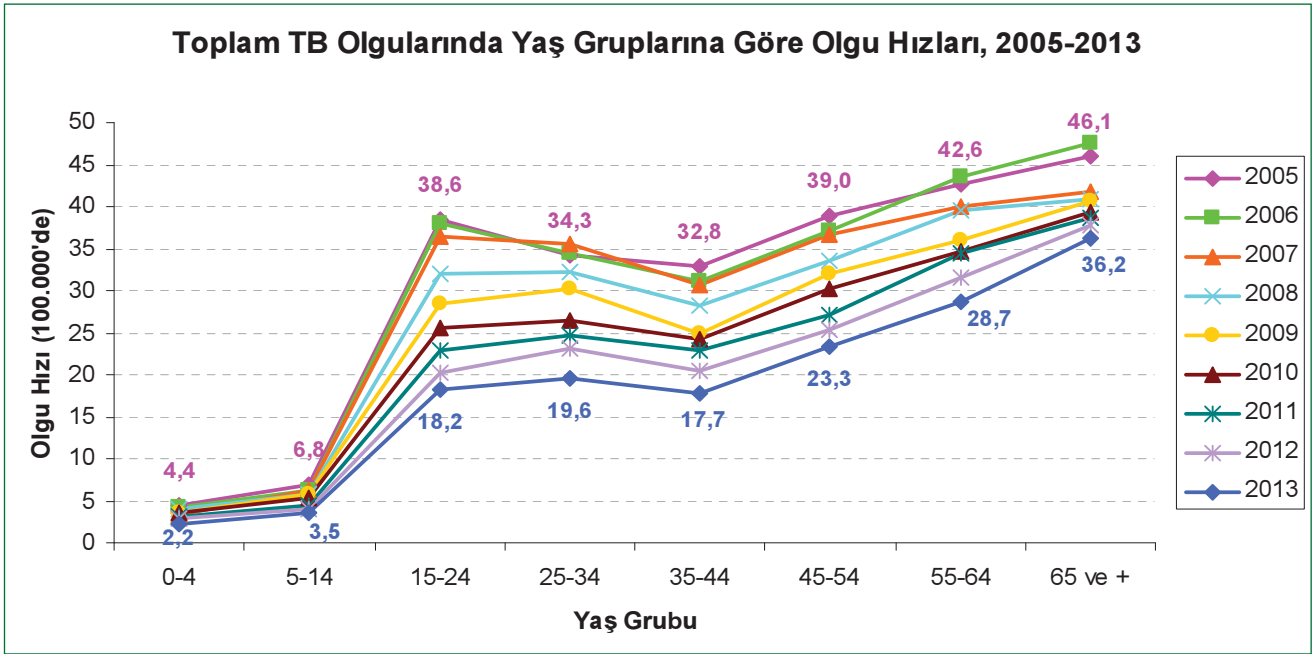

Tablo 18. Toplam TB Olgularında 2005-2013 Yılları Arasında Olgu Hızındaki Değişim

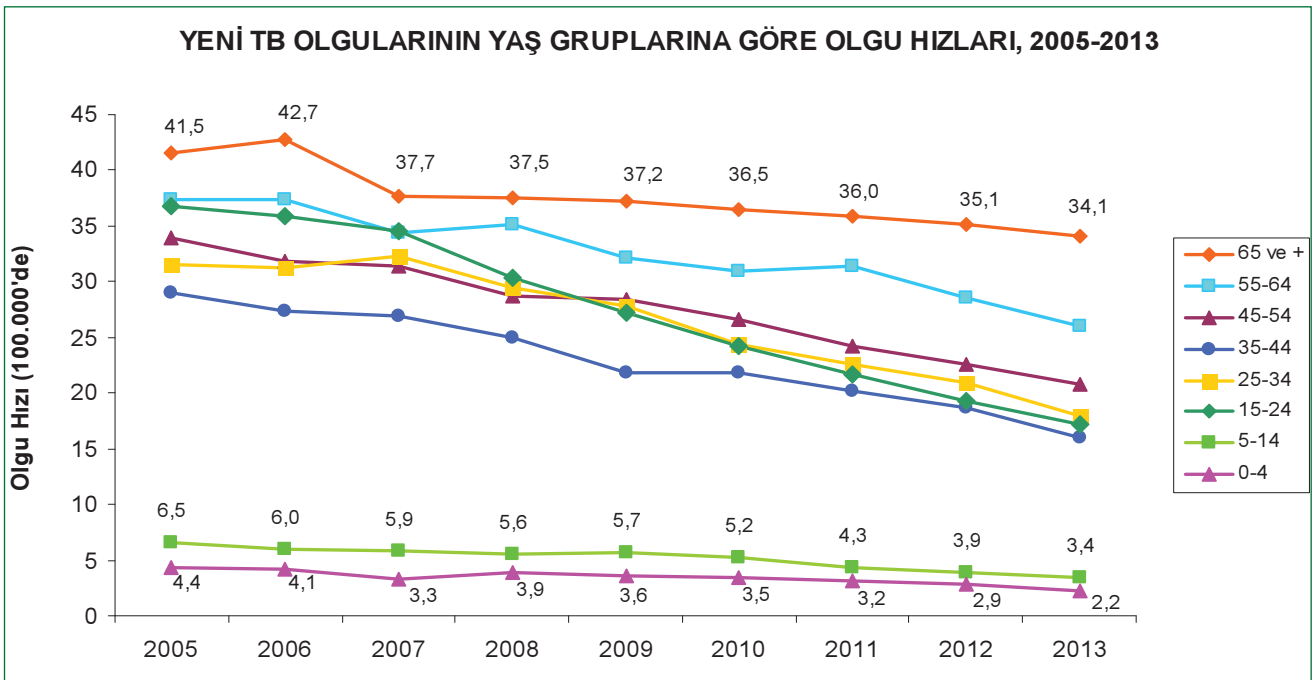
YIL	YAŞ GRUBU															
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		65 ve +	
	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)	OH	D (%)
2005	4,4		6,8		38,6		34,3		32,8		39,0		42,6		46,1	
2013	2,2	-49,8	3,5	-48,0	18,2	-52,7	19,6	-42,9	17,7	-46,1	23,3	-40,3	28,7	-32,5	36,2	-21,5

OH: Olgu Hızı (Yüz binde)

D: Değişim

Şekil 14. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2013

Şekil 15. Yeni TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Olgu Hızları, 2005-2013

Tablo 19. Toplam TB Olgularının Yaş ve Cinsiyet Dağılımı, 2013

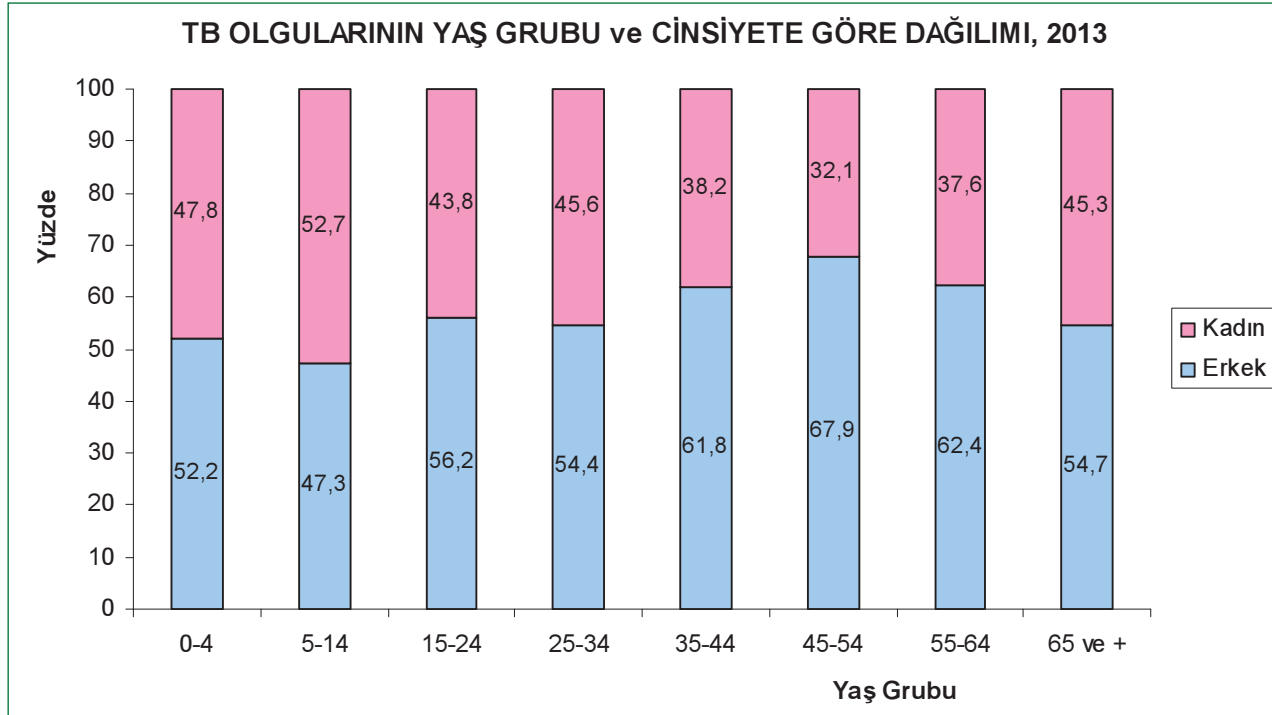
YAŞ	CİNSİYET		TOPLAM	YAŞ	CİNSİYET		TOPLAM
	Erkek	Kadın			Erkek	Kadın	
0	5	8	13	48	171	76	247
1	27	18	45	49	153	73	226
2	20	17	37	50	136	62	198
3	11	15	26	51	122	74	196
4	9	8	17	52	133	58	191
5	17	17	34	53	163	87	250
6	12	15	27	54	142	72	214
7	15	17	32	55	123	59	182
8	17	17	34	56	99	67	166
9	16	15	31	57	153	77	230
10	15	20	35	58	130	77	207
11	15	21	36	59	112	68	180
12	28	29	57	60	129	61	190
13	33	42	75	61	92	54	146
14	43	42	85	62	97	70	167
15	47	66	113	63	118	76	194
16	57	65	122	64	79	74	153
17	107	85	192	65	74	81	155
18	99	88	187	66	60	67	127
19	130	103	233	67	79	63	142
20	147	125	272	68	93	72	165
21	173	112	285	69	61	54	115
22	206	111	317	70	75	71	146
23	180	134	314	71	62	52	114
24	154	124	278	72	69	48	117
25	128	103	231	73	76	66	142
26	126	106	232	74	58	49	107
27	144	110	254	75	54	39	93
28	133	122	255	76	52	39	91
29	105	115	220	77	32	39	71
30	135	133	268	78	36	36	72
31	125	121	246	79	45	23	68
32	185	104	289	80	53	40	93
33	159	122	281	81	44	22	66
34	127	109	236	82	27	13	40
35	104	94	198	83	32	21	53
36	99	64	163	84	22	15	37
37	127	68	195	85	18	14	32
38	110	77	187	86	13	12	25
39	137	88	225	87	14	10	24
40	114	84	198	88	7	7	14
41	143	67	210	89	5	2	7
42	143	66	209	90	4	4	8
43	143	83	226	93	-	2	2
44	98	61	159	95	1	-	1
45	137	60	197	96	-	2	2
46	98	52	150	98	-	1	1
47	160	55	215	99	-	1	1

Tablo 20. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013

YAŞ GRUBU	CİNSİYET				TOPLAM	
	Erkek		Kadın			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
0-4	72	52,2	66	47,8	138	1,0
5-14	211	47,3	235	52,7	446	3,3
15-24	1.300	56,2	1.013	43,8	2.313	17,3
25-34	1.367	54,4	1.145	45,6	2.512	18,7
35-44	1.218	61,8	752	38,2	1.970	14,7
45-54	1.415	67,9	669	32,1	2.084	15,6
55-64	1.132	62,4	683	37,6	1.815	13,5
≥65	1.166	54,7	965	45,3	2.131	15,9
TOPLAM	7.881	58,8	5.528	41,2	13.409	100,0

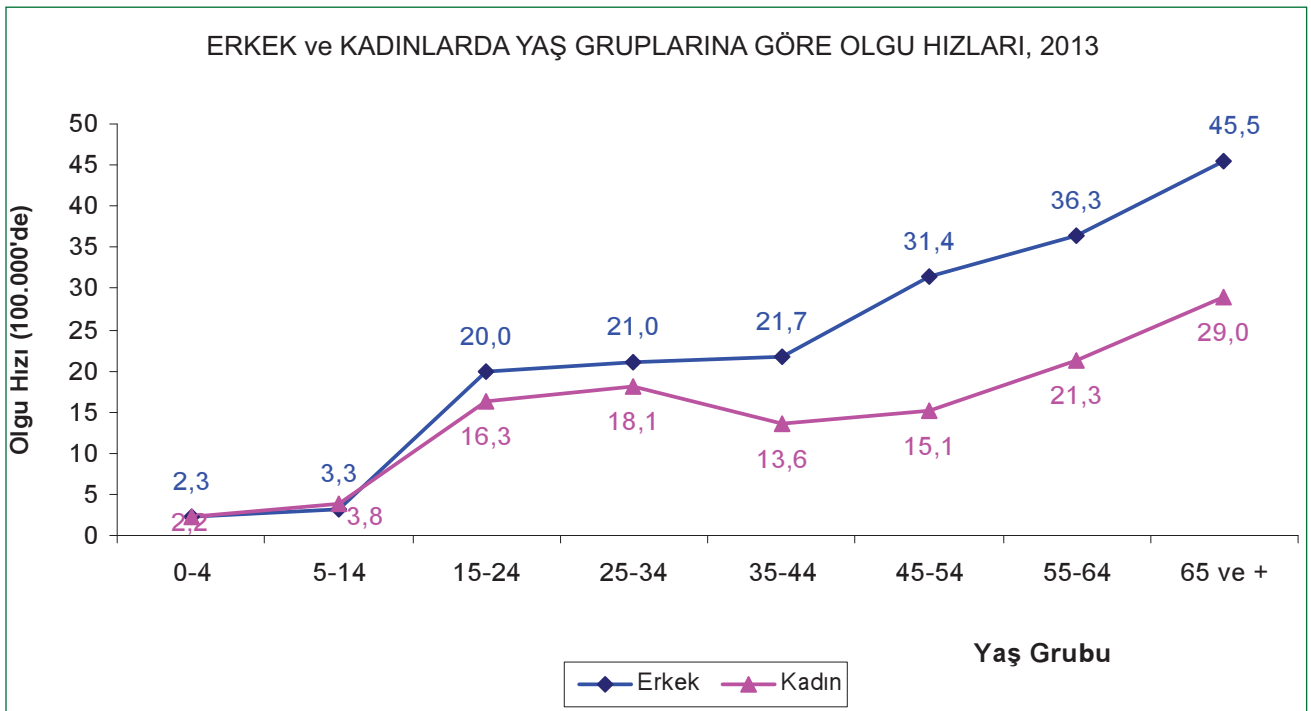
* Satır yüzdesi ** Sütun yüzdesi

Şekil 16. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013

Tablo 21. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları (100.000'de), 2013

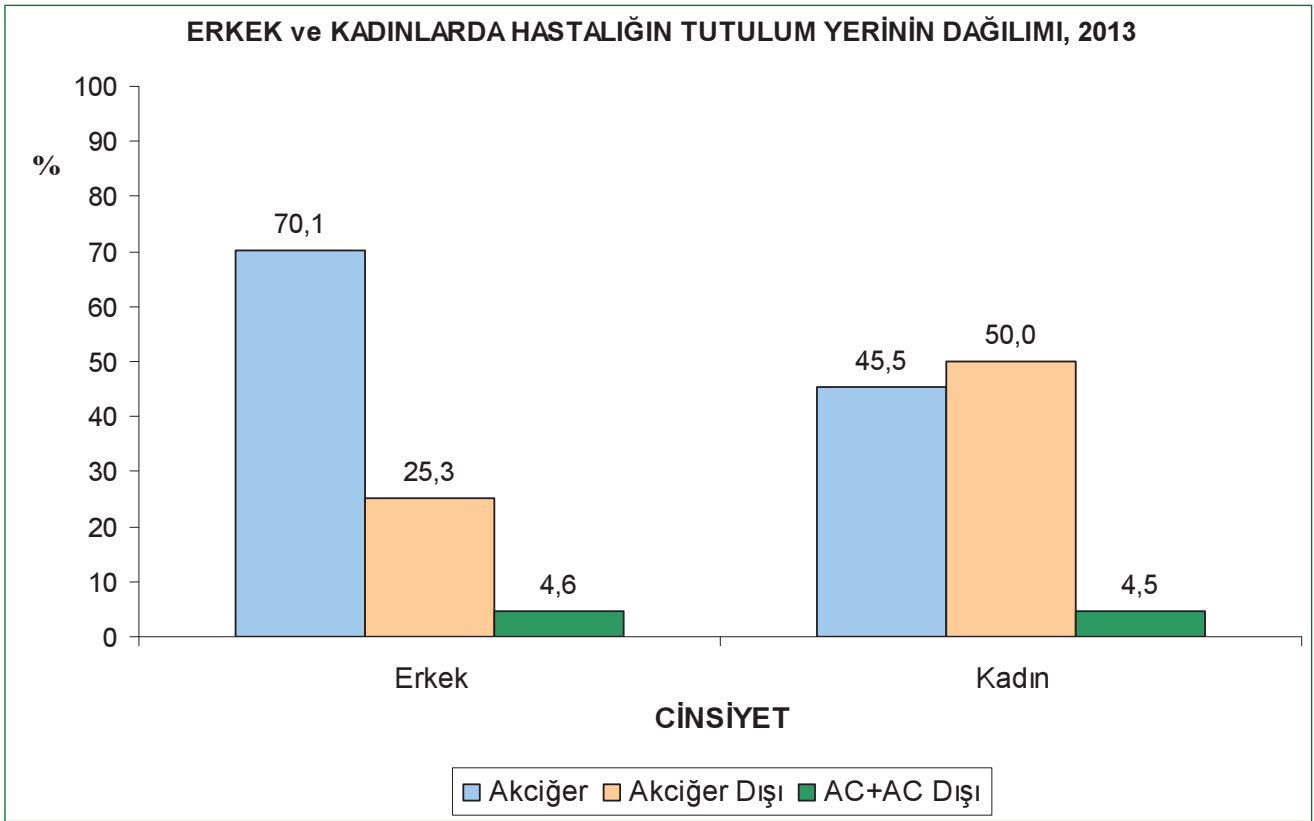
CİNSİYET	YAŞ GRUBU								TOPLAM
	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	≥65	
Erkek	2,3	3,3	20,0	21,0	21,7	31,4	36,3	45,5	20,5
Kadın	2,2	3,8	16,3	18,1	13,6	15,1	21,3	29,0	14,5
Toplam	2,2	3,5	18,2	19,6	17,7	23,3	28,7	36,2	17,5

Şekil 17. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına ve Cinsiyete Göre Olgu Hızları, 2013

Tablo 22. Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013

CİNSİYET	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer +AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Erkek	5.527	70,1	1.990	25,3	364	4,6	7.881
Kadın	2.515	45,5	2.764	50,0	249	4,5	5.528
TOPLAM	8.042	60,0	4.754	35,4	613	4,6	13.409

Yüzdeler satır yüzdesidir.

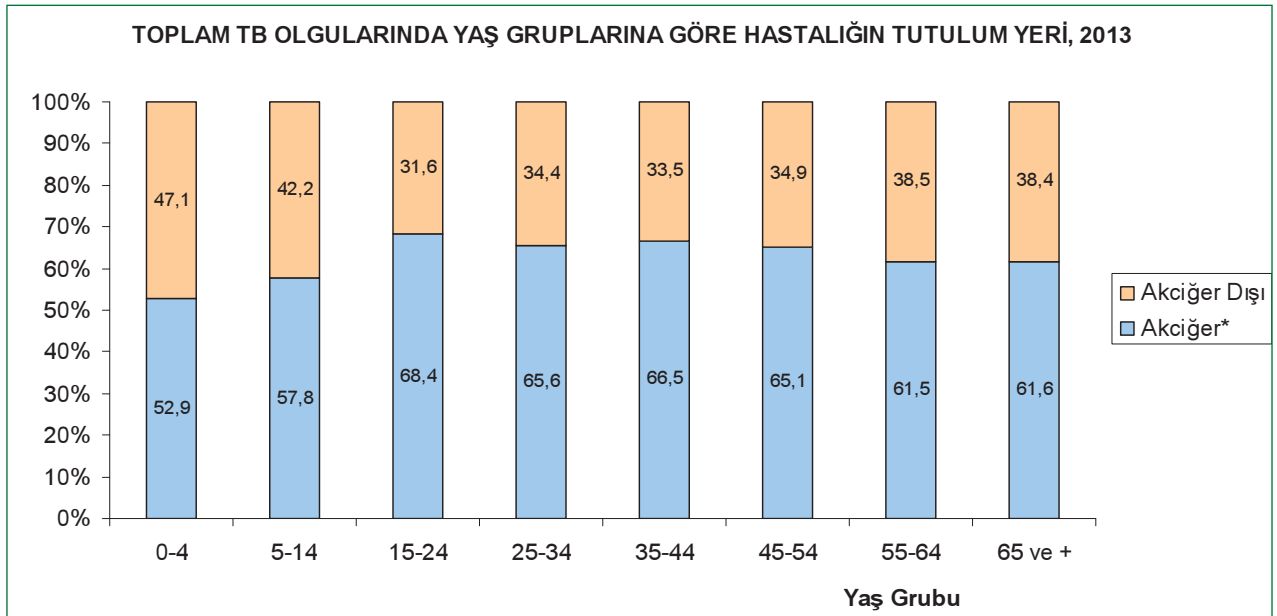

Şekil 18. Toplam TB Olgularında Cinsiyete Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013

Tablo 23. Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013

YAŞ GRUBU	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer +AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
0-4	59	42,8	65	47,1	14	10,1	138
5-14	225	50,4	188	42,2	33	7,4	446
15-24	1.471	63,6	732	31,6	110	4,8	2.313
25-34	1.554	61,9	865	34,4	93	3,7	2.512
35-44	1.218	61,8	660	33,5	92	4,7	1.970
45-54	1.264	60,6	727	34,9	93	4,5	2.084
55-64	1.041	57,4	699	38,5	75	4,1	1.815
≥65	1.210	56,8	818	38,4	103	4,8	2.131
TOPLAM	8.042	60,0	4.754	35,4	613	4,6	13.409

Yüzdeler satır yüzdesidir.

* Akciğer olguları + "Akciğer+AC Dışı" olgular

Şekil 19. Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013

Tablo 24. Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013

		YAŞ GRUBU							TOPLAM	
		0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64		65 ve +
Yayma (+) Akciğer TB	Sayı	7	46	910	1.019	845	903	729	796	5.255
	%	0,1	0,9	17,3	19,4	16,1	17,2	13,9	15,1	100,0
Akciğer TB*	Sayı	73	258	1.581	1.647	1.310	1.357	1.116	1.313	8.655
	%	0,8	3,0	18,3	19,0	15,1	15,7	12,9	15,2	100,0
Akciğer Dışı TB	Sayı	65	188	732	865	660	727	699	818	4.754
	%	1,4	4,0	15,4	18,2	13,9	15,3	14,7	17,2	100,0
Tüm Hastalar	Sayı	138	446	2.313	2.512	1.970	2.084	1.815	2.131	13.409
	%	1,0	3,3	17,2	18,7	14,7	15,5	13,5	15,9	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular

Tablo 25. Erkek Hastalarda Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013

		YAŞ GRUBU							TOPLAM	
		0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64		65 ve +
Yayma (+) Akciğer TB	Sayı	2	16	526	632	650	803	595	517	3.741
	%	0,1	0,4	14,1	16,9	17,4	21,5	15,9	13,8	100,0
Akciğer TB*	Sayı	34	124	905	1.010	966	1.139	882	831	5.891
	%	0,6	2,1	15,4	17,1	16,4	19,3	15,0	14,1	100,0
Akciğer Dışı TB	Sayı	38	87	395	357	252	276	250	335	1.990
	%	1,9	4,4	19,8	17,9	12,7	13,9	12,6	16,8	100,0
Tüm Hastalar	Sayı	72	211	1.300	1.367	1.218	1.415	1.132	1.166	7.881
	%	0,9	2,7	16,5	17,3	15,5	18,0	14,4	14,8	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular

Tablo 26. Kadın Hastalarda Yayma (+) Akciğer TB, Toplam Akciğer TB, Akciğer Dışı TB Olguları ve Tüm Olguların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013

		YAŞ GRUBU							TOPLAM	
		0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64		65 ve +
Yayma (+) Akciğer TB	Sayı	5	30	384	387	195	100	134	279	1.514
	%	0,3	2,0	25,4	25,6	12,9	6,6	8,9	18,4	100,0
Akciğer TB*	Sayı	39	134	676	637	344	218	234	482	2.764
	%	1,4	4,8	24,5	23,0	12,4	7,9	8,5	17,4	100,0
Akciğer Dışı TB	Sayı	27	101	337	508	408	451	449	483	2.764
	%	1,0	3,7	12,2	18,4	14,8	16,3	16,2	17,5	100,0
Tüm Hastalar	Sayı	66	235	1.013	1.145	752	669	683	965	5.528
	%	1,2	4,3	18,3	20,7	13,6	12,1	12,4	17,5	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular

Tablo 27. TB Hastalarında Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013

OLGU TANIMI	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM	
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer+AC Dışı		Sayı	%**
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*		
Yeni	7.212	58,4	4.561	36,9	579	4,7	12.352	92,1
Önceden Tedavi Görmüş	830	78,5	193	18,3	34	3,2	1.057	7,9
Nüks	620	75,8	170	20,8	28	3,4	818	6,1
Tedaviyi Terkten Dönen	142	86,1	19	11,5	4	2,4	165	1,2
Başarısızlıktan gelen	61	91,0	4	6,0	2	3,0	67	0,5
Kronik	7	100,0	-	-	-	-	7	0,1
TOPLAM	8.042	60,0	4.754	35,4	613	4,6	13.409	100,0

* Satır yüzdesi ** Sütun yüzdesi

Tablo 28. Erkek Hastalarda Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013

OLGU TANIMI	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM	
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer+AC Dışı		Sayı	%**
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*		
Yeni	4.876	68,5	1.908	26,8	338	4,7	7.122	90,4
Önceden Tedavi Görmüş	651	85,8	82	10,8	26	3,4	759	9,6
Nüks	475	83,8	69	12,2	23	4,1	567	7,2
Tedaviyi Terkten Dönen	118	90,1	11	8,4	2	1,5	131	1,7
Başarısızlıktan gelen	52	94,5	2	3,6	1	1,8	55	0,7
Kronik	6	100,0	-	-	-	-	6	0,1
TOPLAM	5.527	70,1	1.990	25,3	364	4,6	7.881	100,0

* Satır yüzdesi ** Sütun yüzdesi

Tablo 29. Kadın Hastalarda Olgu Tanımına Göre Hastalığın Tutulum Yerinin Dağılımı, 2013

OLGU TANIMI	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM	
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer+AC Dışı		Sayı	%**
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*		
Yeni	2.336	44,7	2.653	50,7	241	4,6	5.230	94,6
Önceden Tedavi Görmüş	179	60,1	111	37,2	8	2,7	298	5,4
Nüks	145	57,8	101	40,2	5	2,0	251	4,5
Tedaviyi Terkten Dönen	24	70,6	8	23,5	2	5,9	34	0,6
Başarısızlıktan gelen	9	75,0	2	16,7	1	8,3	12	0,2
Kronik	1	100,0	-	-	-	-	1	0,0
TOPLAM	2.515	45,5	2.764	50,0	249	4,5	5.528	100,0

* Satır yüzdesi ** Sütun yüzdesi

Tablo 30. Yeni TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2013

YIL	Akciğer*		Akciğer Dışı		Toplam Yeni Olgu
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	13.394	71,4	5.359	28,6	18.753
2006	12.935	69,8	5.609	30,2	18.544
2007	11.996	67,5	5.785	32,5	17.781
2008	11.318	67,5	5.442	32,5	16.760
2009	10.296	64,6	5.647	35,4	15.943
2010	9.566	63,0	5.617	37,0	15.183
2011	8.852	61,4	5.565	38,6	14.417
2012	8.414	62,2	5.121	37,8	13.535
2013	7.791	63,1	4.561	36,9	12.352

* Akciğer + "Akciğer+AC Dışı"

Tablo 31. Önceden Tedavi Görmüş TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2013

YIL	Akciğer*		Akciğer Dışı		Toplam Önceden Tedavi Görmüş Olgu**
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	1.593	89,4	189	10,6	1.782
2006	1.805	91,1	177	8,9	1.982
2007	1.694	88,6	219	11,4	1.913
2008	1.495	88,4	197	11,6	1.692
2009	1.258	86,2	201	13,8	1.459
2010	1.174	85,8	194	14,2	1.368
2011	1.057	83,8	205	16,2	1.262
2012	977	84,5	179	15,5	1.156
2013	864	81,7	193	18,3	1.057

* Akciğer + "Akciğer+AC Dışı"

** Nüks, tedaviyi terkten dönen, tedavi başarısızlığından gelen ve kronik olguların toplamıdır.

Tablo 32. Toplam TB Olgularında Akciğer ve Akciğer Dışı Tüberküloz Hastalarının Dağılımı, 2005-2013

YIL	Akciğer*		Akciğer Dışı		Toplam Olgu
	Sayı	%	Sayı	%	
2005	14.987	73,0	5.548	27,0	20.535
2006	14.740	71,8	5.786	28,2	20.526
2007	13.690	69,5	6.004	30,5	19.694
2008	12.813	69,4	5.639	30,6	18.452
2009	11.554	66,4	5.848	33,6	17.402
2010	10.740	64,9	5.811	35,1	16.551
2011	9.909	63,2	5.770	36,8	15.679
2012	9.391	63,9	5.300	36,1	14.691
2013	8.655	64,5	4.754	35,5	13.409

* Akciğer + "Akciğer+AC Dışı"

Tablo 33. Çocuk Hastalarda Yıllara Göre Tüberküloz Menenjit Olgularının Dağılımı, 2002-2013

YIL	0-4 yaş		5-9 yaş		10-14 yaş		TOPLAM
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
2002	10	34,5	15	51,7	4	13,8	29
2003	19	50,0	15	39,5	4	10,5	38
2004	13	46,4	12	42,9	3	10,7	28
2005	13	37,1	13	37,1	9	25,8	35
2006	22	53,7	8	19,5	11	26,8	41
2007	11	40,8	7	25,9	9	33,3	27
2008	22	68,8	6	18,8	4	12,4	32
2009	17	47,2	9	25,0	10	27,8	36
2010	12	48,0	7	28,0	6	24,0	25
2011	6	33,3	6	33,3	6	33,3	18
2012	12	52,2	5	21,7	6	26,1	23
2013	7	36,8	4	21,1	8	42,1	19

Yüzdeler satır yüzdesidir.

Tablo 34. Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularında Tutulan Organların Dağılımı, 2013

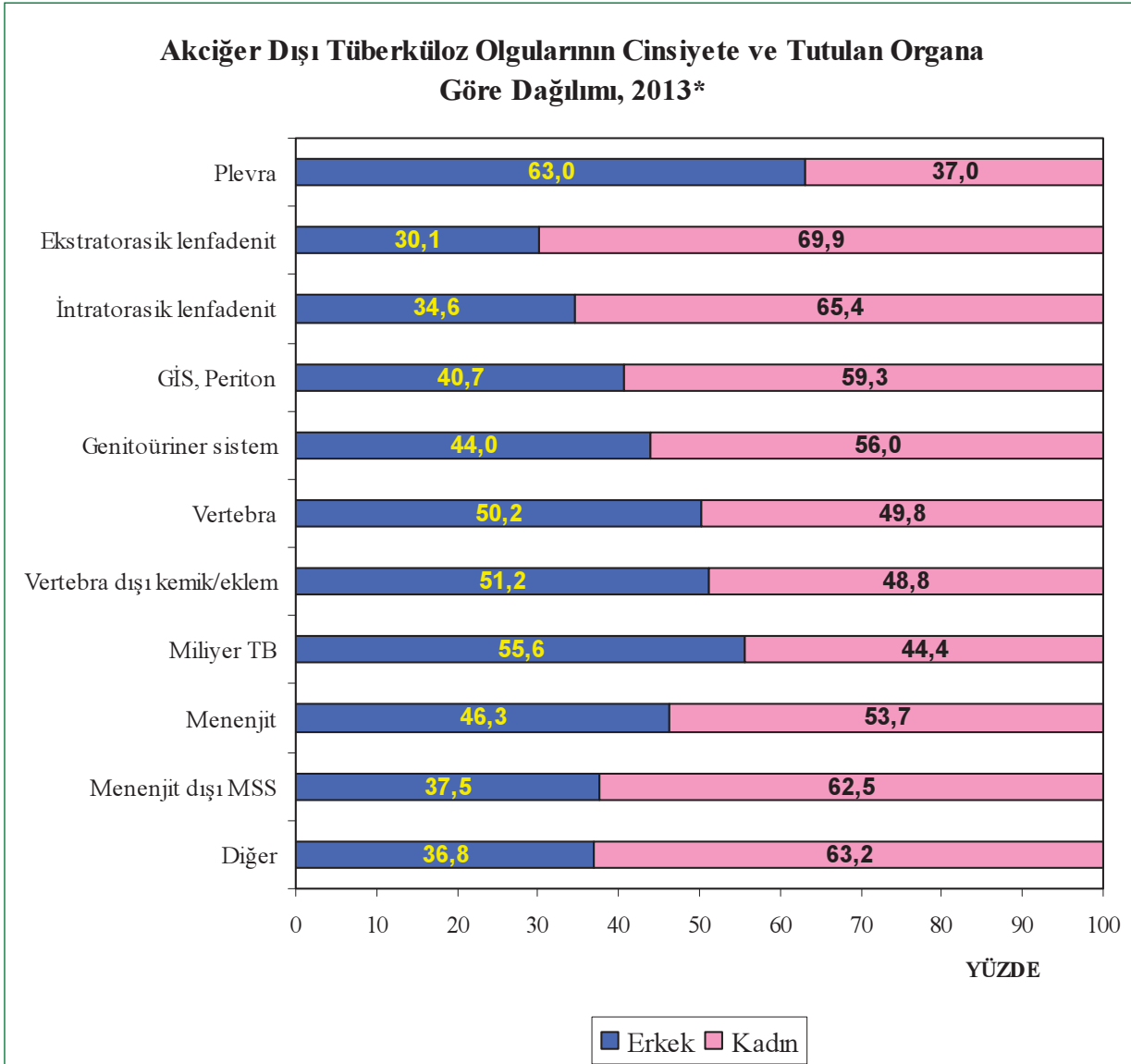
TUTULAN ORGAN	HASTALIĞIN YERİ				TOPLAM	
	AC Dışı		Akciğer+AC Dışı			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ekstratorasik LAP	1.583	33,3	78	12,7	1.661	30,9
Plevra	1.218	25,6	215	35,1	1.433	26,7
İntratorasik LAP	411	8,6	71	11,6	482	9,0
GİS, Periton	298	6,3	19	3,1	317	5,9
Vertebra	233	4,9	12	2,0	245	4,6
GÜS	211	4,4	14	2,3	225	4,2
Vertebra dışı kemik/eklem	165	3,5	7	1,1	172	3,2
Miliyer TB*	-	-	144	23,5	144	2,7
Menenjit	112	2,4	9	1,5	121	2,3
Menenjit dışı MSS	14	0,3	2	0,3	16	0,3
Diğer	509	10,7	42	6,9	551	10,3
TOPLAM	4.754	100,0	613	100,0	5.367	100,0

*Miliyer TB olguları Akciğer+AC Dışı olarak sınıflandırılmaktadır.

Tablo 35. Akciğer Dışı TB Olgularında Cinsiyete Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2013

TUTULAN ORGAN	CİNSİYET				TOPLAM*	
	Erkek		Kadın			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ekstratorasik LAP	500	21,2	1.161	38,5	1.661	30,9
Plevra	903	38,4	530	17,6	1.433	26,7
İntratorasik LAP	167	7,1	315	10,5	482	9,0
GİS, Periton	129	5,5	188	6,2	317	5,9
Vertebra	123	5,2	122	4,0	245	4,6
GÜS	99	4,2	126	4,2	225	4,2
Vertebra dışı kemik/eklem	88	3,7	84	2,8	172	3,2
Miliyer TB	80	3,4	64	2,1	144	2,7
Menenjit	56	2,4	65	2,2	121	2,3
Menenjit dışı MSS	6	0,3	10	0,3	16	0,3
Diğer	203	8,6	348	11,5	551	10,3
TOPLAM	2.354	100,0	3.013	100,0	5.367	100,0

*Sadece akciğer dışı tutulum olan 4.754 olgu ile akciğer+akciğer dışı organ tutulumu olan 613 olgu alınmıştır.

*Sadece akciğer dışı tutulum olan 4.754 olgu ile akciğer+akciğer dışı organ tutulumu olan 613 olgu (toplam 5.367 olgu) alınmıştır

Şekil 20. Akciğer Dışı Tüberküloz Olgularının Cinsiyete ve Tutulan Organa Göre Dağılımı, 2013

Tablo 36. Akciğer Dışı TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tutulan Organların Dağılımı, 2013

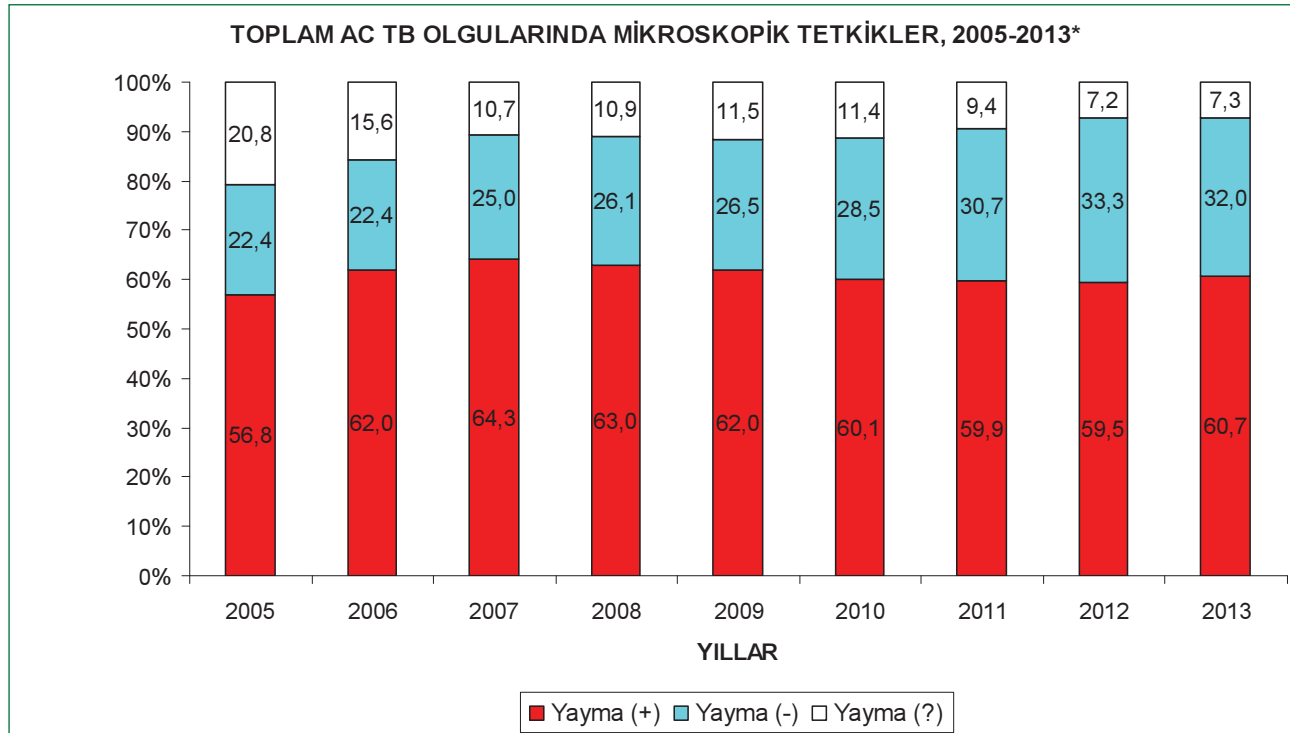
TUTULAN ORGAN	YAŞ GRUBU																		TOPLAM*	
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65		Sayı	%		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%				
Ekstratorasik LAP	25	31,6	91	41,2	184	21,9	288	30,1	247	32,8	284	34,6	250	32,3	292	31,7	1.661	30,9		
Plevra	7	8,9	34	15,4	435	51,7	322	33,6	169	22,5	147	17,9	123	15,9	196	21,3	1.433	26,7		
İntratorasik LAP	9	11,4	25	11,3	38	4,5	52	5,4	59	7,8	86	10,5	110	14,2	103	11,2	482	9,0		
GIS, Periton	3	3,8	14	6,3	61	7,2	54	5,6	42	5,6	53	6,5	41	5,3	49	5,3	317	5,9		
Vertebra	2	2,5	8	3,6	12	1,4	20	2,1	35	4,7	46	5,6	42	5,4	80	8,7	245	4,6		
GÜS	-	-	3	1,4	19	2,3	38	4,0	37	4,9	49	6,0	46	5,9	33	3,6	225	4,2		
Vertebra dışı kemik/eklem	8	10,1	10	4,5	14	1,7	14	1,5	18	2,4	20	2,4	42	5,4	46	5,0	172	3,2		
Miliyer TB	8	10,1	14	6,3	16	1,9	24	2,5	18	2,4	22	2,7	19	2,5	23	2,5	144	2,7		
Menenjit	7	8,9	12	5,4	23	2,7	26	2,7	13	1,7	13	1,6	12	1,6	15	1,6	121	2,3		
Menenjit dışı MSS	-	-	-	-	1	0,1	1	0,1	-	-	6	0,7	5	0,6	3	0,3	16	0,3		
Diğer	10	12,7	10	4,5	39	4,6	119	12,4	114	15,2	94	11,5	84	10,9	81	8,8	551	10,3		
TOPLAM	79	100,0	221	100,0	842	100,0	958	100,0	752	100,0	820	100,0	774	100,0	921	100,0	5.367	100,0		

*Sadece akciğer dışı tutulum olan 4.754 olgu ile akciğer+akciğer dışı organ tutulumu olan 613 olgu alınmıştır.

Tablo 37. Toplam Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2013

YIL	YAYMA MİKROSKOPİSİ						Toplam Akciğer TB*
	Pozitif		Negatif		Bakılmadı		
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
2005	8.505	56,8	3.361	22,4	3.121	20,8	14.987
2006	9.132	62,0	3.298	22,4	2.310	15,6	14.740
2007	8.797	64,3	3.422	25,0	1.471	10,7	13.690
2008	8.073	63,0	3.345	26,1	1.395	10,9	12.813
2009	7.162	62,0	3.065	26,5	1.327	11,5	11.554
2010	6.452	60,1	3.058	28,5	1.230	11,4	10.740
2011	5.933	59,9	3.046	30,7	930	9,4	9.909
2012	5.583	59,5	3.129	33,3	679	7,2	9.391
2013	5.255	60,7	2.766	32,0	634	7,3	8.655

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

*Akciğer olguları ve "akciğer + akciğer dışı" olgular birlikte değerlendirilmiştir.

Yayma (+): Mikroskopi pozitif, Yayma (-): Mikroskopi negatif, Yayma (?): Mikroskopi yapılmadı

Şekil 21. Toplam Akciğer Tüberkülozu Olgularında Mikroskopik Tetkik Sonuçları, 2005-2013

Tablo 38. Toplam Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2013

OLGU TANIMI	YAYMA MİKROSKOPİSİ						TOPLAM*	
	Pozitif		Negatif		Bakılmadı		Sayı	%***
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**		
Yeni	4.659	59,8	2.537	32,6	595	7,6	7.791	90,0
Önceden Tedavi Görmüş	596	69,0	229	26,5	39	4,5	864	10,0
Nüks	442	68,2	179	27,6	27	4,2	648	7,5
Tedaviyi Terkten Dönen	98	67,1	37	25,4	11	7,5	146	1,7
Tedavi Başarısızlığından Gelen	50	79,4	12	19,0	1	1,6	63	0,7
Kronik	6	85,7	1	14,3	-	-	7	0,1
TOPLAM	5.255	60,7	2.766	32,0	634	7,3	8.655	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

** Satır yüzdesi *** Sütun yüzdesi

Tablo 39. Erkek Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2013

OLGU TANIMI	YAYMA MİKROSKOPİSİ						TOPLAM*	
	Pozitif		Negatif		Bakılmadı		Sayı	%***
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**		
Yeni	3.268	62,7	1.609	30,8	337	6,5	5.214	88,5
Önceden Tedavi Görmüş	473	69,9	175	25,8	29	4,3	677	11,5
Nüks	340	68,3	138	27,7	20	4,0	498	8,5
Tedaviyi Terkten Dönen	84	70,0	27	22,5	9	7,5	120	2,0
Tedavi Başarısızlığından Gelen	44	83,0	9	17,0	-	-	53	0,9
Kronik	5	83,3	1	16,7	-	-	6	0,1
TOPLAM	3.741	63,5	1.784	30,3	366	6,2	5.891	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

** Satır yüzdesi *** Sütun yüzdesi

Tablo 40. Kadın Akciğer TB Hastalarının Olgu Tanımına Göre Yayma Mikroskopisi Sonuçları, 2013

OLGU TANIMI	YAYMA MİKROSKOPİSİ						TOPLAM*	
	Pozitif		Negatif		Bakılmadı		Sayı	%***
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**		
Yeni	1.391	54,0	928	36,0	258	10,0	2.577	93,2
Önceden Tedavi Görmüş	123	65,8	54	28,9	10	5,3	187	6,8
Nüks	102	68,0	41	27,3	7	4,7	150	5,4
Tedaviyi Terkten Dönen	14	53,8	10	38,5	2	7,7	26	0,9
Tedavi Başarısızlığından Gelen	6	60,0	3	30,0	1	10,0	10	0,4
Kronik	1	100,0	-	-	-	-	1	0,1
TOPLAM	1.514	54,8	982	35,5	268	9,7	2.764	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

** Satır yüzdesi *** Sütun yüzdesi

Tablo 41. Akciğer TB Olgularında Mikroskopik Tetkikler, 2005-2013

Yıllar		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Toplam Akciğer TB*		14.987	14.740	13.690	12.813	11.554	10.740	9.909	9.391	8.655
Mikroskopi Yapılan	Sayı	11.866	12.430	12.219	11.418	10.227	9.510	8.979	8.712	8.021
	%**	79,2	84,3	89,3	89,1	88,5	88,6	90,6	92,8	92,7
Pozitif	Sayı	8.505	9.132	8.797	8.073	7.162	6.452	5.933	5.583	5.255
	%***	71,7	73,5	72,0	70,7	70,0	67,8	66,1	64,1	65,5
Negatif	Sayı	3.361	3.298	3.422	3.345	3.065	3.058	3.046	3.129	2.766
	%***	28,3	26,5	28,0	29,3	30,0	32,2	33,9	35,9	34,5
Mikroskopi Yapılmayan	Sayı	3.121	2.310	1.471	1.395	1.327	1.230	930	679	634
	%**	20,8	15,7	10,7	10,9	11,5	11,4	9,4	7,2	7,3

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

** Akciğer TB olgularında mikroskopi yapılmaya/yapılmama oranlarıdır.

*** Mikroskopi yapılanlar içindeki pozitiflik/negatiflik oranlarıdır.

Tablo 42. Akciğer TB Olgularında Kültür ile İlgili Veriler, 2005-2013

Yıl		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Toplam Akciğer TB		14.987	14.740	13.690	12.813	11.554	10.740	9.909	9.391	8.655
Kültür yapılan	Sayı	6.971	8.211	8.379	8.050	7.354	7.453	7.444	7.633	7.250
	%*	46,5	55,7	61,2	62,8	63,6	69,4	75,1	81,3	83,8
Pozitif	Sayı	5.708	6.619	6.868	6.545	5.730	5.979	5.799	6.133	5.837
	%**	81,9	80,6	82,0	81,3	77,9	80,2	77,9	80,3	80,5
Negatif	Sayı	1.263	1.592	1.511	1505	1.624	1.474	1.645	1.500	1.413
	%**	18,1	19,4	18,0	18,7	22,1	19,8	22,1	19,7	19,5
Kültür yapılmayan	Sayı	8.016	6.529	5.311	4.763	4.200	3.287	2.465	1.758	1.405
	%*	53,5	44,3	38,8	37,2	36,4	30,6	24,9	18,7	16,2

* Akciğer TB olgularında kültür yapılma/yapılmama oranlarıdır.

** Kültür yapılanlar içindeki pozitiflik/negatiflik oranlarıdır.

Tablo 43. Akciğer TB Olgularında İDT Yapılma Durumu, 2005-2013

Yıl		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Toplam Akciğer TB		14.987	14.740	13.690	12.813	11.554	10.740	9.909	9.391	8.655
Kültür Pozitif		5.708	6.619	6.868	6.545	5.730	5.979	5.799	6.133	5.837
İDT yapılan	Sayı	3.745	4.846	4.917	4.963	4.311	4.734	4.603	5.131	5.255
	%*	65,6	73,2	71,6	75,8	75,2	79,2	79,4	83,7	90,0
	%**	25,0	32,9	35,9	38,7	37,3	44,1	46,5	54,6	60,7

*Kültür pozitiflerde İDT yapılma oranı.

** Akciğer TB olgularında İDT yapılma oranı

Tablo 44. Akciğer TB Olgularında Mikroskopik ve Kültür Sonuçlarının Birlikte Değerlendirilmesi, 2006-2013

Mikrobiyolojik Tetkik	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Y+, K+	5.193	35,2	5.544	40,5	5.203	40,6	4.562	39,5	4.606	42,9	4.354	43,9	4.429	47,2	4.290	49,6
Y+, K-	491	3,3	485	3,5	430	3,4	529	4,6	456	4,2	510	5,1	401	4,3	423	4,9
Y+, K?	3.448	23,4	2.768	20,2	2.440	19,0	2.071	17,9	1.390	12,9	1.069	10,8	753	8,0	542	6,3
Y-, K+	1.191	8,1	1.285	9,4	1.274	9,9	1.132	9,8	1.316	12,3	1.395	14,1	1.651	17,6	1.537	17,8
Y-, K-	1.008	6,8	1.018	7,4	1.054	8,2	1.088	9,4	1.015	9,5	1.132	11,4	1.080	11,5	983	11,4
Y-, K?	1.099	7,5	1.119	8,2	1.017	7,9	845	7,3	727	6,8	519	5,2	398	4,2	246	2,8
Y?, K+	235	1,6	39	0,3	68	0,6	36	0,3	57	0,5	50	0,5	53	0,6	10	0,1
Y?, K-	93	0,6	8	0,1	21	0,2	7	0,1	3	0,03	3	0,0	19	0,2	7	0,1
Y?, K?	1.982	13,4	1.424	10,4	1.306	10,2	1.284	11,1	1.170	10,9	877	8,9	607	6,5	617	7,1
Toplam Akciğer TB*	14.740	100,0	13.690	100,0	12.813	100,0	11.554	100,0	10.740	100,0	9.909	100,0	9.391	100,0	8.655	100,0

* Akciğer olguları + "AC+AC Dışı" olgular.

Y: Yayma K: Kültür (-): Negatif (?) : Bakılmadı/Sonuç yok

(+): Pozitif

Tablo 45. İlaç Duyarlılık Testi (İDT) Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Her Bir TB İlacı İçin Toplam Direnç Sonuçları, 2006-2013*

	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%	Dirençli	%
Yeni Olgular	n=4.135		n=4.142		n=4221		n=3720		n=4350		n=4226		n=4757		n=4947	
İzoniyazid	444	10,7	492	11,9	479	11,3	381	10,2	450	10,3	475	11,2	610	12,8	576	11,6
Rifampisin	185	4,5	202	4,9	166	3,9	143	3,8	177	4,1	157	3,7	199	4,2	166	3,4
Etambutol	147	3,6	115	2,8	143	3,4	131	3,5	152	3,5	162	3,8	201	4,2	174	3,5
Streptomisin	348	8,4	296	7,1	275	6,5	259	7,0	329	7,6	370	8,8	451	9,5	401	8,1
ÇİD	131	3,2	120	2,9	125	3,0	99	2,7	110	2,5	116	2,7	151	3,2	123	2,5
Önceden Tedavi Görmüş Olgular	n=711		n=775		n=742		n=600		n=615		n=602		n=642		n=592	
İzoniyazid	169	23,8	214	27,6	207	27,9	183	30,5	210	34,1	186	30,9	221	34,4	178	30,1
Rifampisin	141	19,8	145	18,7	162	21,8	139	23,2	159	25,9	168	27,9	159	24,8	118	19,9
Etambutol	94	13,2	64	8,3	71	9,6	71	11,8	104	16,9	77	12,8	91	14,2	61	10,3
Streptomisin	121	17,0	107	13,8	96	12,9	110	18,3	124	20,2	127	21,1	160	24,9	122	20,6
ÇİD	118	16,6	120	15,5	138	18,6	123	20,5	140	22,8	146	24,3	140	21,8	105	17,8
Tüm Olgular	n=4.846		n=4.917		n=4963		n=4320		n=4965		n=4828		n=5399		n=5539	
İzoniyazid	613	12,6	706	14,4	686	13,8	564	13,1	660	13,3	661	13,7	831	15,4	754	13,6
Rifampisin	326	6,7	347	7,1	328	6,6	282	6,5	336	6,8	325	6,7	358	6,6	284	5,1
Etambutol	241	5,0	179	3,6	214	4,3	202	4,7	256	5,2	239	5,0	292	5,4	235	4,2
Streptomisin	469	9,7	403	8,2	371	7,5	369	8,5	453	9,1	497	10,3	611	11,3	523	9,4
ÇİD	249	5,1	240	4,9	263	5,3	222	5,1	250	5,0	262	5,4	291	5,4	228	4,1

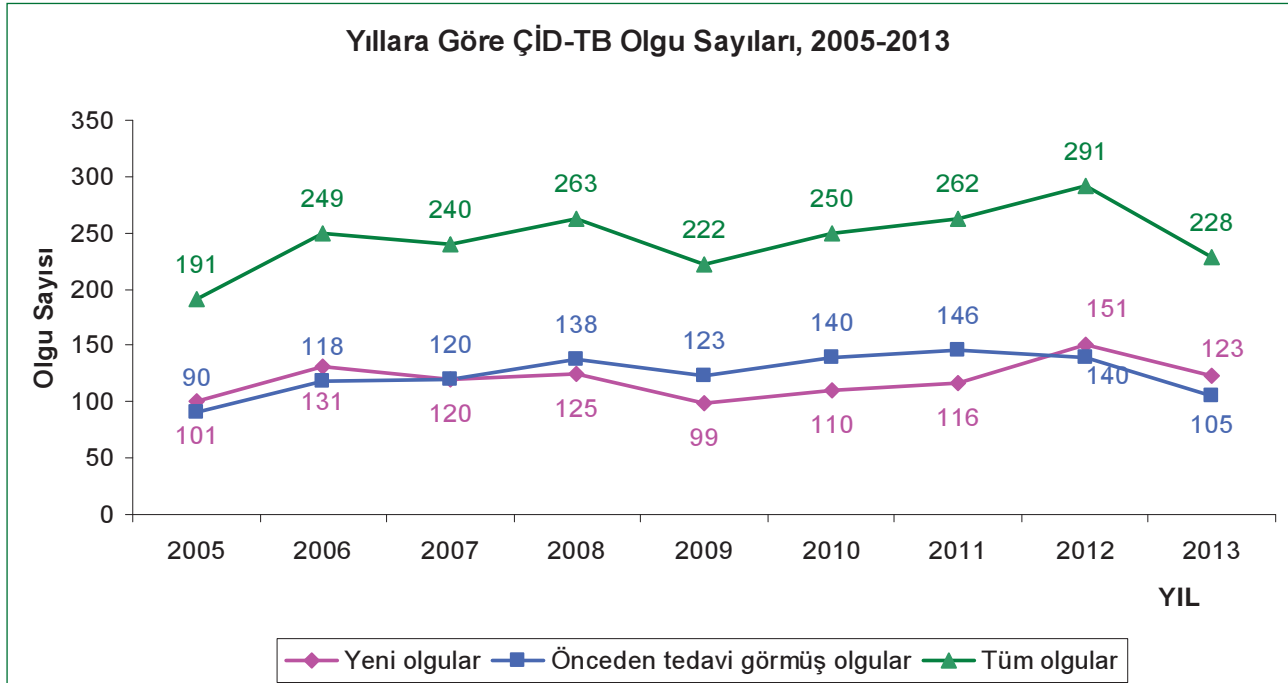
* Her bir ilaç için toplam dirençli hasta sayısı belirlenirken, diğer ilaçlara dirençli ya da duyarlı olması dikkate alınmamıştır.

n: Duyarlılık testi yapılan toplam hasta sayısı (Akciğer olguları+AC dışı olgular).

Tablo 46. Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Oranları, 2005-2013

YIL	Yeni Olgular			Önceden Tedavi Görmüş Olgular			Tüm Olgular		
	İDT Yapılan*	ÇİD-TB		İDT Yapılan*	ÇİD-TB		İDT Yapılan*	ÇİD-TB	
		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%
2005	3.237	101	3,1	508	90	17,7	3.745	191	5,1
2006	4.135	131	3,2	711	118	16,6	4.846	249	5,1
2007	4.134	120	2,9	775	120	15,5	4.909	240	4,9
2008	4.218	125	3,0	740	138	18,6	4.958	263	5,3
2009	3.714	99	2,7	599	123	20,5	4.313	222	5,1
2010	4.342	110	2,5	615	140	22,8	4.957	250	5,0
2011	4.221	116	2,7	602	146	24,3	4.823	262	5,4
2012	4.742	151	3,2	641	140	21,8	5.383	291	5,4
2013	4.938	123	2,5	591	105	17,8	5.529	228	4,1

* İNH ve RİF için (her ikisine) İDT yapılan.

Şekil 22. Yeni, Önceden Tedavi Görmüş ve Tüm Olgularda ÇİD-TB Sayıları, 2005-2013

Tablo 47. İlaç Duyarlılık Testi (İDT) Çalışılan Hastalarda Olgu Tanımına Göre Tekli ve Çoklu İlaç Direnci Dağılımları, 2013*

DİRENÇ DURUMU	Yeni Olgular		Önceden Tedavi Görmüş Olgular		Tüm Olgular	
	n:4.947		n:592		n:5.539	
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**
TOPLAM DUYARLI	3.993	80,7	363	61,3	4.356	78,6
TOPLAM DİRENÇLİ	888	18,0	219	37,0	1.107	20,0
H dirençli	315	6,5	51	8,8	366	6,7
R dirençli	31	0,6	8	1,4	39	0,7
E dirençli	63	1,3	4	0,7	67	1,2
S dirençli	195	4,0	23	4,0	218	4,0
TOPLAM TEK İLAÇ	604	12,4	86	14,8	690	12,7
HR dirençli	27	0,6	26	4,5	53	1,0
HS dirençli	96	2,0	17	2,9	113	2,1
HE dirençli	23	0,5	1	0,2	24	0,4
RS dirençli	0	-	1	0,2	1	0,0
RE dirençli	9	0,2	4	0,7	13	0,2
ES dirençli	9	0,2	1	0,2	10	0,2
TOPLAM İKİ İLAÇ	164	3,4	50	8,6	214	3,9
HRS dirençli	40	0,8	32	5,5	72	1,3
HRE dirençli	12	0,2	3	0,5	15	0,3
HSE dirençli	13	0,3	4	0,7	17	0,3
RSE dirençli	2	0,04	0	-	2	0,04
TOPLAM ÜÇ İLAÇ	67	1,4	39	6,7	106	1,9
HRSE DİRENÇLİ	43	0,9	44	7,6	87	1,6

n: Duyarlılık testi yapılan hasta sayısı

Toplam Duyarlı: Tüm ilaçlara duyarlı hastalar

Toplam Dirençli: En az bir ilaca dirençli hastalar

*Dört ilaç için de duyarlılık testi yapılmış olup, hastalar dirençli olduğu ilaç ya da ilaçlar dışında kalan diğer ilaçlara duyarlıdır.

**Toplam duyarlı ve toplam dirençli dışındaki yüzdeler dört ilaç için de duyarlılık testi yapılan hasta sayısı üzerinden alınmıştır (4.871/582/5.453).

Tablo 48. ÇİD-TB Olgularının Cinsiyet, Yaş, HIV Durumu ve Doğduğu Ülkeye Göre Dağılımı, 2013

ÇİD-TB OLGULARI	Sayı	%
Erkek	172	75,4
Kadın	56	24,6
0-14 yaş	3	1,3
≥15	225	98,7
HIV (+)	2	0,9
HIV (-)	152	66,7
HIV bilinmeyen	74	32,5
Türkiye doğumlu	199	87,3
Türkiye dışı doğumlu	29	12,7
TOPLAM	228	

Tablo 49. TB Olgularında HIV Testi Yapılma Durumu ve HIV (+) TB Hasta Sayısı, 2009-2013

YIL	Toplam TB Olgusu	HIV Testi Yapılan*		HIV (+) TB Hastası	
		Sayı	%**	Sayı	%**
2009	17.402	?	?	1	0,01
2010	16.551	581	3,5	14	0,08
2011	15.679	7.241	46,2	29	0,18
2012	14.691	8.646	58,9	45	0,31
2013	13.409	8.787	65,5	32	0,24

*04.03.2011 tarihinde 2011/14 sayılı "Tüberkülozlu hastalarda HIV tanı testi yapılması" konulu Genelge yayımlanmıştır.

**Yüzdeler toplam TB hasta sayısı üzerinden alınmıştır.

Tablo 50. Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalara Göre Dağılımı, 2013

ASYA	SAYI		%
Suriye	177	354	72,1
Azerbaycan	39		
Afganistan	31		
Türkmenistan	24		
Gürcistan	14		
Irak	12		
Kırgızistan	10		
Özbekistan	10		
Endonezya	9		
Bangladeş	5		
Çin	5		
Kazakistan	4		
Moğolistan	4		
Filipinler	2		
Tacikistan	2		
Diğer	6		
AVRUPA	SAYI		%
Bulgaristan	37	99	20,2
Almanya	12		
Moldova	9		
Yunanistan	9		
Sırbistan	6		
Makedonya	5		
Romanya	5		
Rusya	5		
Ukrayna	4		
Hollanda	2		
Diğer	5		
AFRİKA	SAYI		
Somali	15	37	7,5
Senegal	5		
Kongo	4		
Etiyopya	3		
Kamerun	2		
Cezayir	1		
Cibuti	1		
Gambiya	1		
Kenya	1		
Mali	1		
Nijerya	1		
Ruanda	1		
Uganda	1		
AMERİKA	SAYI		
Meksika	1	1	0,2
TOPLAM	491		100,0

Tablo 51 . Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalara ve Yıllara Göre Dağılımı, 2006-2013

ASYA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
Afganistan	6	3	5	6	6	11	12	31	82
Azerbaycan	37	30	29	37	31	36	42	39	294
Bangladeş	-	-	-	-	1	-	-	5	6
Burma	-	-	-	1	1	2	-	1	5
Çin	1	1	-	1	4	-	1	5	13
Endonezya	1	1	-	1	-	2	8	9	22
Ermenistan	1	3	1	1	2	2	1	1	12
Filipinler	-	1	-	-	-	-	1	2	4
Filistin	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Güney Kore	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Gürcistan	4	8	9	7	14	18	13	14	88
Hindistan	-	-	-	1	1	1	2	-	5
Irak	4	3	1	7	3	5	5	12	40
İran	4	1	1	-	-	2	-	-	9
Katar	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Kazakistan	2	2	5	2	2	5	5	4	29
Kırgızistan	1	4	3	5	2	4	5	10	38
Kuveyt	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Kuzey Kore	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Moğolistan	-	-	2	-	6	9	4	4	25
Özbekistan	6	6	8	10	9	6	11	10	68
Pakistan	-	-	3	1	1	1	-	1	8
Sri Lanka	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Suriye	-	-	3	-	2	-	23	177	205
Suudi Arabistan	-	-	1	1	-	1	-	-	3
Tacikistan	-	2	-	-	-	1	1	2	6
Tayland	-	-	1	-	-	-	1	1	3
Türkmenistan	2	10	12	17	15	16	22	24	118
Ürdün	-	-	-	-	-	-	-	1	1
TOPLAM	69	76	85	99	100	123	158	354	1.090

Tablo 51 . Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalara ve Yıllara Göre Dağılımı, 2006-2013 (devamı)

AVRUPA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
Almanya	2	3	6	3	5	6	5	12	43
Arnavutluk	1	1	-	1	1	-	-	-	4
Avusturya	1	-	1	-	1	1	-	1	5
Belarus	-	1	-	-	-	1	1	-	3
Belçika	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Bosna-Hersek	2	5	6	-	3	2	-	1	19
Bulgaristan	8	11	15	20	18	27	37	37	178
Çek Cumhuriyeti	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Danimarka	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Hırvatistan	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Hollanda	-	1	2	-	-	1	-	2	6
İsveç	-	-	-	-	-	-	-	1	1
İsviçre	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Makedonya	2	4	7	4	4	4	4	5	35
Moldova	3	4	4	4	7	5	6	9	48
Norveç	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Polonya	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Romanya	1	3	5	1	2	-	4	5	24
Rusya	3	5	6	3	9	4	6	5	47
Sırbistan	-	1	1	3	-	1	1	6	13
Ukrayna	-	1	3	2	3	7	2	4	23
Yunanistan	1	2	4	1	4	3	5	9	29
TOPLAM	25	42	61	42	57	63	72	99	485

AMERİKA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
ABD	1	1	-	-	-	-	-	-	2
Brezilya	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Meksika	-	-	-	-	-	-	-	1	1
TOPLAM	1	1	0	0	1	0	0	1	4

Tablo 51 . Türkiye'de VSD'lere Kayıtlı Yabancı Ülke Doğumlu Hastaların Coğrafi Kıtalara ve Yıllara Göre Dağılımı, 2006-2013 (devamı)

AFRİKA	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
Burundi	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Cezayir	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Cibuti	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Eritre	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Etiyopya	1	-	1	1	2	2	2	3	13
Fas	1	-	-	1	2	1	-	-	5
Fildişi Sahili	-	-	-	-	-	1	1	-	2
Gambiya	-	-	-	-	-	-	1	1	2
Gana	1	1	-	-	-	-	1	-	5
Gine	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Güney Afrika	2	1	1	1	-	-	-	-	5
Kamerun	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Kenya	-	-	-	1	2	-	-	1	4
Kongo	1	-	1	1	1	-	-	4	8
Liberya	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Libya	-	-	1	-	-	-	2	-	3
Mali	-	-	-	-	-	-	1	1	2
Nijerya	-	-	-	2	2	3	5	1	13
Ruanda	-	1	-	-	-	1	1	1	4
Senegal	1	1	-	-	-	1	1	5	9
Sierra Leone	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Somali	13	15	25	13	8	5	12	15	114
Sudan	2	1	-	-	1	-	-	-	4
Tanzanya	1	-	-	-	-	-	3	-	6
Uganda	-	-	-	-	1	-	-	1	2
Zambiya	-	-	-	-	-	-	1	-	1
TOPLAM	23	20	29	22	21	16	31	37	212
GENEL TOPLAM	118	139	175	163	179	202	261	491	1.791

5

İLLERE GÖRE
TÜBERKÜLOZ VERİLERİ

İLLERE GÖRE TÜBERKÜLOZ VERİLERİ

Ülkemizde 2005 yılından itibaren dispanserlere kayıtlı her bir hastanın verisi bireysel olarak toplanmaktadır. Bu bölümde, yıllara göre değişimi göstermek amacıyla illerin 2005 yılından itibaren toplam olgu sayıları ve olgu hızları verilmiştir.

Bu bölümde ayrıca 2013 yılı tüberküloz hastalarına ait verilerin il düzeyinde dağılımını gösteren tablolar yer almaktadır. Bu tablolarda illerin tüberküloz olgularının cinsiyete, yaş gruplarına, hastalığın tutulum yerine ve olgu tanımına göre dağılımları ile akciğer tüberkülozu olgularında bakteriyolojik tetkik yapılma durumları incelenmiştir. Olgu hızı hesaplamalarında 2005 ve 2006 yıllarında TÜİK'in nüfus projeksiyonları, 2007 yılından itibaren adrese dayalı nüfus verileri (ADNKS) kullanılmıştır.

Tablo 52. İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı, 2006-2013

İLLER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Adana	515	481	393	523	446	384	360	383
Adıyaman	101	110	109	107	97	93	70	62
Afyonkarahisar	82	96	90	108	96	81	88	106
Ağrı	71	86	65	96	100	78	62	56
Aksaray	41	53	54	41	36	45	29	30
Amasya	67	70	61	48	46	54	39	26
Ankara	674	644	665	653	652	674	608	580
Antalya	316	320	276	205	250	208	214	217
Ardahan	15	14	14	28	14	11	12	11
Artvin	58	55	45	43	30	29	42	37
Aydın	261	248	248	208	180	177	168	154
Balıkesir	380	315	356	277	278	266	256	269
Bartın	142	95	66	65	83	43	42	62
Batman	130	147	105	105	126	103	80	82
Bayburt	12	10	12	8	12	18	3	8
Bilecik	35	38	39	37	26	31	24	31
Bingöl	43	70	77	45	53	61	60	54
Bitlis	40	48	45	37	28	37	27	27
Bolu	47	62	54	36	28	33	46	29
Burdur	33	29	22	29	27	21	29	17
Bursa	822	812	803	746	705	718	620	595
Çanakkale	208	160	149	136	139	128	126	106
Çankırı	35	32	22	20	30	27	18	19
Çorum	104	108	88	106	93	78	83	69
Denizli	153	169	125	122	146	119	102	96
Diyarbakır	395	377	299	329	314	283	291	247
Düzce	119	106	128	121	126	113	110	78
Edirne	165	177	171	154	174	145	121	113
Elazığ	142	140	119	121	130	93	95	84
Erzincan	30	31	31	39	24	28	32	18
Erzurum	158	142	153	115	119	138	119	88
Eskişehir	101	135	126	94	118	139	97	112
Gaziantep	342	319	255	294	270	246	262	277
Giresun	211	165	161	121	132	125	115	86
Gümüşhane	23	29	19	16	23	14	19	17
Hakkari	22	24	33	30	38	28	22	17
Hatay	185	175	210	179	167	167	149	187
İğdır	32	46	36	39	31	22	23	21
Isparta	50	46	47	48	50	50	48	25
İstanbul	6.590	6.392	6.171	5.702	5.211	4.898	4.696	4.124
İzmir	1.052	1.036	891	859	766	700	691	678

Tablo 52. İllere Göre Toplam TB Olgu Sayısı, 2006-2013 (devamı)

İLLER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kahramanmaraş	127	126	121	114	122	114	124	110
Karabük	64	58	55	58	55	46	47	35
Karaman	33	18	20	28	30	22	27	16
Kars	56	52	40	30	48	24	29	33
Kastamonu	65	68	72	61	58	57	57	50
Kayseri	205	146	147	200	199	180	152	126
Kırıkkale	41	60	52	49	43	53	31	25
Kırklareli	183	154	114	111	113	106	96	93
Kırşehir	30	22	22	15	20	17	21	21
Kilis	26	15	22	12	11	6	17	23
Kocaeli	479	495	467	346	368	337	344	307
Konya	290	298	287	281	282	275	263	267
Kütahya	110	98	89	78	88	114	68	61
Malatya	212	206	153	176	173	162	157	117
Manisa	351	337	322	273	289	247	282	236
Mardin	101	100	104	117	98	87	95	90
Mersin	397	319	308	274	251	256	255	205
Muğla	115	101	119	102	108	107	99	87
Muş	72	74	78	70	90	67	65	44
Nevşehir	38	32	29	24	36	49	34	34
Niğde	41	37	44	39	36	59	32	31
Ordu	293	269	254	217	234	225	180	193
Osmaniye	123	91	91	86	76	98	71	62
Rize	130	121	101	85	57	60	65	72
Sakarya	394	386	310	323	271	314	296	282
Samsun	384	327	346	354	328	301	288	261
Siirt	61	63	53	59	60	46	45	35
Sinop	70	44	45	37	40	34	35	27
Sivas	142	148	125	126	115	107	85	101
Şanlıurfa	367	390	324	400	323	331	263	250
Şırnak	112	67	56	62	73	80	76	66
Tekirdağ	299	295	283	263	227	238	195	167
Tokat	169	186	148	119	104	114	106	90
Trabzon	310	287	211	199	209	217	194	115
Tunceli	9	5	7	8	4	3	10	7
Uşak	51	55	65	36	50	38	27	30
Van	188	164	179	138	145	104	86	85
Yalova	62	51	62	65	56	50	32	43
Yozgat	61	54	55	46	67	44	41	52
Zonguldak	263	263	239	231	180	184	203	162
Türkiye Geneli	20.526	19.694	18.452	17.402	16.551	15.679	14.691	13.409

Tablo 53. İllere Göre Toplam TB Olgu Hızı (100.000'de), 2006-2013

İLLER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Adana	26,0	24,0	19,4	25,4	21,4	18,2	16,9	17,8
Adıyaman	14,9	18,9	18,6	18,2	16,4	15,7	11,8	10,4
Afyonkarahisar	9,9	13,7	12,9	15,4	13,8	11,6	12,5	15,0
Ağrı	12,4	16,2	12,2	17,9	18,4	14,0	11,2	10,2
Aksaray	9,6	14,5	14,6	10,9	9,5	11,9	7,6	7,8
Amasya	19,0	21,3	18,8	14,8	13,7	16,7	12,1	8,1
Ankara	15,4	14,4	14,6	14,0	13,7	13,8	12,2	11,5
Antalya	15,3	17,9	14,8	10,7	12,6	10,2	10,2	10,1
Ardahan	12,6	12,4	12,5	25,9	13,3	10,2	11,3	10,7
Artvin	34,6	32,7	27,0	26,0	18,2	17,4	25,1	21,9
Aydın	26,1	26,2	25,7	21,2	18,2	17,7	16,7	15,1
Balıkesir	34,5	28,2	31,5	24,3	24,1	23,0	22,1	23,1
Bartın	89,0	52,2	35,6	34,5	44,2	23,0	22,3	32,8
Batman	25,1	31,1	21,6	21,1	24,7	19,6	15,0	15,0
Bayburt	14,0	13,1	15,9	10,7	16,1	23,5	4,0	10,6
Bilecik	17,6	18,6	20,2	18,3	11,5	15,2	11,8	14,8
Bingöl	17,5	27,8	30,1	17,6	20,8	23,3	22,9	20,3
Bitlis	9,7	14,6	13,8	11,3	8,5	11,0	8,0	8,0
Bolu	17,8	22,9	20,1	13,3	10,3	11,9	16,4	10,2
Burdur	13,4	11,5	8,9	11,5	10,4	8,4	11,4	6,6
Bursa	34,1	33,3	32,0	29,2	27,1	27,1	23,1	21,7
Çanakkale	44,5	33,6	31,4	28,5	28,3	26,3	25,5	21,1
Çankırı	12,8	18,4	12,5	10,8	16,8	15,2	9,8	10,0
Çorum	18,6	19,6	16,1	19,6	17,4	14,6	15,7	13,0
Denizli	17,3	18,6	13,6	13,2	15,7	12,6	10,7	10,0
Diyarbakır	26,4	25,8	20,0	21,7	20,5	18,0	18,3	15,4
Düzce	36,1	32,8	39,0	36,1	37,3	33,0	31,7	22,2
Edirne	43,2	44,6	43,3	38,9	44,6	36,3	30,3	28,4
Elazığ	23,9	25,9	21,7	22,0	23,5	16,7	16,9	14,8
Erzincan	9,5	14,5	14,7	18,3	10,7	13,0	14,7	8,2
Erzurum	16,5	18,1	19,7	14,9	15,5	17,7	15,3	11,5
Eskişehir	14,0	18,6	17,0	12,4	15,4	17,8	12,3	14,0
Gaziantep	24,0	20,4	15,8	17,8	15,9	14,0	14,6	15,0
Giresun	40,8	39,5	38,2	28,7	31,5	29,8	27,4	20,2
Gümüşhane	12,0	22,2	14,5	12,2	17,7	10,6	14,1	12,0
Hakkari	8,1	9,7	12,8	11,7	15,1	10,3	7,9	6,2
Hatay	14,2	12,6	14,9	12,4	11,3	11,3	10,0	12,4
İğdır	17,8	25,3	19,6	21,3	16,8	11,6	12,1	11,0
Isparta	9,1	11,0	11,5	11,4	11,2	12,2	11,5	6,0
İstanbul	56,7	50,8	48,6	44,1	39,3	36,0	33,9	29,1
İzmir	28,4	27,7	23,5	22,2	19,4	17,7	17,3	16,7

Tablo 53. İllere Göre Toplam TB Olgu Hızı (100.000'de), 2006-2013 (devamı)

İLLER	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kahramanmaraş	12,3	12,5	11,8	11,0	11,7	10,8	11,7	10,2
Karabük	31,9	26,5	25,4	26,5	24,2	20,9	20,9	15,2
Karaman	13,1	8,0	8,7	12,1	12,9	9,4	11,5	6,7
Kars	19,5	16,7	12,8	9,8	15,9	7,8	9,5	11,0
Kastamonu	20,1	18,9	20,0	17,0	16,1	15,8	15,8	13,6
Kayseri	18,7	12,5	12,4	16,6	16,1	14,3	11,9	9,7
Kırıkkale	10,5	21,4	18,6	17,4	15,5	19,3	11,3	9,1
Kırklareli	56,0	46,2	33,8	33,3	34,0	31,2	28,1	27,3
Kırşehir	12,6	9,9	9,9	6,7	9,0	7,7	9,5	9,4
Kilis	26,5	12,7	18,2	9,8	8,9	4,8	13,7	17,9
Kocaeli	35,2	34,4	31,3	22,7	23,6	21,0	21,0	18,3
Konya	12,0	15,2	14,6	14,1	14,0	13,5	12,8	12,8
Kütahya	16,1	16,8	15,7	13,6	14,9	20,2	11,9	10,7
Malatya	23,0	28,5	20,9	23,9	23,4	21,4	20,6	15,3
Manisa	27,5	25,5	24,5	20,5	20,9	18,4	20,9	17,4
Mardin	13,0	13,4	13,9	15,9	13,2	11,4	12,3	11,5
Mersin	21,4	20,0	19,2	16,7	15,2	15,3	15,2	12,0
Muğla	14,5	13,2	15,0	12,7	13,2	12,8	11,6	10,0
Muş	14,7	18,2	19,3	17,3	22,1	16,2	15,7	10,7
Nevşehir	12,2	11,4	10,3	8,4	12,8	17,3	11,9	11,9
Niğde	11,2	11,2	13,0	11,5	10,7	17,5	9,4	9,0
Ordu	32,9	37,6	35,3	30,0	32,5	31,5	24,3	26,4
Osmaniye	25,0	20,1	19,6	18,2	15,9	20,2	14,4	12,4
Rize	36,0	38,3	31,6	26,6	17,8	18,6	20,1	21,9
Sakarya	50,9	46,2	36,4	37,5	31,0	35,3	32,8	30,7
Samsun	32,3	26,6	28,0	28,3	26,2	24,0	23,0	20,7
Siirt	22,9	21,6	17,7	19,4	20,0	14,8	14,5	11,1
Sinop	37,7	22,2	22,4	18,4	19,7	16,7	17,4	13,2
Sivas	20,0	23,2	19,8	19,9	17,9	17,1	13,6	16,2
Şanlıurfa	21,6	25,6	20,6	24,8	19,4	19,3	14,9	13,9
Şırnak	27,7	16,1	13,0	14,4	17,0	17,5	16,3	13,9
Tekirdağ	42,2	40,5	36,7	33,6	28,4	28,7	22,9	19,1
Tokat	19,4	30,0	24,0	19,1	16,8	18,7	17,3	15,0
Trabzon	29,2	38,8	28,2	26,0	27,4	28,7	25,6	15,2
Tunceli	11,8	6,0	8,1	9,6	5,2	3,5	11,6	8,2
Uşak	15,4	16,5	19,5	10,7	14,8	11,2	7,9	8,7
Van	18,6	16,7	17,8	13,5	14,0	10,2	8,2	7,9
Yalova	33,5	28,1	31,4	32,1	27,5	24,2	15,1	19,5
Yozgat	8,4	11,0	11,4	9,4	14,1	9,4	9,0	11,7
Zonguldak	47,1	42,7	38,6	37,3	29,0	30,0	33,5	26,9
Türkiye Geneli	28,1	27,9	25,8	24,0	22,5	21,0	19,4	17,5

Tablo 54. İllerin Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013

İL	CİNSİYET				TOPLAM
	Erkek		Kadın		
	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	229	59,8	154	40,2	383
Adıyaman	33	53,2	29	46,8	62
Afyonkarahisar	54	50,9	52	49,1	106
Ağrı	40	71,4	16	28,6	56
Aksaray	13	43,3	17	56,7	30
Amasya	16	61,5	10	38,5	26
Ankara	317	54,7	263	45,3	580
Antalya	138	63,6	79	36,4	217
Ardahan	4	36,4	7	63,6	11
Artvin	22	59,5	15	40,5	37
Aydın	91	59,1	63	40,9	154
Balıkesir	185	68,8	84	31,2	269
Bartın	44	71,0	18	29,0	62
Batman	45	54,9	37	45,1	82
Bayburt	1	12,5	7	87,5	8
Bilecik	21	67,7	10	32,3	31
Bingöl	27	50,0	27	50,0	54
Bitlis	16	59,3	11	40,7	27
Bolu	17	58,6	12	41,4	29
Burdur	8	47,1	9	52,9	17
Bursa	338	56,8	257	43,2	595
Çanakkale	71	67,0	35	33,0	106
Çankırı	10	52,6	9	47,4	19
Çorum	44	63,8	25	36,2	69
Denizli	49	51,0	47	49,0	96
Diyarbakır	137	55,5	110	44,5	247
Düzce	50	64,1	28	35,9	78
Edirne	77	68,1	36	31,9	113
Elazığ	36	42,9	48	57,1	84
Erzincan	11	61,1	7	38,9	18
Erzurum	41	46,6	47	53,4	88
Eskişehir	63	56,3	49	43,8	112
Gaziantep	148	53,4	129	46,6	277
Giresun	58	67,4	28	32,6	86
Gümüşhane	3	17,6	14	82,4	17
Hakkari	4	23,5	13	76,5	17
Hatay	111	59,4	76	40,6	187
İğdır	15	71,4	6	28,6	21
İsparta	13	52,0	12	48,0	25
İstanbul	2.435	59,0	1.689	41,0	4.124
İzmir	418	61,7	260	38,3	678

Tablo 54. İllerin Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013 (devamı)

İL	CİNSİYET				TOPLAM
	Erkek		Kadın		
	Sayı	%	Sayı	%	
Kahramanmaraş	63	57,3	47	42,7	110
Karabük	21	60,0	14	40,0	35
Karaman	8	50,0	8	50,0	16
Kars	20	60,6	13	39,4	33
Kastamonu	33	66,0	17	34,0	50
Kayseri	61	48,4	65	51,6	126
Kırıkkale	18	72,0	7	28,0	25
Kırklareli	69	74,2	24	25,8	93
Kırşehir	12	57,1	9	42,9	21
Kilis	14	60,9	9	39,1	23
Kocaeli	180	58,6	127	41,4	307
Konya	131	49,1	136	50,9	267
Kütahya	30	49,2	31	50,8	61
Malatya	59	50,4	58	49,6	117
Manisa	139	58,9	97	41,1	236
Mardin	44	48,9	46	51,1	90
Mersin	122	59,5	83	40,5	205
Muğla	53	60,9	34	39,1	87
Muş	25	56,8	19	43,2	44
Neşehir	18	52,9	16	47,1	34
Niğde	17	54,8	14	45,2	31
Ordu	131	67,9	62	32,1	193
Osmaniye	40	64,5	22	35,5	62
Rize	47	65,3	25	34,7	72
Sakarya	182	64,5	100	35,5	282
Samsun	163	62,5	98	37,5	261
Siirt	18	51,4	17	48,6	35
Sinop	19	70,4	8	29,6	27
Sivas	49	48,5	52	51,5	101
Şanlıurfa	133	53,2	117	46,8	250
Şırnak	35	53,0	31	47,0	66
Tekirdağ	112	67,1	55	32,9	167
Tokat	43	47,8	47	52,2	90
Trabzon	77	67,0	38	33,0	115
Tunceli	3	42,9	4	57,1	7
Uşak	15	50,0	15	50,0	30
Van	54	63,5	31	36,5	85
Yalova	25	58,1	18	41,9	43
Yozgat	30	57,7	22	42,3	52
Zonguldak	115	71,0	47	29,0	162
TOPLAM	7.881	58,8	5.528	41,2	13.409

Tablo 55. İllerin Toplam TB Olgularının Hastalığın Tutulum Yerine Göre Dağılımı, 2013

İL	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer + AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	247	64,5	118	30,8	18	4,7	383
Adıyaman	33	53,2	25	40,3	4	6,5	62
Afyonkarahisar	48	45,3	55	51,9	3	2,8	106
Ağrı	24	42,9	26	46,4	6	10,7	56
Aksaray	16	53,3	13	43,3	1	3,3	30
Amasya	11	42,3	14	53,8	1	3,8	26
Ankara	267	46,0	275	47,4	38	6,6	580
Antalya	144	66,4	69	31,8	4	1,8	217
Ardahan	9	81,8	2	18,2	-	-	11
Artvin	25	67,6	10	27,0	2	5,4	37
Aydın	115	74,7	27	17,5	12	7,8	154
Balıkesir	188	69,9	67	24,9	14	5,2	269
Bartın	40	64,5	20	32,3	2	3,2	62
Batman	32	39,0	45	54,9	5	6,1	82
Bayburt	1	12,5	7	87,5	-	-	8
Bilecik	17	54,8	11	35,5	3	9,7	31
Bingöl	27	50,0	25	46,3	2	3,7	54
Bitlis	11	40,7	16	59,3	-	-	27
Bolu	14	48,3	14	48,3	1	3,4	29
Burdur	9	52,9	7	41,2	1	5,9	17
Bursa	371	62,4	200	33,6	24	4,0	595
Çanakkale	75	70,8	25	23,6	6	5,7	106
Çankırı	9	47,4	9	47,4	1	5,3	19
Çorum	40	58,0	22	31,9	7	10,1	69
Denizli	53	55,2	39	40,6	4	4,2	96
Diyarbakır	132	53,4	102	41,3	13	5,3	247
Düzce	57	73,1	21	26,9	-	-	78
Edirne	91	80,5	20	17,7	2	1,8	113
Elazığ	38	45,2	40	47,6	6	7,1	84
Erzincan	9	50,0	7	38,9	2	11,1	18
Erzurum	34	38,6	45	51,1	9	10,2	88
Eskişehir	63	56,3	46	41,1	3	2,7	112
Gaziantep	154	55,6	115	41,5	8	2,9	277
Giresun	55	64,0	25	29,1	6	7,0	86
Gümüşhane	10	58,8	7	41,2	-	-	17
Hakkari	9	52,9	8	47,1	-	-	17
Hatay	117	62,6	59	31,6	11	5,9	187
Iğdır	12	57,1	9	42,9	-	-	21
Isparta	12	48,0	11	44,0	2	8,0	25
İstanbul	2.560	62,1	1.362	33,0	202	4,9	4.124
İzmir	446	65,8	202	29,8	30	4,4	678

Tablo 55. İllerin Toplam TB Olgularının Hastalığın Tutulum Yerine Göre Dağılımı, 2013 (devamı)

İL	HASTALIĞIN YERİ						TOPLAM
	Akciğer		AC Dışı		Akciğer + AC Dışı		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Kahramanmaraş	64	58,2	42	38,2	4	3,6	110
Karabük	21	60,0	13	37,1	1	2,9	35
Karaman	6	37,5	9	56,3	1	6,3	16
Kars	13	39,4	18	54,5	2	6,1	33
Kastamonu	29	58,0	19	38,0	2	4,0	50
Kayseri	52	41,3	70	55,6	4	3,2	126
Kırıkkale	10	40,0	15	60,0	-	-	25
Kırklareli	66	71,0	22	23,7	5	5,4	93
Kırşehir	9	42,9	12	57,1	-	-	21
Kilis	15	65,2	5	21,7	3	13,0	23
Kocaeli	199	64,8	96	31,3	12	3,9	307
Konya	136	50,9	120	44,9	11	4,1	267
Kütahya	34	55,7	27	44,3	-	-	61
Malatya	67	57,3	46	39,3	4	3,4	117
Manisa	145	61,4	83	35,2	8	3,4	236
Mardin	42	46,7	46	51,1	2	2,2	90
Mersin	119	58,0	71	34,6	15	7,3	205
Muğla	57	65,5	26	29,9	4	4,6	87
Muş	17	38,6	24	54,5	3	6,8	44
Nevşehir	14	41,2	18	52,9	2	5,9	34
Niğde	12	38,7	19	61,3	-	-	31
Ordu	128	66,3	55	28,5	10	5,2	193
Osmaniye	38	61,3	21	33,9	3	4,8	62
Rize	38	52,8	32	44,4	2	2,8	72
Sakarya	208	73,8	61	21,6	13	4,6	282
Samsun	166	63,6	88	33,7	7	2,7	261
Siirt	19	54,3	15	42,9	1	2,9	35
Sinop	15	55,6	11	40,7	1	3,7	27
Sivas	43	42,6	53	52,5	5	5,0	101
Şanlıurfa	143	57,2	99	39,6	8	3,2	250
Şırnak	30	45,5	32	48,5	4	6,1	66
Tekirdağ	128	76,6	36	21,6	3	1,8	167
Tokat	50	55,6	37	41,1	3	3,3	90
Trabzon	68	59,1	44	38,3	3	2,6	115
Tunceli	4	57,1	3	42,9	-	-	7
Uşak	16	53,3	14	46,7	-	-	30
Van	38	44,7	43	50,6	4	4,7	85
Yalova	30	69,8	11	25,6	2	4,7	43
Yozgat	23	44,2	27	51,9	2	3,8	52
Zonguldak	105	64,8	51	31,5	6	3,7	162
TOPLAM	8.042	60,0	4.754	35,5	613	4,6	13.409

Tablo 56. Toplam TB Olgularının İllere ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013

İL	YAŞ GRUBU																Toplam
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	4	1,0	8	2,1	52	13,6	74	19,3	64	16,7	61	15,9	55	14,4	65	17,0	383
Adıyaman	1	1,6	5	8,1	6	9,7	22	35,5	5	8,1	7	11,3	10	16,1	6	9,7	62
Afyon	-	-	-	-	10	9,4	22	20,8	11	10,4	17	16,0	16	15,1	30	28,3	106
Ağrı	1	1,8	2	3,6	20	35,7	15	26,8	10	17,9	4	7,1	2	3,6	2	3,6	56
Aksaray	1	3,3	1	3,3	5	16,7	8	26,7	2	6,7	2	6,7	4	13,3	7	23,3	30
Amasya	1	3,8	-	-	1	3,8	4	15,4	4	15,4	4	15,4	5	19,2	7	26,9	26
Ankara	11	1,9	13	2,2	56	9,7	97	16,7	86	14,8	115	19,8	91	15,7	111	19,1	580
Antalya	1	0,5	-	-	27	12,4	45	20,7	42	19,4	41	18,9	33	15,2	28	12,9	217
Ardahan	-	-	-	-	7	63,6	2	18,2	-	-	-	-	1	9,1	1	9,1	11
Artvin	-	-	-	-	8	21,6	8	21,6	8	21,6	4	10,8	3	8,1	6	16,2	37
Aydın	1	0,6	3	1,9	8	5,2	24	15,6	21	13,6	21	13,6	30	19,5	46	29,9	154
Balıkesir	2	0,7	7	2,6	33	12,3	28	10,4	34	12,6	64	23,8	33	12,3	68	25,3	269
Bartın	-	-	1	1,6	4	6,5	4	6,5	8	12,9	7	11,3	9	14,5	29	46,8	62
Batman	1	1,2	2	2,4	31	37,8	16	19,5	17	20,7	6	7,3	5	6,1	4	4,9	82
Bayburt	-	-	-	-	-	-	1	12,5	2	25,0	2	25,0	1	12,5	2	25,0	8
Bilecik	-	-	-	-	6	19,4	3	9,7	4	12,9	7	22,6	5	16,1	6	19,4	31
Bingöl	1	1,9	3	5,6	17	31,5	14	25,9	6	11,1	6	11,1	3	5,6	4	7,4	54
Bitlis	-	-	1	3,7	15	55,6	4	14,8	2	7,4	3	11,1	1	3,7	1	3,7	27
Bolu	-	-	-	-	1	3,4	3	10,3	4	13,8	4	13,8	8	27,6	9	31,0	29
Burdur	-	-	1	5,9	1	5,9	-	-	2	11,8	1	5,9	3	17,6	9	52,9	17
Bursa	5	0,8	18	3,0	83	13,9	106	17,8	89	15,0	97	16,3	84	14,1	113	19,0	595
Çanakkale	-	-	1	0,9	8	7,5	14	13,2	21	19,8	23	21,7	19	17,9	20	18,9	106
Çankırı	-	-	-	-	-	-	5	26,3	2	10,5	3	15,8	7	36,8	2	10,5	19
Çorum	-	-	5	7,2	6	8,7	9	13,0	9	13,0	13	18,8	15	21,7	12	17,4	69
Denizli	1	1,0	2	2,1	10	10,4	11	11,5	15	15,6	13	13,5	19	19,8	25	26,0	96
Diyarbakır	1	0,4	16	6,5	64	25,9	52	21,1	32	13,0	35	14,2	22	8,9	25	10,1	247
Düzce	3	3,8	2	2,6	12	15,4	12	15,4	6	7,7	13	16,7	15	19,2	15	19,2	78
Edirne	4	3,5	3	2,7	13	11,5	14	12,4	20	17,7	22	19,5	20	17,7	17	15,0	113
Elazığ	1	1,2	2	2,4	11	13,1	19	22,6	9	10,7	8	9,5	17	20,2	17	20,2	84
Erzincan	-	-	-	-	5	27,8	4	22,2	3	16,7	1	5,6	1	5,6	4	22,2	18
Erzurum	1	1,1	2	2,3	16	18,2	12	13,6	15	17,0	11	12,5	20	22,7	11	12,5	88
Eskişehir	1	0,9	1	0,9	15	13,4	18	16,1	13	11,6	23	20,5	18	16,1	23	20,5	112
Gaziantep	4	1,4	8	2,9	62	22,4	57	20,6	37	13,4	40	14,4	28	10,1	41	14,8	277
Giresun	2	2,3	1	1,2	17	19,8	11	12,8	13	15,1	14	16,3	14	16,3	14	16,3	86
Gümüşhane	-	-	1	5,9	4	23,5	1	5,9	2	11,8	3	17,6	1	5,9	5	29,4	17
Hakkari	1	5,9	1	5,9	4	23,5	2	11,8	1	5,9	5	29,4	2	11,8	1	5,9	17
Hatay	2	1,1	7	3,7	27	14,4	41	21,9	27	14,4	29	15,5	27	14,4	27	14,4	187
İğdir	-	-	2	9,5	5	23,8	5	23,8	4	19,0	3	14,3	1	4,8	1	4,8	21
İsparta	-	-	1	4,0	4	16,0	3	12,0	5	20,0	2	8,0	1	4,0	9	36,0	25
İstanbul	45	1,1	174	4,2	902	21,9	943	22,9	630	15,3	576	14,0	450	10,9	404	9,8	4.124
İzmir	3	0,4	12	1,8	80	11,8	119	17,6	101	14,9	113	16,7	112	16,5	138	20,4	678

Tablo 56. Toplam TB Olgularının İllere ve Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2013 (devamı)

İL	YAŞ GRUBU																Toplam
	0-4		5-14		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		≥65		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
K.Maraş	3	2,7	5	4,5	26	23,6	22	20,0	16	14,5	10	9,1	14	12,7	14	12,7	110
Karabük	-	-	-	-	6	17,1	8	22,9	2	5,7	4	11,4	2	5,7	13	37,1	35
Karaman	-	-	1	6,3	4	25,0	1	6,3	2	12,5	3	18,8	2	12,5	3	18,8	16
Kars	-	-	-	-	6	18,2	7	21,2	6	18,2	9	27,3	2	6,1	3	9,1	33
Kastamonu	-	-	2	4,0	6	12,0	11	22,0	8	16,0	6	12,0	6	12,0	11	22,0	50
Kayseri	2	1,6	9	7,1	16	12,7	14	11,1	18	14,3	23	18,3	20	15,9	24	19,0	126
Kırıkkale	-	-	1	4,0	3	12,0	-	-	5	20,0	7	28,0	6	24,0	3	12,0	25
Kırklareli	-	-	1	1,1	12	12,9	8	8,6	17	18,3	15	16,1	17	18,3	23	24,7	93
Kırşehir	-	-	-	-	2	9,5	4	19,0	4	19,0	2	9,5	6	28,6	3	14,3	21
Kilis	-	-	-	-	11	47,8	3	13,0	4	17,4	4	17,4	1	4,3	-	-	23
Kocaeli	3	1,0	3	1,0	40	13,0	62	20,2	51	16,6	54	17,6	44	14,3	50	16,3	307
Konya	3	1,1	10	3,7	29	10,9	29	10,9	27	10,1	51	19,1	43	16,1	75	28,1	267
Kütahya	-	-	-	-	6	9,8	6	9,8	5	8,2	10	16,4	12	19,7	22	36,1	61
Malatya	-	-	2	1,7	19	16,2	25	21,4	15	12,8	19	16,2	17	14,5	20	17,1	117
Manisa	-	-	7	3,0	27	11,4	25	10,6	32	13,6	42	17,8	51	21,6	52	22,0	236
Mardin	1	1,1	5	5,6	31	34,4	21	23,3	10	11,1	6	6,7	8	8,9	8	8,9	90
Mersin	1	0,5	6	2,9	28	13,7	47	22,9	31	15,1	37	18,0	25	12,2	30	14,6	205
Muğla	1	1,1	2	2,3	8	9,2	12	13,8	13	14,9	23	26,4	13	14,9	15	17,2	87
Muş	1	2,3	3	6,8	12	27,3	5	11,4	8	18,2	10	22,7	1	2,3	4	9,1	44
Nevşehir	-	-	2	5,9	2	5,9	5	14,7	8	23,5	4	11,8	6	17,6	7	20,6	34
Niğde	1	3,2	2	6,5	3	9,7	2	6,5	7	22,6	3	9,7	3	9,7	10	32,3	31
Ordu	2	1,0	4	2,1	16	8,3	38	19,7	37	19,2	31	16,1	17	8,8	48	24,9	193
Osmaniye	1	1,6	2	3,2	6	9,7	9	14,5	17	27,4	9	14,5	9	14,5	9	14,5	62
Rize	-	-	4	5,6	13	18,1	12	16,7	10	13,9	9	12,5	13	18,1	11	15,3	72
Sakarya	2	0,7	2	0,7	39	13,8	52	18,4	40	14,2	55	19,5	46	16,3	46	16,3	282
Samsun	1	0,4	8	3,1	32	12,3	37	14,2	32	12,3	40	15,3	54	20,7	57	21,8	261
Siirt	-	-	3	8,6	11	31,4	7	20,0	4	11,4	4	11,4	2	5,7	4	11,4	35
Sinop	1	3,7	-	-	5	18,5	4	14,8	5	18,5	4	14,8	2	7,4	6	22,2	27
Sivas	3	3,0	6	5,9	15	14,9	7	6,9	13	12,9	24	23,8	17	16,8	16	15,8	101
Şanlıurfa	5	2,0	12	4,8	69	27,6	60	24,0	27	10,8	26	10,4	26	10,4	25	10,0	250
Şırnak	2	3,0	6	9,1	24	36,4	7	10,6	10	15,2	5	7,6	7	10,6	5	7,6	66
Tekirdağ	-	-	8	4,8	27	16,2	26	15,6	23	13,8	36	21,6	18	10,8	29	17,4	167
Tokat	-	-	4	4,4	14	15,6	15	16,7	16	17,8	13	14,4	11	12,2	17	18,9	90
Trabzon	1	0,9	3	2,6	21	18,3	14	12,2	21	18,3	18	15,7	18	15,7	19	16,5	115
Tunceli	-	-	-	-	3	42,9	-	-	1	14,3	-	-	-	-	3	42,9	7
Uşak	-	-	-	-	3	10,0	3	10,0	5	16,7	3	10,0	9	30,0	7	23,3	30
Van	3	3,5	7	8,2	21	24,7	15	17,6	9	10,6	12	14,1	9	10,6	9	10,6	85
Yalova	-	-	1	2,3	11	25,6	11	25,6	6	14,0	5	11,6	4	9,3	5	11,6	43
Yozgat	-	-	4	7,7	4	7,7	4	7,7	6	11,5	10	19,2	14	26,9	10	19,2	52
Zonguldak	2	1,2	5	3,1	26	16,0	22	13,6	13	8,0	15	9,3	29	17,9	50	30,9	162
TOPLAM	138	1,0	446	3,3	2313	17,2	2512	18,7	1970	14,7	2084	15,5	1815	13,5	2131	15,9	13.409

Tablo 57. Toplam TB Olgularının İllere ve Olgu Tanımına Göre Dağılımı, 2013

İL	OLGU TANIMI										TOPLAM
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen		Kronik		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Adana	345	90,1	33	8,6	4	1,0	1	0,3	-	-	383
Adıyaman	58	93,5	4	6,5	-	-	-	-	-	-	62
Afyonkarahisar	105	99,1	1	0,9	-	-	-	-	-	-	106
Ağrı	52	92,9	3	5,4	1	1,8	-	-	-	-	56
Aksaray	28	93,3	2	6,7	-	-	-	-	-	-	30
Amasya	24	92,3	1	3,8	1	3,8	-	-	-	-	26
Ankara	546	94,1	29	5,0	4	0,7	-	-	1	0,2	580
Antalya	207	95,4	10	4,6	-	-	-	-	-	-	217
Ardahan	11	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Artvin	33	89,2	3	8,1	1	2,7	-	-	-	-	37
Aydın	143	92,9	7	4,5	3	1,9	-	-	1	0,6	154
Balıkesir	242	90,0	21	7,8	2	0,7	4	1,5	-	-	269
Bartın	57	91,9	5	8,1	-	-	-	-	-	-	62
Batman	79	96,3	3	3,7	-	-	-	-	-	-	82
Bayburt	5	62,5	3	37,5	-	-	-	-	-	-	8
Bilecik	28	90,3	3	9,7	-	-	-	-	-	-	31
Bingöl	49	90,7	4	7,4	1	1,9	-	-	-	-	54
Bitlis	26	96,3	1	3,7	-	-	-	-	-	-	27
Bolu	28	96,6	1	3,4	-	-	-	-	-	-	29
Burdur	15	88,2	2	11,8	-	-	-	-	-	-	17
Bursa	523	87,9	56	9,4	8	1,3	6	1,0	2	0,3	595
Çanakkale	103	97,2	3	2,8	-	-	-	-	-	-	106
Çankırı	19	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	19
Çorum	68	98,6	1	1,4	-	-	-	-	-	-	69
Denizli	94	97,9	2	2,1	-	-	-	-	-	-	96
Diyarbakır	226	91,5	18	7,3	2	0,8	-	-	1	0,4	247
Düzce	72	92,3	6	7,7	-	-	-	-	-	-	78
Edirne	103	91,2	8	7,1	1	0,9	1	0,9	-	-	113
Elazığ	80	95,2	2	2,4	2	2,4	-	-	-	-	84
Erzincan	17	94,4	1	5,6	-	-	-	-	-	-	18
Erzurum	85	96,6	3	3,4	-	-	-	-	-	-	88
Eskişehir	102	91,1	9	8,0	1	0,9	-	-	-	-	112
Gaziantep	261	94,2	14	5,1	2	0,7	-	-	-	-	277
Giresun	76	88,4	10	11,6	-	-	-	-	-	-	86
Gümüşhane	17	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	17
Hakkari	17	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	17
Hatay	169	90,4	12	6,4	2	1,1	4	2,1	-	-	187
İğdır	20	95,2	-	-	1	4,8	-	-	-	-	21
Isparta	24	96,0	1	4,0	-	-	-	-	-	-	25
İstanbul	3.765	91,3	248	6,0	82	2,0	29	0,7	-	-	4.124
İzmir	632	93,2	34	5,0	9	1,3	3	0,4	-	-	678

Tablo 57. Toplam TB Olgularının İllere ve Olgu Tanımına Göre Dağılımı, 2013 (devamı)

İL	OLGU TANIMI										TOPLAM
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen		Kronik		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
K.Maraş	103	93,6	6	5,5	1	0,9	-	-	-	-	110
Karabük	35	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	35
Karaman	14	87,5	1	6,3	-	-	1	6,3	-	-	16
Kars	29	87,9	4	12,1	-	-	-	-	-	-	33
Kastamonu	46	92,0	2	4,0	1	2,0	1	2,0	-	-	50
Kayseri	121	96,0	5	4,0	-	-	-	-	-	-	126
Kırıkkale	25	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	25
Kırklareli	85	91,4	8	8,6	-	-	-	-	-	-	93
Kırşehir	20	95,2	1	4,8	-	-	-	-	-	-	21
Kilis	19	82,6	3	13,0	1	4,3	-	-	-	-	23
Kocaeli	281	91,5	20	6,5	2	0,7	4	1,3	-	-	307
Konya	257	96,3	8	3,0	2	0,7	-	-	-	-	267
Kütahya	60	98,4	1	1,6	-	-	-	-	-	-	61
Malatya	100	85,5	17	14,5	-	-	-	-	-	-	117
Manisa	225	95,3	10	4,2	1	0,4	-	-	-	-	236
Mardin	87	96,7	2	2,2	-	-	1	1,1	-	-	90
Mersin	186	90,7	12	5,9	6	2,9	1	0,5	-	-	205
Muğla	77	88,5	7	8,0	3	3,4	-	-	-	-	87
Muş	42	95,5	1	2,3	1	2,3	-	-	-	-	44
Nevşehir	29	85,3	4	11,8	1	2,9	-	-	-	-	34
Niğde	31	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	31
Ordu	164	85,0	21	10,9	3	1,6	3	1,6	2	1,0	193
Osmaniye	57	91,9	3	4,8	2	3,2	-	-	-	-	62
Rize	68	94,4	4	5,6	-	-	-	-	-	-	72
Sakarya	251	89,0	24	8,5	7	2,5	-	-	-	-	282
Samsun	244	93,5	15	5,7	-	-	2	0,8	-	-	261
Siirt	30	85,7	5	14,3	-	-	-	-	-	-	35
Sinop	21	77,8	4	14,8	1	3,7	1	3,7	-	-	27
Sivas	95	94,1	4	4,0	2	2,0	-	-	-	-	101
Şanlıurfa	236	94,4	13	5,2	-	-	1	0,4	-	-	250
Şırnak	64	97,0	2	3,0	-	-	-	-	-	-	66
Tekirdağ	147	88,0	19	11,4	1	0,6	-	-	-	-	167
Tokat	85	94,4	5	5,6	-	-	-	-	-	-	90
Trabzon	103	89,6	8	7,0	1	0,9	3	2,6	-	-	115
Tunceli	7	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Uşak	29	96,7	1	3,3	-	-	-	-	-	-	30
Van	81	95,3	3	3,5	1	1,2	-	-	-	-	85
Yalova	41	95,3	2	4,7	-	-	-	-	-	-	43
Yozgat	49	94,2	2	3,8	1	1,9	-	-	-	-	52
Zonguldak	154	95,1	7	4,3	-	-	1	0,6	-	-	162
TOPLAM	12.352	92,1	818	6,1	165	1,2	67	0,5	7	0,1	13.409

Tablo 58. Toplam TB Olgularının İllere, Olgu Tanımına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013

İL	OLGU TANIMI										TOPLAM	
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen		Kronik			
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	Erkek	Kadın
Adana	201	144	24	9	4	-	-	1	-	-	229	154
Adıyaman	30	28	3	1	-	-	-	-	-	-	33	29
Afyonkarahisar	54	51	-	1	-	-	-	-	-	-	54	52
Ağrı	39	13	1	2	-	1	-	-	-	-	40	16
Aksaray	13	15	-	2	-	-	-	-	-	-	13	17
Amasya	14	10	1	-	1	-	-	-	-	-	16	10
Ankara	295	251	18	11	3	1	-	-	1	-	317	263
Antalya	129	78	9	1	-	-	-	-	-	-	138	79
Ardahan	4	7	-	-	-	-	-	-	-	-	4	7
Artvin	18	15	3	-	1	-	-	-	-	-	22	15
Aydın	81	62	7	-	2	1	-	-	1	-	91	63
Balıkesir	162	80	17	4	2	-	4	-	-	-	185	84
Bartın	39	18	5	-	-	-	-	-	-	-	44	18
Batman	42	37	3	-	-	-	-	-	-	-	45	37
Bayburt	-	5	1	2	-	-	-	-	-	-	1	7
Bilecik	20	8	1	2	-	-	-	-	-	-	21	10
Bingöl	23	26	3	1	1	-	-	-	-	-	27	27
Bitlis	15	11	1	-	-	-	-	-	-	-	16	11
Bolu	16	12	1	-	-	-	-	-	-	-	17	12
Burdur	7	8	1	1	-	-	-	-	-	-	8	9
Bursa	287	236	40	16	6	2	4	2	1	1	338	257
Çanakkale	69	34	2	1	-	-	-	-	-	-	71	35
Çankırı	10	9	-	-	-	-	-	-	-	-	10	9
Çorum	43	25	1	-	-	-	-	-	-	-	44	25
Denizli	48	46	1	1	-	-	-	-	-	-	49	47
Diyarbakır	120	106	14	4	2	-	-	-	1	-	137	110
Düzce	44	28	6	-	-	-	-	-	-	-	50	28
Edirne	69	34	6	2	1	-	1	-	-	-	77	36
Elazığ	33	47	1	1	2	-	-	-	-	-	36	48
Erzincan	11	6	-	1	-	-	-	-	-	-	11	7
Erzurum	40	45	1	2	-	-	-	-	-	-	41	47
Eskişehir	54	48	8	1	1	-	-	-	-	-	63	49
Gaziantep	138	123	10	4	-	2	-	-	-	-	148	129
Giresun	49	27	9	1	-	-	-	-	-	-	58	28
Gümüşhane	3	14	-	-	-	-	-	-	-	-	3	14
Hakkari	4	13	-	-	-	-	-	-	-	-	4	13
Hatay	96	73	11	1	2	-	2	2	-	-	111	76
İğdır	14	6	-	-	1	-	-	-	-	-	15	6
Isparta	13	11	-	1	-	-	-	-	-	-	13	12
İstanbul	2.183	1.582	163	85	66	16	23	6	-	-	2.435	1.689
İzmir	384	248	27	7	5	4	2	1	-	-	418	260

Tablo 58. Toplam TB Olgularının İllere, Olgu Tanımına ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2013 (devamı)

İL	OLGU TANIMI										TOPLAM	
	Yeni		Nüks		Tedaviyi Terkten Dönen		Tedavi Başarısızlığından Gelen		Kronik			
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	Erkek	Kadın
Kahramanmaraş	57	46	5	1	1	-	-	-	-	-	63	47
Karabük	21	14	-	-	-	-	-	-	-	-	21	14
Karaman	6	8	1	-	-	-	1	-	-	-	8	8
Kars	19	10	1	3	-	-	-	-	-	-	20	13
Kastamonu	30	16	1	1	1	-	1	-	-	-	33	17
Kayseri	59	62	2	3	-	-	-	-	-	-	61	65
Kırıkkale	18	7	-	-	-	-	-	-	-	-	18	7
Kırklareli	61	24	8	-	-	-	-	-	-	-	69	24
Kırşehir	12	8	-	1	-	-	-	-	-	-	12	9
Kilis	11	8	2	1	1	-	-	-	-	-	14	9
Kocaeli	165	116	10	10	1	1	4	-	-	-	180	127
Konya	126	131	4	4	1	1	-	-	-	-	131	136
Kütahya	29	31	1	-	-	-	-	-	-	-	30	31
Malatya	49	51	10	7	-	-	-	-	-	-	59	58
Manisa	130	95	8	2	1	-	-	-	-	-	139	97
Mardin	41	46	2	-	-	-	1	-	-	-	44	46
Mersin	108	78	7	5	6	-	1	-	-	-	122	83
Muğla	48	29	3	4	2	1	-	-	-	-	53	34
Muş	23	19	1	-	1	-	-	-	-	-	25	19
Nevşehir	15	14	2	2	1	-	-	-	-	-	18	16
Niğde	17	14	-	-	-	-	-	-	-	-	17	14
Ordu	110	54	14	7	2	1	3	-	2	-	131	62
Osmaniye	35	22	3	-	2	-	-	-	-	-	40	22
Rize	43	25	4	-	-	-	-	-	-	-	47	25
Sakarya	158	93	19	5	5	2	-	-	-	-	182	100
Samsun	152	92	9	6	-	-	2	-	-	-	163	98
Siirt	15	15	3	2	-	-	-	-	-	-	18	17
Sinop	13	8	4	-	1	-	1	-	-	-	19	8
Sivas	44	51	4	-	1	1	-	-	-	-	49	52
Şanlıurfa	126	110	6	7	-	-	1	-	-	-	133	117
Şırnak	34	30	1	1	-	-	-	-	-	-	35	31
Tekirdağ	95	52	16	3	1	-	-	-	-	-	112	55
Tokat	39	46	4	1	-	-	-	-	-	-	43	47
Trabzon	67	36	6	2	1	-	3	-	-	-	77	38
Tunceli	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4
Uşak	15	14	-	1	-	-	-	-	-	-	15	15
Van	52	29	1	2	1	-	-	-	-	-	54	31
Yalova	24	17	1	1	-	-	-	-	-	-	25	18
Yozgat	28	21	1	1	1	-	-	-	-	-	30	22
Zonguldak	110	44	4	3	-	-	1	-	-	-	115	47
TOPLAM	7.122	5.230	567	251	131	34	55	12	6	1	7.881	5.528

Tablo 59. İllere Göre Toplam Akciğer TB Olgularında Bakteriyojik Tetkik Sonuçları, 2013

İL	Toplam AC TB Olgusu*	Yayma Yapılan		Yayma (+) Olgu**		Kültür Yapılan		Kültür (+) Olgu**		İDT Yapılan***	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Adana	265	240	90,6	172	64,9	217	81,9	149	56,2	141	94,6
Adıyaman	37	37	100,0	25	67,6	35	94,6	21	56,8	19	90,5
Afyonkarahisar	51	45	88,2	23	45,1	34	66,7	22	43,1	19	86,4
Ağrı	30	26	86,7	19	63,3	14	46,7	7	23,3	2	28,6
Aksaray	17	17	100,0	14	82,4	17	100,0	15	88,2	13	86,7
Amasya	12	11	91,7	8	66,7	5	41,7	4	33,3	3	75,0
Ankara	305	293	96,1	179	58,7	284	93,1	191	62,6	177	92,7
Antalya	148	135	91,2	105	70,9	130	87,8	112	75,7	106	94,6
Ardahan	9	9	100,0	8	88,9	8	88,9	7	77,8	6	85,7
Artvin	27	24	88,9	19	70,4	13	48,1	10	37,0	8	80,0
Aydın	127	124	97,6	87	68,5	114	89,8	100	78,7	77	77,0
Balıkesir	202	188	93,1	133	65,8	178	88,1	151	74,8	134	88,7
Bartın	42	42	100,0	30	71,4	11	26,2	9	21,4	7	77,8
Batman	37	33	89,2	22	59,5	26	70,3	16	43,2	7	43,8
Bayburt	1	0	-	-	-	0	-	-	-	0	-
Bilecik	20	19	95,0	11	55,0	18	90,0	12	60,0	10	83,3
Bingöl	29	27	93,1	12	41,4	22	75,9	9	31,0	8	88,9
Bitlis	11	10	90,9	7	63,6	6	54,5	2	18,2	2	100,0
Bolu	15	14	93,3	9	60,0	14	93,3	11	73,3	11	100,0
Burdur	10	10	100,0	8	80,0	10	100,0	7	70,0	4	57,1
Bursa	395	364	92,2	258	65,3	308	78,0	257	65,1	225	87,5
Çanakkale	81	79	97,5	56	69,1	63	77,8	55	67,9	52	94,5
Çankırı	10	10	100,0	6	60,0	10	100,0	6	60,0	6	100,0
Çorum	47	41	87,2	22	46,8	40	85,1	21	44,7	18	85,7
Denizli	57	55	96,5	32	56,1	52	91,2	32	56,1	31	96,9
Diyarbakır	145	134	92,4	95	65,5	110	75,9	75	51,7	38	50,7
Düzce	57	57	100,0	35	61,4	46	80,7	39	68,4	36	92,3
Edirne	93	89	95,7	72	77,4	87	93,5	71	76,3	65	91,5
Elazığ	44	39	88,6	30	68,2	33	75,0	21	47,7	19	90,5
Erzincan	11	9	81,8	7	63,6	5	45,5	5	45,5	2	40,0
Erzurum	43	39	90,7	31	72,1	36	83,7	29	67,4	5	17,2
Eskişehir	66	59	89,4	39	59,1	55	83,3	47	71,2	44	93,6
Gaziantep	162	158	97,5	121	74,7	145	89,5	117	72,2	114	97,4
Giresun	61	56	91,8	38	62,3	47	77,0	42	68,9	31	73,8
Gümüşhane	10	10	100,0	6	60,0	9	90,0	9	90,0	8	88,9
Hakkari	9	4	44,4	4	44,4	0	-	-	-	-	-
Hatay	128	116	90,6	89	69,5	98	76,6	83	64,8	79	95,2
Iğdır	12	12	100,0	11	91,7	5	41,7	3	25,0	2	66,7
Isparta	14	13	92,9	7	50,0	12	85,7	10	71,4	9	90,0
İstanbul	2.762	2.516	91,1	1.487	53,8	2.443	88,5	2.007	72,7	1.935	96,4
İzmir	476	465	97,7	307	64,5	451	94,7	419	88,0	366	87,4
Kahramanmaraş	68	59	86,8	47	69,1	46	67,6	39	57,4	37	94,9

Tablo 59. İllere Göre Toplam Akciğer TB Olgularında Bakteriyolojik Tetkik Sonuçları, 2013 (devamı)

İL	Toplam AC TB Olgusu*	Yayma Yapılan		Yayma (+) Olgu**		Kültür Yapılan		Kültür (+) Olgu**		İDT Yapılan***	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karabük	22	18	81,8	14	63,6	5	22,7	5	22,7	3	60,0
Karaman	7	7	100,0	6	85,7	7	100,0	6	85,7	6	100,0
Kars	15	12	80,0	4	26,7	6	40,0	2	13,3	-	-
Kastamonu	31	31	100,0	17	54,8	29	93,5	24	77,4	24	100,0
Kayseri	56	54	96,4	27	48,2	52	92,9	32	57,1	30	93,8
Kırıkkale	10	10	100,0	5	50,0	10	100,0	5	50,0	5	100,0
Kırklareli	71	62	87,3	46	64,8	59	83,1	46	64,8	42	91,3
Kırşehir	9	9	100,0	8	88,9	9	100,0	9	100,0	9	100,0
Kilis	18	17	94,4	15	83,3	12	66,7	8	44,4	8	100,0
Kocaeli	211	200	94,8	139	65,9	181	85,8	162	76,8	148	91,4
Konya	147	135	91,8	86	58,5	128	87,1	108	73,5	104	96,3
Kütahya	34	30	88,2	21	61,8	29	85,3	25	73,5	19	76,0
Malatya	71	71	100,0	51	71,8	70	98,6	40	56,3	27	67,5
Manisa	153	147	96,1	108	70,6	144	94,1	134	87,6	123	91,8
Mardin	44	37	84,1	22	50,0	34	77,3	26	59,1	11	42,3
Mersin	134	124	92,5	98	73,1	103	76,9	80	59,7	71	88,8
Muğla	61	59	96,7	41	67,2	41	67,2	34	55,7	25	73,5
Muş	20	15	75,0	10	50,0	11	55,0	2	10,0	2	100,0
Nevşehir	16	13	81,3	10	62,5	13	81,3	6	37,5	5	83,3
Niğde	12	11	91,7	6	50,0	10	83,3	6	50,0	6	100,0
Ordu	138	133	96,4	92	66,7	107	77,5	89	64,5	83	93,3
Osmaniye	41	41	100,0	27	65,9	41	100,0	33	80,5	31	93,9
Rize	40	37	92,5	18	45,0	35	87,5	18	45,0	13	72,2
Sakarya	221	205	92,8	137	62,0	194	87,8	175	79,2	165	94,3
Samsun	173	169	97,7	94	54,3	159	91,9	117	67,6	111	94,9
Siirt	20	17	85,0	11	55,0	9	45,0	8	40,0	7	87,5
Sinop	16	16	100,0	12	75,0	14	87,5	12	75,0	10	83,3
Sivas	48	47	97,9	23	47,9	47	97,9	33	68,8	32	97,0
Şanlıurfa	151	128	84,8	86	57,0	50	33,1	43	28,5	22	51,2
Şırnak	34	30	88,2	18	52,9	13	38,2	7	20,6	5	71,4
Tekirdağ	131	125	95,4	92	70,2	120	91,6	89	67,9	69	77,5
Tokat	53	45	84,9	32	60,4	13	24,5	11	20,8	10	90,9
Trabzon	71	70	98,6	45	63,4	68	95,8	59	83,1	56	94,9
Tunceli	4	4	100,0	4	100,0	1	25,0	1	25,0	1	100,0
Uşak	16	16	100,0	9	56,3	14	87,5	11	68,8	8	72,7
Van	42	33	78,6	19	45,2	19	45,2	12	28,6	11	91,7
Yalova	32	25	78,1	22	68,8	25	78,1	23	71,9	21	91,3
Yozgat	25	21	84,0	12	48,0	15	60,0	13	52,0	10	76,9
Zonguldak	111	109	98,2	77	69,4	96	86,5	81	73,0	46	56,8
TOPLAM	8.655	8.021	92,7	5.255	60,7	7.250	83,8	5.837	67,4	5.255	90,0

*Akciğer olguları + "akciğer + akciğer dışı" olgular.

** Yayma/ kültür yapılanlar içindeki pozitiflik oranıdır.

*** Kültür pozitiflerde İDT yapılma oranıdır.

6

TEDAVİ SONUÇLARI

TEDAVİ SONUÇLARININ ANALİZİ

Dünya genelinde yapılan tüberküloz epidemiyolojisi çalışmalarında tedavi sonucu, **tedavi başlangıcından 12 ay sonraki durum** olarak kabul edildiğinden, ülkemizde de tedavi sonuçları aynı şekilde toplanmakta ve değerlendirilmektedir. 2012 yılında Türkiye genelinde verem savaşı dispanserlerinde kayıt altına alınan hastaların, tedavinin başlangıcından 12 ay sonraki tedavi durumları bu raporda yer almaktadır.

2012 yılı Türkiye Ulusal Tüberküloz Sürveyans Araştırması (TUTSA) kayıtlarından tüm TB hastalarının bilgilerinin olduğu listeler hazırlanarak verem savaşı dispanserlerine gönderilmiştir. Dispanserlerde hastaların tedavi sonuçları bu listelere kaydedilmiş ve tekrar Başkanlığımıza gönderilmiştir. Tedaviye başlandıktan sonra yapılan incelemelerde TB olmadığı anlaşılan hastalar 2012 hasta listelerinden çıkartılmış ve kalan sayı kohort olarak alınmıştır.

Tedavi sonuçları için kullanılan tanımlar raporun sonundaki "tanımlar ve veri standartları" bölümünde açıklanmıştır.

Bir dispanserden başka bir dispansere nakil giden hastaların tedavi sonuçları en son kayıt oldukları dispanserden alınmıştır. Bu nedenle, tedavi sonuçları içinde "nakil giden" kavramı sadece yurtdışına giden hastalar için kullanılmıştır.

2012 yılında kaydedilen 14.691 hastadan 191'inin (yeni olgularda 171 kişi, önceden tedavi görmüşlerde 20 kişi) daha sonraki incelemelerde TB olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle tedavi sonuçları 14.500 hasta **(13.364 yeni + 1.136 önceden tedavi görmüş)** üzerinden verilmiştir.

Tablo 60. Tüm Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

Hastalığın Tutulum Yeri	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU											
				Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden*		Tedavisi Devam Eden	
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Akciğer**	9.391	98	9.293	8.075	86,9	331	3,6	75	0,8	468	5,0	14	0,1	330	3,6
AC Dışı	5.300	93	5.207	4.643	89,2	105	2,0	8	0,1	161	3,1	8	0,2	282	5,4
Toplam	14.691	191	14.500	12.718	87,7	436	3,0	83	0,6	629	4,3	22	0,2	612	4,2

* Yurt dışı nakiller

** AC Olguları + "AC+AC Dışı" Olgular

Tablo 61. Yeni Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

Hastalığın Tutulum Yeri	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU											
				Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden*		Tedavisi Devam Eden	
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Akciğer**	8.414	86	8.328	7.437	89,3	231	2,8	55	0,7	407	4,9	13	0,1	185	2,2
AC Dışı	5.121	85	5.036	4.513	89,6	100	2,0	7	0,1	149	3,0	8	0,2	259	5,1
Toplam	13.535	171	13.364	11.950	89,4	331	2,5	62	0,5	556	4,2	21	0,1	444	3,3

* Yurt dışı nakiller

** AC Olguları + "AC+AC Dışı" Olgular

Tablo 62. Önceden Tedavi Görmüş Olgularda Hastalığın Tutulum Yerine Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

Hastalığın Tutulum Yeri	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU											
				Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden*		Tedavisi Devam Eden	
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Akciğer**	977	12	965	638	66,1	100	10,4	20	2,1	61	6,3	1	0,1	145	15,0
AC Dışı	179	8	171	130	76,0	5	2,9	1	0,6	12	7,0			23	13,5
Toplam	1.156	20	1.136	768	67,6	105	9,2	21	1,9	73	6,4	1	0,1	168	14,8

* Yurt dışı nakiller

**AC Olguları + “AC+AC Dışı” Olgular

Tablo 63. Yayma (+) Akciğer TB Olgularında Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

OLGU TANIMI	Kayıt Edilen	TB Değil	TB	TEDAVİ SONUCU															
				Kür		Tedavi Tamamlama		Tedavi Başarısı*		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden**		Tedavisi Devam Eden	
				Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeni Olgular	4.877	20	4.857	2.750	56,6	1.576	32,4	4.326	89,1	149	3,1	45	0,9	217	4,5	9	0,2	111	2,3
Önceden Tedavi Görmüş Olgular	706	7	699	266	38,1	168	24,0	434	62,1	80	11,4	18	2,6	40	5,7	1	0,1	126	18,0
Tüm Olgular	5.583	27	5.556	3.016	54,3	1.744	31,4	4.760	85,7	229	4,1	63	1,1	257	4,6	10	0,2	237	4,3

* Tedavi Başarısı: Kür + Tedavi tamamlama

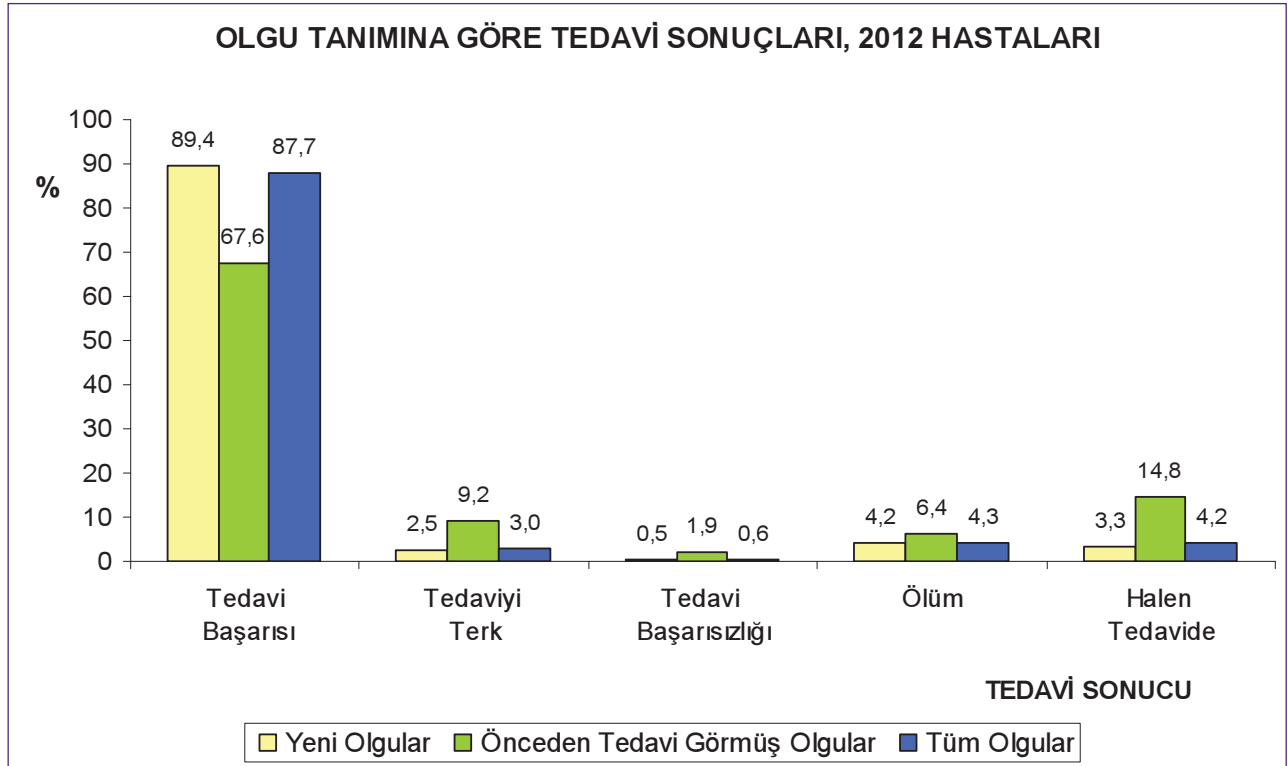
** Yurt dışı nakiller

Tablo 64. Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

Olgu Tanımı	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden		Halen Tedavide		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Yeni Olgular	11.950	89,4	331	2,5	62	0,5	556	4,2	21	0,1	444	3,3	13.364
Önceden Tedavi Görmüş Olgular	768	67,6	105	9,2	21	1,9	73	6,4	1	0,1	168	14,8	1.136
Nüks	663	77,9	39	4,6	17	2,0	58	6,8	-	-	74	8,7	851
Terkten Dönen	88	48,9	55	30,6	2	1,1	12	6,7	-	-	23	12,8	180
Başarısızlıktan Gelen	14	15,1	9	9,7	2	2,2	3	3,2	-	-	65	69,9	93
Kronik	3	25,0	2	16,7	-	-	-	-	1	8,3	6	50,0	12
TOPLAM	12.718	87,7	436	3,0	83	0,6	629	4,3	22	0,2	612	4,2	14.500

Yüzdeler satır yüzdesidir.

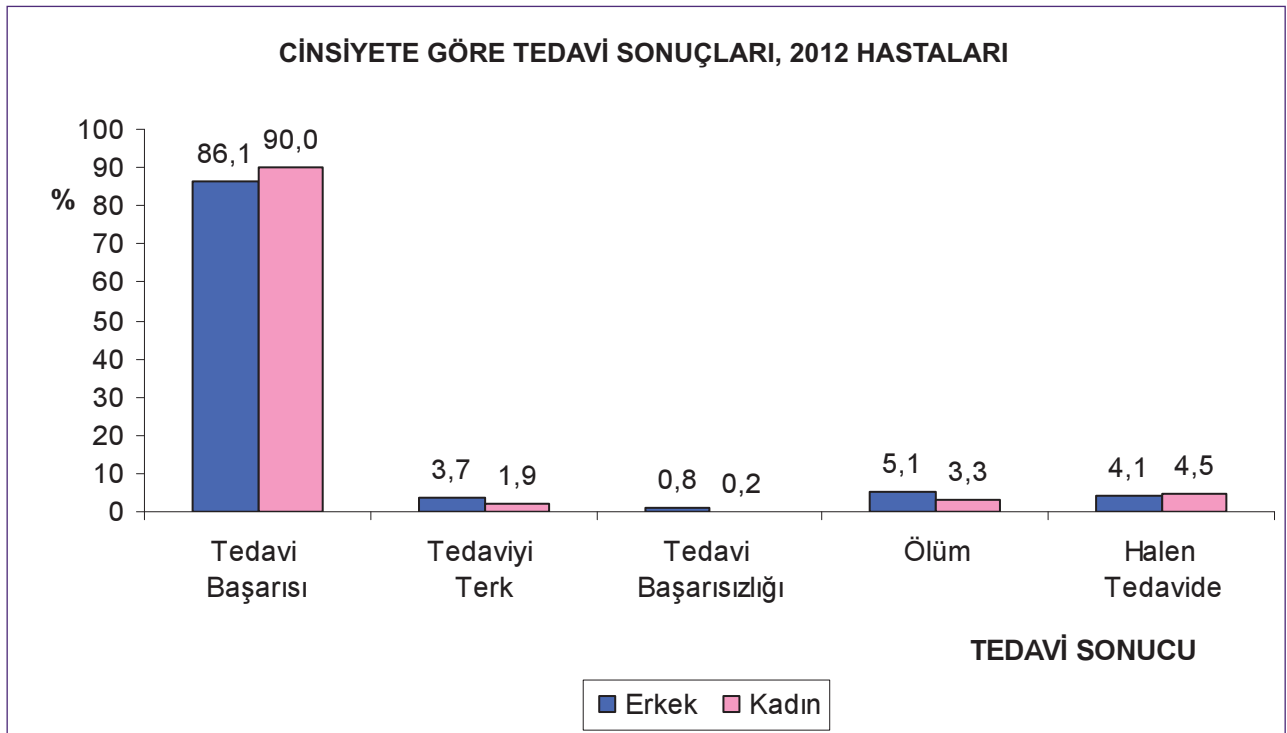
Yurt dışına nakil giden hastalar grafikte gösterilmemiştir.

Şekil 23. TB Olgularında Olgu Tanımına Göre Tedavi Sonuçları, 2012

Tablo 65. Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

CİNSİYET	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden		Halen Tedavide		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Erkek	7.432	86,1	322	3,7	69	0,8	436	5,1	17	0,2	351	4,1	8.627
Kadın	5.286	90,0	114	1,9	14	0,2	193	3,3	5	0,1	261	4,5	5.873
TOPLAM	12.718	87,7	436	3,0	83	0,6	629	4,3	22	0,2	612	4,2	14.500

Yüzdeler satır yüzdesidir.

Yurt dışına nakil giden hastalar grafikte gösterilmemiştir.

Şekil 24. Toplam TB Olgularının Cinsiyete Göre Tedavi Sonuçları, 2012

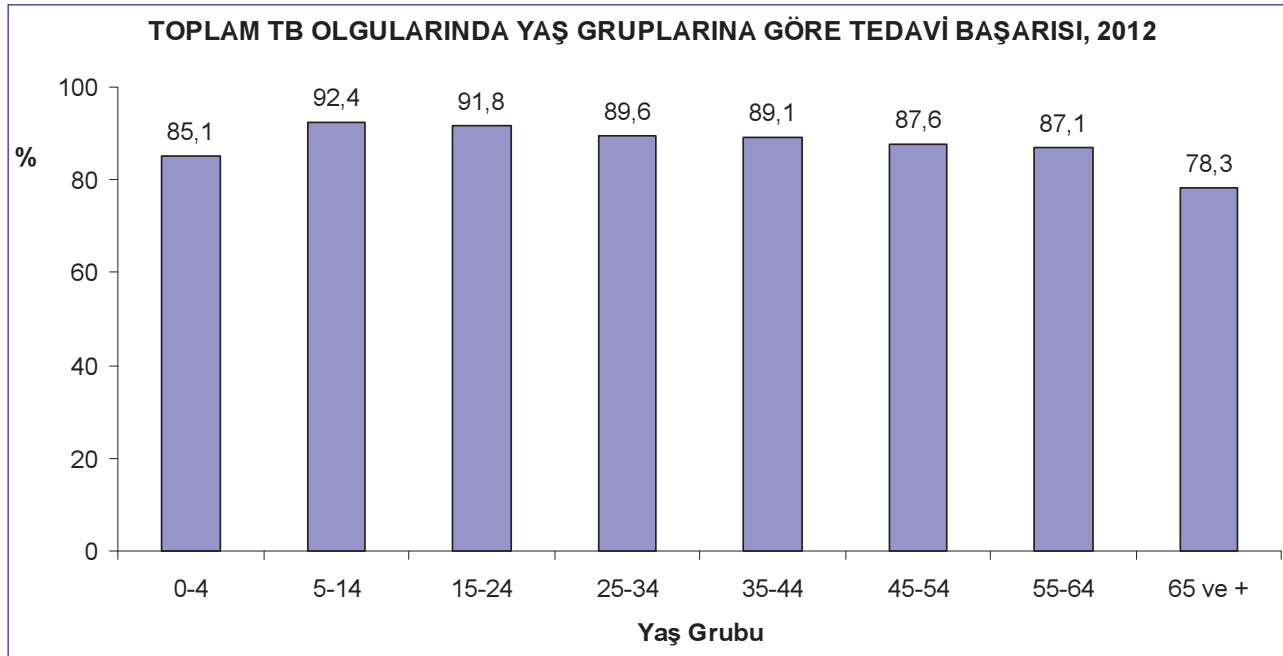

Tablo 66. Toplam TB Olgularının Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

YAŞ GRUBU	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM	
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden		Tedavisi Devam Eden			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
0-4	149	85,1	1	0,6	-	-	6	3,4	-	-	19	10,9	175	1,2
5-14	463	92,4	2	0,4	-	-	7	1,4	-	-	29	5,8	501	3,4
15-24	2.329	91,8	84	3,3	13	0,5	12	0,5	8	0,3	92	3,6	2.538	17,5
25-34	2.624	89,6	120	4,1	16	0,5	25	0,9	2	0,1	140	4,8	2.927	20,2
35-44	1.933	89,1	90	4,1	19	0,9	36	1,7	4	0,2	87	4,0	2.169	15,0
45-54	1.915	87,6	65	3,0	17	0,8	85	3,9	2	0,1	101	4,6	2.185	15,1
55-64	1.665	87,1	30	1,6	14	0,7	128	6,7	2	0,1	73	3,8	1.912	13,2
65 ve +	1.640	78,3	44	2,1	4	0,2	330	15,8	4	0,2	71	3,4	2.093	14,4
TOPLAM	12.718	87,7	436	3,0	83	0,6	629	4,3	22	0,2	612	4,2	14.500	100,0

* Satır yüzdesi

** Sütun yüzdesi

Şekil 25. Toplam TB Olgularında Yaş Gruplarına Göre Tedavi Başarısı, 2012

Tablo 67. Erkek Hastalarda Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

YAŞ GRUBU	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM	
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden		Tedavisi Devam Eden			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
0-4	83	88,3	1	1,1	-	-	1	1,1	-	-	9	9,6	94	1,1
5-14	232	92,8	2	0,8	-	-	3	1,2	-	-	13	5,2	250	2,9
15-24	1.277	91,5	55	3,9	7	0,5	8	0,6	4	0,3	44	3,2	1.395	16,2
25-34	1.495	88,3	97	5,7	12	0,7	15	0,9	1	0,1	74	4,4	1.694	19,6
35-44	1.194	87,2	73	5,3	16	1,2	24	1,8	4	0,3	58	4,2	1.369	15,9
45-54	1.258	85,4	51	3,5	16	1,1	68	4,6	2	0,1	78	5,3	1.473	17,1
55-64	1.051	86,4	21	1,7	14	1,2	92	7,6	2	0,2	37	3,0	1.217	14,1
65 ve +	842	74,2	22	1,9	4	0,4	225	19,8	4	0,4	38	3,3	1.135	13,2
TOPLAM	7.432	86,1	322	3,7	69	0,8	436	5,1	17	0,2	351	4,1	8.627	100,0

* Satır yüzdesi ** Sütun yüzdesi

Tablo 68. Kadın Hastalarda Yaş Gruplarına Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

YAŞ GRUBU	TEDAVİ SONUCU												TOPLAM	
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden		Tedavisi Devam Eden			
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
0-4	66	81,5	-	-	-	-	5	6,2	-	-	10	12,3	81	1,4
5-14	231	92,0	-	-	-	-	4	1,6	-	-	16	6,4	251	4,3
15-24	1.052	92,0	29	2,5	6	0,5	4	0,3	4	0,3	48	4,2	1.143	19,5
25-34	1.129	91,6	23	1,9	4	0,3	10	0,8	1	0,1	66	5,4	1.233	21,0
35-44	739	92,4	17	2,1	3	0,4	12	1,5	-	-	29	3,6	800	13,6
45-54	657	92,3	14	2,0	1	0,1	17	2,4	-	-	23	3,2	712	12,1
55-64	614	88,3	9	1,3	-	-	36	5,2	-	-	36	5,2	695	11,8
65 ve +	798	83,3	22	2,3	-	-	105	11,0	-	-	33	3,4	958	16,3
TOPLAM	5.286	90,0	114	1,9	14	0,2	193	3,3	5	0,1	261	4,5	5.873	100,0

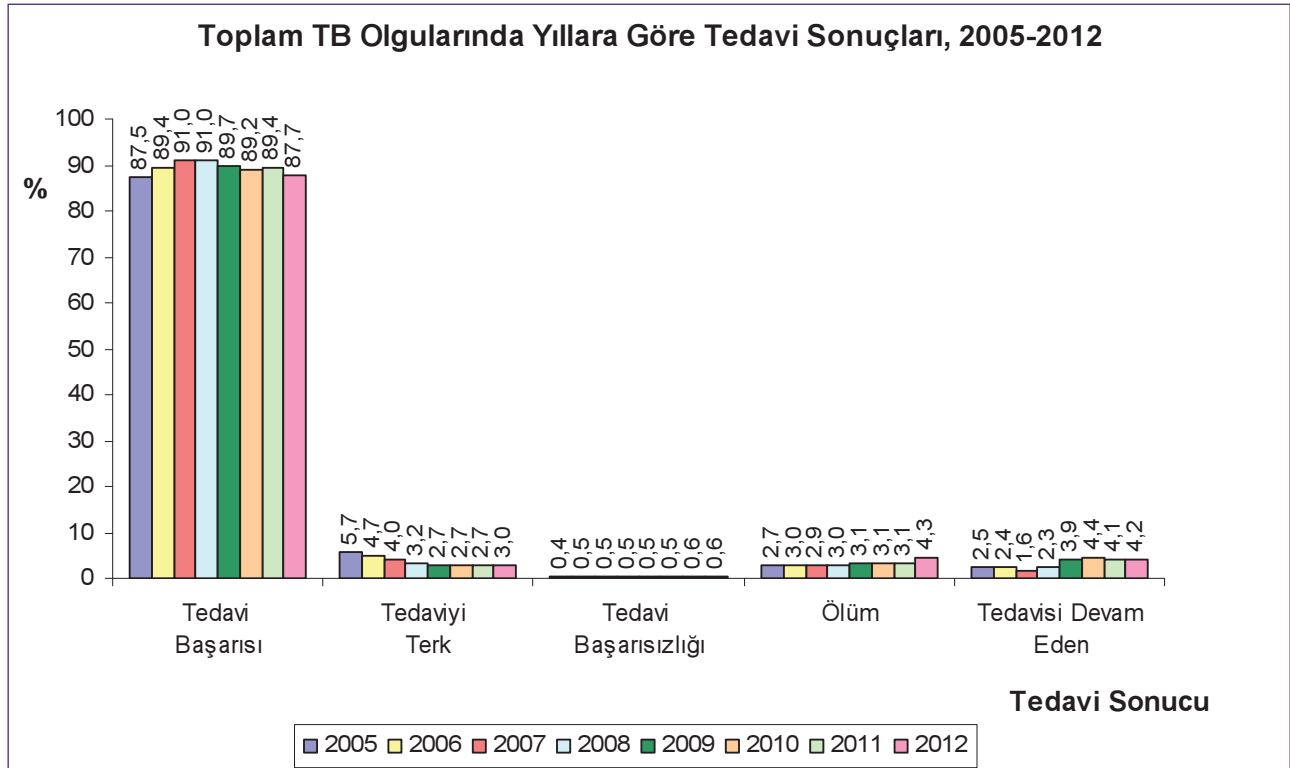
* Satır yüzdesi ** Sütun yüzdesi

Tablo 69. Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2005-2012

YIL	TEDAVİ SONUÇLARI												TOPLAM HASTA
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Nakil Giden*		Tedavisi Devam Eden		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
2005	17.677	87,5	1.152	5,7	76	0,4	546	2,7	239	1,2	507	2,5	20.197
2006	18.045	89,4	954	4,7	99	0,5	608	3,0	5	0,0	479	2,4	20.190
2007	17.727	91,0	770	4,0	105	0,5	563	2,9	3	0,0	313	1,6	19.481
2008	16.588	91,0	578	3,2	94	0,5	540	3,0	5	0,0	431	2,3	18.236
2009	15.379	89,7	467	2,7	93	0,5	525	3,1	10	0,1	674	3,9	17.148
2010	14.513	89,2	446	2,7	88	0,5	505	3,1	9	0,1	715	4,4	16.276
2011	13.775	89,4	417	2,7	85	0,6	474	3,1	18	0,1	639	4,1	15.408
2012	12.718	87,7	436	3,0	83	0,6	629	4,3	22	0,2	612	4,2	14.500

* 2006 yılından itibaren nakil giden başlığında sadece yurtdışı nakiller verilmiştir.

Nakil giden hastalar grafikte gösterilmemiştir.

Şekil 26. Toplam TB Olgularında Yıllara Göre Tedavi Sonuçları, 2005-2012

Tablo 70. 2010 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl ve 3. Yıl Tedavi Sonuçları

TEDAVİ SONUCU	2. Yıl (24. ay)		3. Yıl (36. ay)	
	Sayı	%	Sayı	%
Tedavi Başarısı	168	67,2	185	74,0
Tedaviyi Terk	15	6,0	20	8,0
Tedavi Başarısızlığı	10	4,0	15	6,0
Ölüm	20	8,0	22	8,8
Tedavisi Devam Eden	31	12,4	2	0,8
TB Değil*	6	2,4	6	2,4
TOPLAM	250	100,0	250	100,0

*Tedavi başladıktan sonra TB olmadıkları anlaşılmıştır.

Tablo 71. 2011 Yılı ÇİD-TB Olgularının 2. Yıl (24. ay) Tedavi Sonuçları

TEDAVİ SONUCU	2. Yıl (24. ay)	
	Sayı	%
Tedavi Başarısı	169	64,5
Tedaviyi Terk	22	8,4
Tedavi Başarısızlığı	8	3,1
Ölüm	25	9,5
Tedavisi Devam Eden	30	11,5
Yurt Dışı Nakil	3	1,1
TB Değil*	5	1,9
TOPLAM	262	100,0

*Tedavi başladıktan sonra TB olmadıkları anlaşılmıştır.

Tablo 72. TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları ve DGT Oranları, 2012 Hastaları

İL	TEDAVİ SONUCU										TOPLAM HASTA*	DGT
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Adana	296	85,3	13	3,7	-	-	10	2,9	28	8,1	347	100,0
Adıyaman	62	91,2	2	2,9	1	1,5	1	1,5	2	2,9	68	100,0
Afyonkarahisar	76	87,4	1	1,1	-	-	4	4,6	6	6,9	87	100,0
Ağrı	56	90,3	-	-	-	-	2	3,2	4	6,5	62	100,0
Aksaray	23	82,1	1	3,6	-	-	1	3,6	3	10,7	28	100,0
Amasya	36	97,3	-	-	-	-	1	2,7	-	-	37	100,0
Ankara	541	90,0	9	1,5	-	-	30	5,0	21	3,5	601	99,3
Antalya	197	93,8	3	1,4	2	1,0	5	2,4	3	1,4	210	99,5
Ardahan	11	91,7	-	-	-	-	1	8,3	-	-	12	100,0
Artvin	35	85,4	2	4,9	-	-	1	2,4	3	7,3	41	100,0
Aydın	154	92,2	1	0,6	2	1,2	10	6,0	-	-	167	99,4
Balıkesir	218	85,8	5	2,0	2	0,8	17	6,7	12	4,7	254	100,0
Bartın	38	90,5	-	-	-	-	3	7,1	1	2,4	42	85,7
Batman	73	91,3	1	1,3	-	-	1	1,3	5	6,3	80	98,8
Bayburt	2	66,7	-	-	-	-	1	33,3	-	-	3	100,0
Bilecik	21	87,5	3	12,5	-	-	-	-	-	-	24	91,7
Bingöl	49	84,5	3	5,2	-	-	3	5,2	3	5,2	58	100,0
Bitlis	25	92,6	-	-	-	-	1	3,7	1	3,7	27	96,3
Bolu	38	82,6	2	4,3	-	-	4	8,7	2	4,3	46	97,8
Burdur	25	86,2	1	3,4	-	-	2	6,9	1	3,4	29	93,1
Bursa	531	87,5	9	1,5	4	0,7	27	4,4	36	5,9	607	97,4
Çanakkale	122	96,8	-	-	1	0,8	3	2,4	-	-	126	100,0
Çankırı	18	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	18	100,0
Çorum	76	92,7	3	3,7	-	-	2	2,4	1	1,2	82	100,0
Denizli	97	96,0	-	-	-	-	4	4,0	-	-	101	100,0
Diyarbakır	256	89,8	4	1,4	-	-	8	2,8	17	6,0	285	100,0
Düzce	108	99,1	-	-	1	0,9	-	-	-	-	109	100,0
Edirne	98	84,5	1	0,9	1	0,9	5	4,3	11	9,5	116	100,0
Elazığ	69	73,4	5	5,3	1	1,1	7	7,4	12	12,8	94	100,0
Erzincan	30	96,8	-	-	-	-	-	-	1	3,2	31	96,9
Erzurum	99	83,9	3	2,5	-	-	3	2,5	13	11,0	118	100,0
Eskişehir	80	84,2	1	1,1	1	1,1	4	4,2	9	9,5	95	100,0
Gaziantep	222	85,4	9	3,5	1	0,4	8	3,1	20	7,7	260	100,0
Giresun	95	83,3	2	1,8	-	-	5	4,4	12	10,5	114	100,0
Gümüşhane	17	89,5	-	-	-	-	2	10,5	-	-	19	100,0
Hakkari	17	77,3	1	4,5	-	-	-	-	4	18,2	22	100,0
Hatay	116	80,0	8	5,5	3	2,1	10	6,9	8	5,5	145	97,9
İğdır	21	91,3	-	-	-	-	-	-	2	8,7	23	100,0
Isparta	43	89,6	-	-	-	-	4	8,3	1	2,1	48	100,0
İstanbul	3.987	86,2	249	5,4	37	0,8	167	3,6	186	4,0	4.626	94,4
İzmir	587	86,3	16	2,4	5	0,7	51	7,5	21	3,1	680	100,0

Tablo 72. TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları ve DGT Oranları, 2012 Hastaları (devamı)

İL	TEDAVİ SONUCU										TOPLAM HASTA*	DGT
	Tedavi Başarısı		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Kahramanmaraş	108	87,1	1	0,8	-	-	6	4,8	9	7,3	124	100,0
Karabük	42	89,4	-	-	-	-	3	6,4	2	4,3	47	100,0
Karaman	24	88,9	-	-	1	3,7	2	7,4	-	-	27	100,0
Kars	21	72,4	2	6,9	-	-	1	3,4	5	17,2	29	96,6
Kastamonu	50	89,3	1	1,8	1	1,8	1	1,8	3	5,4	56	100,0
Kayseri	137	90,1	1	0,7	-	-	6	3,9	8	5,3	152	100,0
Kırıkkale	28	90,3	-	-	-	-	1	3,2	2	6,5	31	100,0
Kırklareli	84	87,5	-	-	-	-	7	7,3	5	5,2	96	100,0
Kırşehir	18	85,7	-	-	-	-	1	4,8	2	9,5	21	100,0
Kilis	15	88,2	-	-	-	-	2	11,8	-	-	17	100,0
Kocaeli	294	89,1	1	0,3	4	1,2	16	4,8	15	4,5	330	100,0
Konya	240	93,4	-	-	-	-	12	4,7	5	1,9	257	100,0
Kütahya	59	89,4	-	-	-	-	7	10,6	-	-	66	100,0
Malatya	141	91,6	2	1,3	-	-	6	3,9	5	3,2	154	100,0
Manisa	254	90,1	3	1,1	-	-	18	6,4	7	2,5	282	100,0
Mardin	88	92,6	2	2,1	1	1,1	1	1,1	3	3,2	95	97,9
Mersin	208	81,9	17	6,7	-	-	13	5,1	16	6,3	254	100,0
Muğla	86	88,7	6	6,2	1	1,0	4	4,1	-	-	97	100,0
Muş	60	92,3	1	1,5	-	-	1	1,5	3	4,6	65	100,0
Nevşehir	30	90,9	1	3,0	-	-	2	6,1	-	-	33	100,0
Niğde	28	90,3	1	3,2	-	-	-	-	2	6,5	31	93,5
Ordu	159	89,8	3	1,7	5	2,8	8	4,5	2	1,1	177	98,9
Osmaniye	63	90,0	1	1,4	-	-	4	5,7	2	2,9	70	100,0
Rize	57	93,4	2	3,3	-	-	1	1,6	1	1,6	61	100,0
Sakarya	262	89,4	9	3,1	1	0,3	6	2,0	15	5,1	293	99,3
Samsun	252	88,7	4	1,4	2	0,7	22	7,7	4	1,4	284	99,3
Siirt	43	97,7	-	-	-	-	-	-	1	2,3	44	100,0
Sinop	31	88,6	-	-	1	2,9	3	8,6	-	-	35	100,0
Sivas	83	97,6	1	1,2	-	-	1	1,2	-	-	85	98,8
Şanlıurfa	240	90,9	5	1,9	1	0,4	9	3,4	9	3,4	264	97,7
Şırnak	67	88,2	2	2,6	-	-	3	3,9	4	5,3	76	100,0
Tekirdağ	168	88,0	2	1,0	-	-	14	7,3	7	3,7	191	100,0
Tokat	95	92,2	-	-	-	-	4	3,9	4	3,9	103	100,0
Trabzon	166	86,9	3	1,6	2	1,0	14	7,3	6	3,1	191	100,0
Tunceli	9	90,0	-	-	-	-	1	10,0	-	-	10	100,0
Uşak	24	88,9	-	-	-	-	2	7,4	1	3,7	27	100,0
Van	81	94,2	1	1,2	-	-	2	2,3	2	2,3	86	100,0
Yalova	23	71,9	1	3,1	-	-	2	6,3	6	18,8	32	100,0
Yozgat	34	82,9	4	9,8	-	-	2	4,9	1	2,4	41	100,0
Zonguldak	181	89,6	1	0,5	1	0,5	13	6,4	6	3,0	202	100,0
TOPLAM	12.718	87,9	436	3,0	83	0,6	629	4,3	612	4,2	14.478	97,8

*Adana'nın 4, İstanbul'un 3, Antalya ve Trabzon'un 2'ser, Amasya, Ankara, Bursa, Erzincan, Gaziantep, Konya, Nevşehir, Osmaniye, Rize, Tekirdağ ve Zonguldak'ın 1'er hastası (toplam 22 hasta) yurt dışına gittiğinden kohorttan çıkarılmıştır.

Tablo 73. Yeni Yayma (+) AC TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları

İL	Yeni Yayma (+) AC TB*	TEDAVİ SONUCU											
		Kür		Tedavi Başarısı**		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Adana	128	71	55,5	114	89,1	5	3,9	-	-	2	1,6	7	5,5
Adıyaman	23	8	34,8	22	95,7	-	-	1	4,3	-	-	-	-
Afyonkarahisar	16	6	37,5	14	87,5	-	-	-	-	2	12,5	-	-
Ağrı	20	2	10,0	19	95,0	-	-	-	-	1	5,0	-	-
Aksaray	3	3	100,0	3	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Amasya	11	2	18,2	11	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Ankara	152	124	81,6	136	89,5	4	2,6	-	-	6	3,9	6	3,9
Antalya	97	62	63,9	91	93,8	1	1,0	1	1,0	4	4,1	-	-
Ardahan	7	0	0,0	7	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Artvin	17	6	35,3	16	94,1	-	-	-	-	-	-	1	5,9
Aydın	90	71	78,9	82	91,1	-	-	2	2,2	6	6,7	-	-
Balıkesir	112	49	43,8	97	86,6	2	1,8	1	0,9	7	6,3	5	4,5
Bartın	22	19	86,4	21	95,5	-	-	-	-	1	4,5	-	-
Batman	16	7	43,8	14	87,5	1	6,3	-	-	1	6,3	-	-
Bayburt	2	0	0,0	2	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilecik	10	1	10,0	9	90,0	1	10,0	-	-	-	-	-	-
Bingöl	9	5	55,6	7	77,8	2	22,2	-	-	-	-	-	-
Bitlis	4	2	50,0	4	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Bolu	20	16	80,0	17	85,0	-	-	-	-	2	10,0	1	5,0
Burdur	12	8	66,7	11	91,7	-	-	-	-	1	8,3	-	-
Bursa	223	56	25,1	201	90,1	3	1,3	2	0,9	14	6,3	3	1,3
Çanakkale	62	53	85,5	58	93,5	-	-	1	1,6	3	4,8	-	-
Çankırı	6	4	66,7	6	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Çorum	22	19	86,4	21	95,5	1	4,5	-	-	-	-	-	-
Denizli	37	35	94,6	37	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Diyarbakır	88	33	37,5	84	95,5	1	1,1	-	-	2	2,3	1	1,1
Düzce	39	21	53,8	39	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Edirne	50	29	58,0	40	80,0	1	2,0	1	2,0	2	4,0	6	12,0
Elazığ	26	16	61,5	23	88,5	1	3,8	1	3,8	1	3,8	-	-
Erzincan	8	6	75,0	8	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Erzurum	32	1	3,1	28	87,5	1	3,1	-	-	1	3,1	2	6,3
Eskişehir	26	24	92,3	26	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Gaziantep	88	66	75,0	78	88,6	2	2,3	1	1,1	4	4,5	3	3,4
Giresun	41	4	9,8	35	85,4	1	2,4	-	-	2	4,9	3	7,3
Gümüşhane	6	0	0,0	5	83,3	-	-	-	-	1	16,7	-	-
Hakkari	3	0	0,0	1	33,3	-	-	-	-	-	-	2	66,7
Hatay	63	50	79,4	54	85,7	2	3,2	3	4,8	4	6,3	-	-
Iğdır	13	7	53,8	13	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Isparta	9	8	88,9	8	88,9	-	-	-	-	1	11,1	-	-
İstanbul	1.441	823	57,1	1.260	87,4	91	6,3	17	1,2	42	2,9	31	2,2
İzmir	288	188	65,3	251	87,2	4	1,4	4	1,4	23	8,0	6	2,1
Kahramanmaraş	37	27	73,0	31	83,8	-	-	-	-	5	13,5	1	2,7

Tablo 73. Yeni Yayma (+) AC TB Olgularında İllere Göre Tedavi Sonuçları, 2012 Hastaları (devamı)

İL	Yeni Yayma (+) AC TB*	TEDAVİ SONUCU											
		Kür		Tedavi Başarısı**		Tedaviyi Terk		Tedavi Başarısızlığı		Ölüm		Halen Tedavide	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Karabük	11	2	18,2	9	81,8	-	-	-	-	-	-	2	18,2
Karaman	8	7	87,5	7	87,5	-	-	1	12,5	-	-	-	-
Kars	10	1	10,0	8	80,0	1	10,0	-	-	1	10,0	-	-
Kastamonu	20	9	45,0	19	95,0	-	-	-	-	1	5,0	-	-
Kayseri	31	26	83,9	28	90,3	-	-	-	-	2	6,5	1	3,2
Kırıkkale	14	14	100,0	14	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Kırklareli	43	20	46,5	37	86,0	-	-	-	-	4	9,3	2	4,7
Kırşehir	5	4	80,0	4	80,0	-	-	-	-	-	-	1	20,0
Kilis	9	7	77,8	8	88,9	-	-	-	-	1	11,1	-	-
Kocaeli	110	57	51,8	100	90,9	-	-	1	0,9	5	4,5	4	3,6
Konya	75	36	48,0	67	89,3	-	-	-	-	7	9,3	1	1,3
Kütahya	35	7	20,0	31	88,6	-	-	-	-	4	11,4	-	-
Malatya	29	19	65,5	27	93,1	1	3,4	-	-	1	3,4	-	-
Manisa	111	84	75,7	102	91,9	1	0,9	-	-	7	6,3	1	0,9
Mardin	30	23	76,7	28	93,3	1	3,3	1	3,3	-	-	-	-
Mersin	109	62	56,9	90	82,6	6	5,5	-	-	6	5,5	7	6,4
Muğla	49	17	34,7	46	93,9	1	2,0	1	2,0	1	2,0	-	-
Muş	18	7	38,9	17	94,4	1	5,6	-	-	-	-	-	-
Nevşehir	7	4	57,1	6	85,7	-	-	-	-	1	14,3	-	-
Niğde	9	8	88,9	8	88,9	-	-	-	-	-	-	1	11,1
Ordu	74	44	59,5	64	86,5	2	2,7	2	2,7	4	5,4	2	2,7
Osmaniye	23	21	91,3	21	91,3	1	4,3	-	-	1	4,3	-	-
Rize	26	12	46,2	25	96,2	-	-	-	-	1	3,8	-	-
Sakarya	101	47	46,5	93	92,1	2	2,0	1	1,0	2	2,0	3	3,0
Samsun	79	65	82,3	73	92,4	2	2,5	-	-	3	3,8	1	1,3
Siirt	11	11	100,0	11	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Sinop	10	7	70,0	8	80,0	-	-	1	10,0	1	10,0	-	-
Sivas	20	5	25,0	19	95,0	-	-	-	-	1	5,0	-	-
Şanlıurfa	71	38	53,5	66	93,0	1	1,4	-	-	3	4,2	1	1,4
Şırnak	24	2	8,3	22	91,7	-	-	-	-	1	4,2	1	4,2
Tekirdağ	73	35	47,9	68	93,2	2	2,7	-	-	2	2,7	1	1,4
Tokat	29	16	55,2	27	93,1	-	-	-	-	1	3,4	1	3,4
Trabzon	66	44	66,7	55	83,3	1	1,5	2	3,0	7	10,6	1	1,5
Tunceli	2	0	0,0	2	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Uşak	11	2	18,2	10	90,9	-	-	-	-	1	9,1	-	-
Van	20	5	25,0	19	95,0	-	-	-	-	-	-	1	5,0
Yalova	9	8	88,9	8	88,9	-	-	-	-	1	11,1	-	-
Yozgat	15	10	66,7	10	66,7	2	13,3	-	-	2	13,3	1	6,7
Zonguldak	72	32	44,4	65	90,3	-	-	-	-	7	9,7	-	-
TOPLAM***	4.848	2750	56,7	4.326	89,2	149	3,1	45	0,9	217	4,5	111	2,3

*Akciğer + "AC+AC Dışı" olgular

**Tedavi Başarısı: Kür+Tedavi tamamlama

*** İstanbul'un 3, Antalya ve Trabzon'un 2'ser, Konya ve Nevşehir'in birer hastası (toplam 9 hasta) yurt dışına gittiğinden kohorttan çıkarılmıştır.

7

EKLER

EK 1.

VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Bu raporun, tüberküloz hastaları ile ilgili veri kaynağı, verem savaşı dispanserlerinde, Tüberkülozlu Hasta Kayıt Defteri'ne (VSD-10) bilgileri kayıt edilen, TB tanısı olarak tedavisi başlanan kişilerin kayıtlarıdır. Bu bilgiler dispanserlerden TUTSA formuna geçirilmek suretiyle toplanmaktadır. Kağıt olarak ve bilgisayarda excel ortamında hazırlanan TUTSA formları, iki dönem halinde (01 Ocak-30 Haziran ve 01 Temmuz- 31 Aralık) illerden istenmekte ve bir önceki yıl kayıt altına alınan TB olgularının gerekli bilgileri toplanmaktadır.

Tedavi sonuçları yine TUTSA formları ile yıl sonunda toplu olarak illerden talep edilmektedir. TB hastalarının tedavi sonuçları tanı konulduktan bir yıl sonra, ÇİD TB hastalarının tedavi sonuçları ise 2 yıl sonra toplanmaktadır.

TUTSA formları ile toplanan veriler Epidemiyolojik Değerlendirme ve İstatistik Şube Müdürlüğü personeli tarafından kontrol edilmekte, eksikler ve tutarsızlıklar giderilmektedir. Eksikleri tamamlanan TUTSA formlarındaki bilgiler Access tabanlı olarak hazırlanan TUTSA yazılımına bu konuda eğitim almış personel tarafından girilmektedir. Veriler son halini aldıktan sonra veri tabanı kilitlenerek, her türlü değişikliğe kapatılmaktadır. Ayrıca tüm veriler hem veri girişi sırasında günlük olarak hem de veri girişi bittikten sonra son kopya olarak harici bir bellekte de yedeklenmektedir.

Yazılımın bir ana sayfası vardır ve çok az veri alanı sayısal veri girişi gerektirmekte, çoğunlukla seçenekli alanlarda bir seçenek işaretlenerek veri girişi sağlanmaktadır. Birbiri ile tutarsızlık gösterebilecek veri girişlerinin, insan hatası ile yapılmasını engellemek için, veri girişi sırasında uyumsuz seçenekler otomatik olarak işlevsiz hale dönüşmektedir. Böylece kağıt formda yanlış işaretlenmiş ve kontrolde gözden kaçmış olsa bile bu durum veri giriş aşamasında gözden kaçmamaktadır. Birkaç ay süren veri giriş çalışmalarından sonra, veriler tekrar çeşitli kontrollerden geçmektedir.

Yazılım, bütün verileri Excel programına sütunlar halinde EuroTB (Avrupa Tüberküloz Sürveyansı) kodları ile aktarmaktadır. Program, veri girişi sırasında, her hastaya ayrıca bir sıra numarası vermektedir. Bu numaraya TUTSA numarası denilmektedir ve hastaların gereğinde tek bir numara ile kolayca çağrılmasında kullanılmaktadır. Excel veri tabanına aktarılan hastalar isimleri ve TC kimlik numaraları ile kayıtlı oldukları dispanser adı hariç tamamen kodlu bir Excel satırı olarak görülmektedir. Kodların listesi bütün ülkelerde standarttır. Ayrıca kodlanan veri alanının tanımı ve kapsamı da standarttır.

Veriler açıklanan şekilde Excel programına aktarıldıktan sonra, birden fazla dispanserde kayıt edilen hastaların ayıklanması işlemi yapılmaktadır. Hastalar ayrı ayrı listeler ile hem T.C. Kimlik Numarası sırasına göre hem de alfabetik isim ve soyadı sırasına göre 3 ayrı liste haline dönüştürülür. Aynı yıl içinde birden çok dispanserde kaydına rastlanan hastaların tarih açısından ilk kayıtları, olgu tanımlarının aynı olması şartı ile saklanır ve diğeri silinerek, silinen olgular ayrı bir liste haline getirilir. Bu liste oldukça önemlidir çünkü hastanın tedavi sonucu, ilk kayıt olduğu yerde "nakil giden" olarak görünecek fakat asıl tedavi sonucu bir yıl sonra, takip altında iken nakil gittiği dispanserden öğrenilecektir.

Ayıklama üç ayrı listede (TC kimlik numarasına göre, isme göre, soyadına göre) ayrı ayrı yapılır. Böylece gözden kaçmalar asgariye indirilmeye çalışılır. Sadece tüm bilgiler eşlenebildiğinde iki olgunun aynı olduğuna kanaat getirilerek ve Şube Müdürünün onayı ile silinme yapılması mümkündür. Veri girişi yapan personel ile şube müdürünün program açma şifreleri farklı yetki düzeyleri içermektedir ve veri girişi yapan kişiler olgu silme, kayıtlı bilgi düzeltme gibi kritik işlemleri sorumlunun onayını almadan yapamazlar.

Ayıklama tamamlandıktan sonra, son işlem olarak bazı veri kombinasyonları çağrılır ve bir hata olup olmadığı kontrol edilir. Son derece yoğun emek gerektiren bu veri kontrol, düzeltme, giriş ve tekrar ayıklama işleminden sonra analiz aşamasına gelinir.

Yazılım otomatik analize izin vermeyen bir yazılımdır. Bu nedenle analizler SPSS ve Microsoft Excel programları kullanılarak yapılmıştır.

Elde edilen analiz sonuçları uluslararası raporlamada kullanılmak üzere, Bulaşıcı Hastalıklar İçin Sürveyans Ağı (CISID) formlarına doldurulur. EuroTB 2007 yılına kadar Avrupa Birliğinin TB verilerini toplayıp online ve yazılı olarak sundu. 2008 yılında Avrupa Hastalık Kontrol Merkezi (ECDC) bu görevi devralmıştır. DSÖ ve Avrupa Hastalık Kontrol Merkezi ortak bir TB Sürveyans Ağı kurdu. Bu sürveyans ağına gönderilen bilgiler, internet üzerinden CISID formu ile Şube Müdürlüğüne verilen bir şifre ile doldurulmaya başlanmıştır.

Her yıl Mayıs ayına kadar TB hasta verilerinin TUTSA veri tabanına girişi yapılmaktadır. Mayıs ayında veriler analiz edilmekte ve sonuçlar DSÖ'ye gönderilmektedir.

DSÖ tarafından tüm ülkelerin verileri değerlendirilmekte ve "Küresel Tüberküloz Raporu" ile uluslararası düzeyde duyurulmaktadır. Daha sonra verilerle daha geniş kapsamlı analizler yapılarak tablo ve grafikler hazırlanmakta ve "Türkiye'de Verem Savaşı Raporu" yayınlanmaktadır.

EK 2.

TANIMLAR ve VERİ STANDARTLARI

Başkanlığımız tarafından 2005 yılında sürveyans sistemi gözden geçirilmiş ve veri alanları için DSÖ-EuroTB tanımları kullanılmaya başlanmıştır. Bu tanımlar aşağıda verilmiştir.

OLGU TANIMLARI

Yeni Olgu: Daha önce tüberküloz tedavisi görmemiş ya da bir aydan daha az süre tedavi almış hastalardır.

Önceden Tedavi Görmüş Olgu: Daha önce en az bir ay tedavi görmüş tüberküloz hastasıdır. Bu tanım, nüks, tedaviyi terkten dönen, tedavi başarısızlığından gelen ve kronik olguları içermektedir.

Nüks olgu:

Daha önce tüberküloz tanısı konup tedavisini başarıyla tamamlamış olan hastada yeniden tüberküloz tanısı konulursa, yani balgamda basil pozitifliği saptanırsa nüks kabul edilir. Yaymasında ARB negatif ise ve klinik ve radyolojik bulguları ile tüberküloz düşünülüyorsa ayırıcı tanı olanakları olan bir üst merkeze gönderilir; burada bakteriyolojik olarak negatif olduğu halde, TB tanısı klinik ve radyolojik olarak konulabilir. Bir hastanın hastalığı, birden fazla kez nüks edebilir.

Tedaviyi terkten dönen olgu:

Tedaviye iki ay ya da daha uzun süre ara verdikten (tedaviyi terk) sonra yeniden yayma pozitif olarak başvuran hastalardır (bazen yayma negatif olabilir fakat klinik ve radyolojik değerlendirme ile aktif TB kararı verilebilir; yayma negatif olan hasta bir üst merkeze sevk edilir).

Tedavi başarısızlığından gelen olgu:

Yeni tanı konulmuş ve tedavinin başlangıcından beş ay ya da daha sonra alınan balgam örneklerinde yayma ya da kültür ile basil gösterilen hastadır.

Kronik olgu:

Nüks, tedaviyi terkten dönen ya da tedavi başarısızlığından gelen hastalarda uygulanan yeniden tedavi rejiminin sonunda hala basil pozitif olan hastalardır.

Nakil Gelen Olgu: Başka bir dispanserde kayda alınıp tedavisi başlandıktan sonra, kayıtları ile birlikte devir alınan hastadır.

HASTALIĞIN YERİ

Hastalığın tutulum yeri akciğer, akciğer dışı ve hem akciğer hem de akciğer dışı tutulum birlikte olabilir.

Akciğer Tüberkülozu:

Akciğer parankimini tutan TB için kullanılır. Akciğer parankiminde tutulum yoksa, plevra efüzyonu ya da toraks içinde (hilusta, mediastende) lenf bezi büyümesi ile olan TB, akciğer dışı tüberküloz kabul edilir.

Akciğer Dışı Tüberküloz (AD-TB):

Akciğer parankimi dışındaki organlardan alınan örneklerde ARB gösterilebilen ya da tüberkülozla uyumlu histolojik ve klinik bulgusu olan hastalar bu gruba girmektedir.

Akciğer dışı tüberkülozu olanlar aşağıdaki sınıflamaya göre gruplandırılmaktadır:

- Plevra
- İntratorasik lenfadenit
- Ekstratorasik lenfadenit
- Vertebra
- Vertebra dışı kemik/eklem
- Menenjit
- Menenjit dışı merkezi sinir sistemi
- Genitoüriner sistem
- Gastrointestinal sistem, periton
- Miliyer
- Diğer

Akciğer + Akciğer Dışı Tüberküloz

Akciğer TB ve AD-TB birlikte ise bu grup hastalarda her iki tutulumun da olduğu belirtilir; akciğer dışı tutulan organ(lar) da belirtilir. Bu grup hastalar DSÖ'ye akciğer TB olarak bildirilmektedir.

Miliyer TB, akciğer+AD-TB olarak kabul edilir, kayıta ayrıca "miliyer TB" olarak belirtilir.

Larinks TB, akciğer tutulumu yoksa akciğer dışı TB kabul edilir.

Plevra TB, AD-TB olarak kaydedilir. Plevra TB olan hastada balgam yayması pozitif ise, akciğer + AD-TB olarak kaydedilir, AD-TB bölümüne "plevra TB" eklenir.

Mediastende, hilusta lenf bezi tüberkülozu olması, AD-TB olarak belirtilir.

YAYMA SONUCUNA GÖRE TB OLGULARI

Tanıdaki balgam yayması sonucuna göre akciğer tutulumu olan olgular ikiye ayrılır:

Yayma pozitif akciğer tüberkülozu

- En az iki balgam (açlık mide suyu, indüklenmiş balgam, bronkoskopik lavaj da olabilir) örneğinde yayma ile ARB gösterilen hastalar ya da
- Balgam (açlık mide suyu, indüklenmiş balgam, bronkoskopik lavaj da olabilir) yaymasında bir kez ARB pozitif bulunan ve radyolojik bulguları akciğer tüberkülozu ile uyumlu olan ve bir hekim tarafından, tüberküloz tedavisi kararı verilen hastalar ya da
- Balgam (açlık mide suyu, indüklenmiş balgam, bronkoskopik lavaj da olabilir) yaymasında bir kez ARB pozitif bulunan ve kültürü de pozitif gelen hastalar.

Yayma negatif akciğer tüberkülozu

- Balgam yaymaları negatif olan fakat kültürde üreme olan hastalar.
- Klinik ve radyolojik olarak tüberküloz ile uyumlu bulguları olan, üç balgam yayması negatif olan ve en az bir hafta geniş spektrumlu (kinolon içermeyen) antibiyotik kullanılmasına rağmen klinik yanıt alınamayan ve ayırıcı tanı olanakları olan bir hastanede tüberküloz tedavisine karar verilen hastalar.

UYRUK BİLGİSİ

Uyruk “doğum yeri” veya “vatandaşlık” durumuna göre belirlenebilir. Hangi durumun seçildiği veri gönderildiği sırada CISID formunda belirtilmektedir. Uyruk bilgisi 2005 yılında “vatandaşlık durumu” olarak tanımlandı. Aslen yabancı uyruklu TB olgularının evlilik bağı gibi nedenlerle birkaç yıldır TC vatandaşlığına geçtiklerinin ve yurt dışı bağlantılarının devam ettiğinin tespit edilmesi üzerine, riskin belirlenmesi amacıyla 2006 ve sonrasında “doğduğu ülke” olarak tanımlanmıştır.

TEDAVİ SONUCU TANIMLARI

TB verilerini karşılaştırabilmek için standart terimler kullanılır. Tedavi sonuçları da bugün bütün dünya ülkelerinde benzer bir terminoloji ile raporlanmaktadır. DSÖ ve IUATLD (International Union Against Tuberculosis and Lung Disease) tarafından önerilen ve Ülkemizde kullanılan altı temel tedavi sonucu tanımı aşağıda sıralanmıştır.

a. Kür: Başlangıçta balgam yayması pozitif hastada, klinik ve radyolojik iyileşmeyle birlikte birisi tedavinin idame döneminde diğeri tedavinin tamamlandığı sırada olmak üzere en az iki kez balgam yayması negatifliğinin gösterilmesidir (Kür tanımı, yayma negatif akciğer TB, toplam akciğer TB, toplam TB olguları için kullanılamaz, sadece yayma pozitif hastalar için kullanılır).

b. Tedaviyi tamamlama: Öngörülen tedaviyi süresi içinde tamamlayan olguda tedavinin idame dönemi ya da sonunda balgam incelemesi yapılamadığı durumlarda, klinik ve radyolojik bulguları ile başarılı kabul edilerek tedavinin sonlandırılmasıdır. Akciğer dışı TB olgularında tedavi sonucu başarılı ise bu gruba eklenir.

*** Tedavi Başarısı:** Kür ve tedaviyi tamamlamanın toplamı, tedavi başarısı olarak adlandırılır.

c. Ölüm: Tedavi sırasında tüberküloz hastasının ölmesidir. Hasta, tüberküloza ya da tüberküloz dışı bir nedene bağlı olarak ölmüş olabilir. Her iki durumda da bu ölüm tüberküloz hastasının kayıtlarına ve tedavi sonuçlarının raporlanmasına ölüm olarak girilecektir. Eğer hasta hiç tedavi almadan ölmüş bir TB olgusu ise kayda geçirilir ve tedavi sonucu “ölüm” olarak kaydedilir (asıl ölüm nedeni biliniyorsa, Tüberkülozlu Hasta Defteri, VSD-10’da yorum bölümüne bu neden yazılmalıdır).

d. Tedavi başarısızlığı: Tedavisinin 5. ayı ve sonrasında hastanın balgam yayma pozitifliğinin saptanmasıdır. Pozitiflik ya tedavi süresince devam edebilir ya da negatifleşir ve yeniden pozitifleşebilir.

e. Tedaviyi terk: Tedavisi sırasında tüberküloz hastasının iki ay ya da daha uzun süre ile ilaçlarını almamasıdır (bu grup, 2003 yılından önce kayıt sisteminde akıbeti meçhule ayrılan ve işbirliği yapmayan hastalar olarak tanımlanıyordu).

f. Nakil giden: Hastanın başka bir dispanser bölgesine gitmesi nedeniyle tedavi sonuçlarının bilinmemesi durumudur. Bu grup hastaların tedavi sonuçlarını nakil gittiği dispanser bildirmektedir.

Türkiye genelinde, bütün nakil giden hastaların tedavi sonuçları nakil gittiği dispanserden öğrenilince, sonuçta hiç nakil giden olmaması gerekir. Pratikte ise, “nakil giden” tanımı ile belli bir dispanserden ayrılan bazı hastalar başka dispansere kaydedilmediği için, yani gerçek bir nakil işlemi gerçekleşmediği için tedavi sonucu tedaviyi terk” kabul edilmiştir. Raporda 2006 yılından itibaren nakil giden olarak belirtilen hastalar, yurt dışına nakil gidenlerdir.

Tedavisi devam eden: Tedavi başlangıcından 12 ay sonra hastanın kayda alındığı dönemde başlanan tedavisi sürüyorsa bu grupta ele alınır. Bu bilgi, TUTSA formunda gerekçesi ile birlikte yazılır. Örneğin, aşırı duyarlılık nedeniyle H ve R kullanılmayan bir hasta ya da ÇİD-TB nedeniyle 12 aydan uzun süreli tedavi verilen bir hasta olabilir.

TB değil: Tedavi başlanmış fakat başka hastalık saptanmış ve TB olmadığı anlaşılmış hastalarda tedavi sonuçları ile tedaviye alınanların rakamlarını karşılaştırmada kullanılmaktadır. Bu tanıma giren hastalar kohorttan çıkarılır.

BAKTERİYOLOJİ İLE İLGİLİ İFADELER

Mikroskopi veya yayma: Hastanın balgamının ya da başka incelenecek örneğinin bir lama yayılarak mikroskopi ile değerlendirilmesini anlatır. Pozitif, basilin gösterilmesidir. Negatif ise basilin görülmemesidir.

Aside Dirençli Basil (ARB): TB basili, ısıtılarak özel boya ile boyandığında, asit ile bu boyayı vermediğinden, mikroskopta farklı renkte görülür, buna ARB denilir.

Kültür: Balgam ya da başka bir örnek materyal mikroskopta incelenirken TB basilinin çoğalması için özel hazırlanmış besiyerine ekilir. Bu besiyerinde 15 gün ile 45 gün arasında basil üreyerek çoğalır. Üreme var ise kültür pozitif, üreme yok ise kültür negatif denilir.

İlaç Duyarlılık Testi (İDT): İlaçlı hazırlanmış besiyerine ekilen basil eğer burada çoğalıyorsa o ilaca dirençlidir. Eğer, ilaçsız besiyerinde üreme olurken, ilaçlı besiyerinde üreme olmaz ise, ilaç etkilidir, yani basil o ilaca duyarlıdır.

Çok İlaç Dirençli Tüberküloz (ÇİD-TB): TB basilinin izoniyazid ve rifampisine birlikte direncinin olduğunu belirtir.

Yaygın İlaç Dirençli Tüberküloz (YİD-TB): ÇİD-TB hastasında bir kinolona ve bir de parenteral ilaca (amikasin, kapreomisin ya da kanamisin) direnç olması durumudur.

8

KAYNAKLAR

KAYNAKLAR

1. Tüberküloz Tanı ve Tedavi Rehberi, T.C. Sağlık Bakanlığı. Ankara, 2011.
2. Verem Savaşı Dispanserleri Kayıt ve Raporlama Sistemi, Form Örnekleri ve Doldurma Kılavuzu. Sağlık Bakanlığı. Ankara, 2007.
3. Gümüşlü F, Özkara Ş, Özkan S, Baykal F, Güllü Ü. Türkiye'de Verem Savaşı 2007 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2007.
4. Gümüşlü F, Özkara Ş, Özkan S, Baykal F, Güllü Ü. Türkiye'de Verem Savaşı 2008 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2008.
5. Bozkurt H, Türkkani MH, Musaonbaşıoğlu S, Güllü Ü, Baykal F, Hasanoğlu C, Özkara Ş. Türkiye'de Verem Savaşı 2009 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2009.
6. Bozkurt H, Türkkani MH, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Baykal F, Özkara Ş. Türkiye'de Verem Savaşı 2010 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2010.
7. Bozkurt H, Türkkani MH, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2011 Raporu. Verem Savaşı Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2011.
8. Buzgan T, Torunoğlu M.A, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2012 Raporu. THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı. Ankara, 2013.
9. Özkan S, Musaonbaşıoğlu S, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2013 Raporu. THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı. Ankara, 2014.
10. Şencan İ, Musaonbaşıoğlu S, Kabasakal E, Yıldırım A, Mutlu S.M, Baykal F. Türkiye'de Verem Savaşı 2014 Raporu. THSK Tüberküloz Daire Başkanlığı. Ankara, 2015.
11. International Standards for Tuberculosis Care (ISTC). Tuberculosis Coalition for Technical Assistance, 2006.
12. Definitions for the WHO/EuroTB Joint Tuberculosis Data Collection. EuroTB, 2007.
13. Guidelines for The Programmatic Management of Drug-Resistant Tuberculosis, Emergency Update 2008, WHO 2008.
14. Implementing The WHO Stop TB Strategy, A Handbook for National Tuberculosis Control Programmes. WHO, 2008.
15. Global Tuberculosis Report 2014. WHO/HTM/TB, 2014.08.
16. Stop TB Policy Paper: Contributing to Health System Strengthening: Guiding Principles for National Tuberculosis Programmes. WHO, 2008 (WHO/HTM/TB/2008.400).
17. The Global Plan to Stop TB 2006-2015 / StopTB Partnership. WHO, 2006.
18. The Global Plan to Stop TB 2011-2015: Transforming The Fight Towards Elimination of Tuberculosis, WHO 2010.
19. The Patients' Charter for Tuberculosis Care.
20. Türkiye İstatistik Kurumu web sitesi, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt İstatistikleri.

T.C. Sağlık Bakanlığı

KÜRESEL TÜBERKÜLOZ 2014 RAPORUNDA TÜRKİYE

T. C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Tüberküloz Daire Başkanlığı
Sağlık Mahallesi, A. Adnan Saygun 2 Cad. No: 55 G Blok Sıhhiye/ANKARA
Tel: 0312 565 50 00-01-02-03
Faks: 0312 565 56 62
<http://tuberkuloz.thsk.saglik.gov.tr>

T. C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Tüberküloz Daire Başkanlığı
Sağlık Mahallesi, A. Adnan Saygun 2 Cad. No: 55 G Blok Sıhhiye/ANKARA
Tel: 0312 565 50 00-01-02-03 • **Faks:** 0312 565 56 62
<http://tuberkuloz.thsk.saglik.gov.tr>

ISBN: 978-975-590-631-7
Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1059